

1860.24

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

ΤΑ ΜΕΝ ΣΥΛΛΕΧΘΕΝΤΑ ΤΑ ΔΕ ΣΥΝΤΑΧΘΕΝΤΑ

ΥΠΟ

Ι. Π. ΚΟΚΚΩΝΗ.

Πρὸς χρῆσιν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων.

ΠΕΡΙΟΔΟΥ Α΄ ΤΜΗΜΑ Α΄.
ΠΕΡΙΕΧΟΝ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΝ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΝ.

*Εκδόσις ἑκτη ἐπιδιορθωμένη ὑπὸ
Ν. Α. ΔΑΜΙΑΝΟΥ.

ΕΝ ΣΜΥΡΝῃ,
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΔΑΜΙΑΝΟΥ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗ ΜΑΘΗΜΑΤΑ.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΝ ΜΑΘΗΜΑ.

1. Γεωγραφία λέγεται ἡ ἐπιστήμη, ἡ ὁποία περιγράφει τὴν γῆν.

2. Ἡ Γῆ εἶναι μεγάλος πλανήτης ὅμοιος μὲ τὰ ἄστρα τὰ ὁποῖα βλέπομεν εἰς τὸν Οὐρανόν.

3. Εἶναι στρογγύλη ὡς σφαῖρα.

4. Ἡ Ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶναι μέρος μὲν σκεπασμένη ἀπὸ ξηρὰν καὶ μέρος δὲ ἀπὸ νερά (ὕδατα).

5. Ὅλα τὰ μεγάλα τμήματα αὐτῆς τῆς ξηρᾶς λέγονται Ἡπειροί.

6. Ὅλα τὰ ἀθροίσματα τῶν νερῶν, τὰ ὁποῖα περικυκλῶνται τὰς Ἡπείρους λέγονται Ὀκεανοί.

7. Ἐμποροῦν νὰ παραστήνῳνται ἡ σφαῖρα τῆς γῆς, αἱ ἡπειροὶ καὶ οἱ ὠκεανοὶ ἐπὶ τοῦ χαρτίου.

8. Φανταζόμενοι τὴν γῆν ὡς σφαῖραν κόπτομεν αὐτὴν εἰς δύο ἴσα ἡμισφαίρια. — Διαγράφομεν αὐτὰ τὰ ἡμισφαίρια ἐπὶ χαρτίου, παραστήνοντες αὐτὰ ὡς δύο κύκλους κολλητούς. — Μέσα εἰς αὐτοὺς τοὺς κύκλους παραστήνομεν τὰς ἡπείρους καὶ τοὺς ὠκεανούς. — Τὸ εἰκόνημα τοῦτο τῆς σφαίρας τῆς γῆς λέγεται ἐπιπεδόσφαιρον ἢ κοσμοσφαίριον.

9. Τὸ ἐν ἀπὸ τὰ ἡμισφαίρια λέγεται Ἀνατολικὸν ἢ παλαιὸς κόσμος. — διότι ἐγνώριζαν καὶ ἐκατοίκουν αὐτὸν οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι. —

Τὸ ἄλλο λέγεται Δυτικὸν ἡμισφαίριον, ἢ νέος κόσμος. — διότι ἐγνωρίσθη πρὸ 400 σχεδὸν χρόνων πρῶτην φοράν ἀπὸ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

1. Τί εἶναι Γεωγραφία; 2. Τί εἶναι ἡ γῆ; 3. Ὅποια εἶναι κατὰ τὸ σῆμα; 4. Ἀπὸ τί συνίσταται ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς; 5. Τί λέγονται Ἡπειροί; 6. Τί λέγονται Ὀκεανοί; 7. Ἐπὶ τίνο; ἔμποροῦν νὰ παραστήνῳνται; κτλ. 8. Πῶς παραστήνῳνται; — Τί παρασταίνομεν μέσα εἰς...; — Τί λέγεται ἐπιπεδόσφαιρον; — Πῶς λέγεται τὸ ἐν...; — Διὰ τί; Πῶς τὸ ἀλλο; — διὰ τί;

τοὺς Εὐρωπαίους. — Ἴδου ἐν κοσμοσφαίριον· τὸ εἰς τὴν δεξιάν σου ἡμισφαίριον εἶναι τὸ Ἀνατολικόν, τὸ δὲ εἰς τὴν ἀριστεράν σου, τὸ δυτικόν. — Ἡμεῖς κατοικοῦμεν τὸ Ἀνατολικόν ἡμισφαίριον ἢ τὸν παλαιὸν κόσμον.

10. Ἄν παρατηρήσωμεν τὸ κοσμοσφαίριον, θέλομεν ἰδεῖ, ὅτι αἱ ἤπειροι κατέχουν ὀλιγωτέραν ἐπιφάνειαν, καὶ περισσώτεραν τὰ νερά· λογαριάζοντες δὲ ἔλας τὰς στερεὰς ἢ ἠπεύρους ὁμοῦ, εὐρίσκωμεν ὅτι αἱ στερεαὶ σκεπάζουν τὸ ἐν τέταρτον τῆς ἐπιφανείας τοῦ κοσμοσφαιρίου, καὶ τὰλλα τρία τέταρτα σκεπάζονται ἀπὸ τὰ νερά (τὰ ὕδατα).

11. Εἰς τὸ Ἀνατολικόν ἡμισφαίριον περιέχονται τρεῖς ἤπειροι, ἢ Εὐρώπη, ἢ Ἀσία, καὶ ἢ Ἀφρική. — Ἡ Ἀσία εἶναι ἢ μεγίστη· ἢ Ἀφρική εἶναι ἢ μεσαία, καὶ ἢ Εὐρώπη ἢ μικροτέρα ἀπὸ τὰς δύο προειρημένας.

Εἰς τὸ Δυτικόν ἡμισφαίριον εἶναι μία μεγίστη ἤπειρος, ἢ ὅποια φαίνεται ὅτι εἶναι εἰς δύο κομμένη· αὕτη λέγεται Ἀμερική.

Μία ἄλλη νέα ἤπειρος ὑποκάτω τῆς Ἀσίας, φαινομένη ἴση μὲ τὴν Εὐρώπην, εἶναι ἢ νέα Ὀλλανδία. Αὕτη δὲ ὁμοῦ μὲ ἄλλας νήσους κάμνει πέμπτην ἤπειρον, τὴν ὅποισιν ὀνομάζουσιν Ὀκεανίαν.

12. ἤπειρος λέγεται ἐκτεταμένη στερεὰ βρεχόμενη ἀπὸ τοὺς ὀκεανούς. — Ὅσαι αἱ ἤπειροι εἶναι πέντε. — Ἡ Ἀσία, ἢ Ἀφρική, ἢ Εὐρώπη, ἢ Ἀμερική καὶ ἢ Ὀκεανία.

13. Καὶ αἱ Ὀκεανοὶ εἶναι ὡσαύτως πέντε. — Ὁ Ἀτλαντικός, ὁ Εἰρηγικός, ὁ Ἰνδικός, ὁ Βόρειος καὶ ὁ Νότιος. — Ὁ Ἀτλαντικός Ὀκεανός εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ἀπὸ τὸ ἐν μέρος βρέχει τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀφρικήν, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τὴν Ἀμερικήν.

Ὁ μέγας Ὀκεανός ἢ ὁ Εἰρηγικός, καίται μεταξὺ τῆς Ἀμερικής καὶ τῆς Ἀσίας. Ὁ Ἰνδικός εἶναι μεταξὺ Νέας Ὀλλανδίας

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

Ποῦ κατοικοῦμεν ἡμεῖς; 10. Αἱ ἤπειροι κατέχουν περισσώτερον ἐπιφάνειαν τοῦ κοσμοσφαιρίου ἢ τὰ νερά; — Πόσα μερίδια εἶναι ἢ στερεὰ καὶ πόσα τὰ νερά; 11. Πόσαι ἤπειροι εἶναι εἰς τὸ ἀνατολικόν ἡμισφαίριον; — Εἰπέ τας καὶ δεξιὰ τας. — Πόσαι εἰς τὸ δυτικόν; — Εἰπέ καὶ ἀριστερὰ. 12. Τί λέγεται ἤπειρος; — Πόσαι εἶναι ἔλασι; — Εἰπέ τας. 13. Πόσαι εἶναι αἱ Ὀκεανοί; — Εἰς ὃ Ἀτλαντικὴν ἠφροποιήθηκ' ἀπὸ τοῦ Ἰωσφίου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

καὶ Ἀφρικῆς. — Ὁ Βόρειος, ὅστις φαίνεται εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ ἐπιπεδοσφαιρίου, καὶ ὁ Νότιος Ὀκεανός, ὅστις φαίνεται εἰς τὸ κάτω.

Οἱ δύο τελευταῖοι Ὀκεανοὶ, ὁ Βόρειος καὶ ὁ Νότιος, λέγονται καὶ Παγωμένοι Ὀκεανοὶ, διότι εἶναι σκεπασμένοι ἀπὸ πάγους.

14. Ἐν μέρος τοῦ Ὀκεανοῦ, ὅταν προχωρῇ πολὺ μετὰ τὸ Ἡπειρῶν, λέγεται θάλασσα οἷον ἡ Μεσόγειος θάλασσα, ἡ Μαύρη, ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα.

15. Καθὼς παρασταίνομεν τὰ δύο ἡμισφαίρια τῆς γῆς ἐπὶ χαρτίου, οὕτω δυνάμεθα νὰ εἰκονίσωμεν καὶ καθεμίαν Ἡπειρον μὲ τοὺς Ὀκεανούς καὶ τὰς θαλάσσας τῆς χωριστὰ ἐπὶ πίνακος ἢ χάρτου. Μὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἔχομεν τὸν πίνακα τῆς Εὐρώπης, τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀμερικῆς. — Ὅλα τὰ εἰκονίσματα τῶν Ἡπειρῶν, θαλάσσων ἢ τόπων τῆς γῆς, λέγονται Γεωγραφικοὶ πίνακες. Τὸ ἄθροισμα τῶν Πινάκων τούτων εἰς ἓν ὀνομάζεται Ἄτλας Γεωγραφικός. — Ἴδου παρατήρησε αὐτόν.

16. Τὴν Γῆν ὁλόκληρον ἐμποροῦμεν νὰ εἰκονίσωμεν καὶ μὲ μίαν σφαῖραν, ἐπάνω τῆς ὁποίας παρασταίνομεν τὰς Ἡπεύρους, τοὺς Ὀκεανούς, τὰς θαλάσσας κτλ. — Αὕτῃ λέγεται ὑδρογείος σφαῖρα.

17. Καὶ αὐτὴν τὴν σφαῖραν δυνάμεθα νὰ διαγράψωμεν ἐπὶ πίνακος, γράφοντες διαφόρους κύκλους, καθὼς διδάσκόμεθα εἰς τὸ μάθημα τῆς γραμμικῆς ἰχνογραφίας νὰ κάμνωμεν τὰ σφαιροσχέδια.

18. Καθεὶς κύκλος, μέγας ἢ μικρὸς, διαιρεῖται εἰς 360 ἴσα μέρη· καὶ αὐτὰ τὰ μέρη ὀνομάζονται μῦραι.

4. Ἐπὶ τῶν πινάκων, καὶ ἐπὶ τῆς ὑδρογείου σφαίρας δια-

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

Πῶς λέγονται Παγωμένοι Ὀκεανοί; 14. Τί λέγεται θάλασσα; 15. Πῶς ἐμποροῦμεν νὰ παρατηρήσωμεν καθεμίαν Ἡπειρον; — Τί λέγονται γεωγραφικοὶ Πίνακες; — Τί λέγεται Ἄτλας; 16. Μὲ τί ἐμποροῦμεν νὰ εἰκονίσωμεν τὴν γῆν ὁλόκληρον; Τί παρασταίνομεν ἐπ' αὐτῆς; — Πῶς λέγεται αὕτη; 17. Πῶς δυνάμεθα νὰ διαγράψωμεν τὴν σφαῖραν ἐπὶ πίνακος; 18. Εἰς ποσα μέρη ἴσα διαιρεῖται ἕκαστος κύκλος; — πῶς ὀνομάζονται αὐτὰ τὰ μέρη; — 1. Τί διακρίθησθε ἀπὸ τὸν ἴσον τοῦτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

γράφωμεν διαφόρους γραμμάς, κύκλους καὶ σημεῖα, τὰ ὅποια ὁὐκ ὑπάρχουν ἀληθῶς, ἀλλ' ἡμεῖς φανταζόμεθα διὰ νὰ προσδιορίζωμεν δι' αὐτῶν εὐκολώτερα τὰ διάφορα μέρη τῆς Γῆς.

2. Ἐξ αὐτῶν τὰ κυριώτερα εἶναι ὁ Ἄξων, οἱ Πόλοι, ὁ Ἰσημερινός, οἱ Μεσημβρινοί, οἱ Τροπικοί, οἱ Πολικοὶ κύκλοι, καὶ ὁ Ὀρίζων.

Ἄς τὰ ἰδῶμεν ἐπὶ τοῦ κοσμοσφαιρίου.

3. Ὁ Ἄξων εἶναι μία γραμμὴ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στρεφόμενη ἡ Γῆ, εἰς 24 ὥρας κάμνει τὸ ἡμερονύκτιον· ἰδοὺ, οὗτος εἶναι ὁ Ἄξων.

4. Πόλοι λέγονται τὰ δύο ἄκρα τοῦ ἄξωνος—ὁ εἰς λέγεται Πόλος Βόρειος ἢ Ἀρκτικός--ὁ ἕτερος Πόλος Νότιος ἢ Ἀνταρκτικός.

5. Ὁ Ἰσημερινός εἶναι μέγιστος κύκλος, ὅστις διαιρεῖ εἰς δύο ἴσα μέρη τὴν Γῆν, διαβαίνων διὰ τοῦ κέντρου τῆς καὶ ἀπέχων ἐξ ἴσου ἀπὸ τοῦ δύο πόλους--τὸ ἓν μέρος λέγεται βόρειον ἡμισφαίριον καὶ τὸ ἄλλο νότιον. --Ἐπάνω εἰς αὐτὸν τὸν κύκλον ὅταν φαίνεται ὅτι περιπατεῖ ὁ ἥλιος, κάμνει τὰς ἡμέρας ἴσας μὲ τὰς νύκτας· διὰ τοῦτο λέγεται καὶ Ἰσημερινός.

6. Οἱ μεσημβρινοὶ εἶναι οὔτοι οἱ κύκλοι· ὅσοι διαβαίνουν ἀπὸ τοῦ πόλου καὶ κόπτουν ὀρθογωνίως τὸν ἰσημερινόν.--Κόπτουν καὶ τὴν σφαῖραν εἰς ἀνατολικὸν καὶ δυτικὸν ἡμισφαίριον.--Ἰδοὺ ὁ πρῶτος μεσημβρινός.

7. Οἱ τροπικοὶ κύκλοι εἶναι δύο μικροὶ κύκλοι, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ καθεὶς ἀπέχει ἀπὸ καθέν μέρους τοῦ ἰσημερινοῦ 23 1/2 μοίρας.

8. Οἱ πολικοὶ κύκλοι εἶναι δύο καὶ αὐτοὶ ὁ καθεὶς τῶν ὁποίων ἀπέχει ἀπὸ τὸν πόλον τοῦ 23 1/2 μοίρας.--Ὁ εἰς

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

2. Ἐξ αὐτῶν ποῖα εἶναι τὰ κυριώτερα; 3. Τί εἶναι ὁ Ἄξων; 4. Τί λέγονται Πόλοι; Πόσοι εἶναι; δεῖξε τὸν ἄρκτικὸν Πόλον καὶ. 5. Τί εἶναι ὁ Ἰσημερινός; -- Πόθεν λέγεται βόρειον ἡμισφ.; -- Ποῖον νότιον; Δειξέ-τα. -- Πότε γίνονται αἱ ἡμέραι ἴσαι μὲ τὰς νύκτας; 6. Πόσοι εἶναι οἱ μεσημβρινοί; -- Πῶς τί κόπτουν τὴν σφαῖραν; -- δεῖξε τὸν πρῶτον. 7. Ποῖοι εἶναι οἱ τροπικοί; δεῖξέ-τους. 8. Πόσοι εἶναι οἱ πολικοὶ κύκλοι; -- Πῶς λέγονται; -- Δειξέ-τους.

λέγεται πολικός κύκλος ἄρκτικός· ὁ ἄλλος πολικός κύκλος ἀνταρκτικός.

9. Οἱ δύο πολικοὶ κύκλοι καὶ οἱ δύο τροπικοὶ διαιροῦσι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς εἰς πέντε Ζώνας·—δύο λέγονται κατεψυγμένοι, 2: εὐκρατοὶ καὶ μία διακεκαυμένη.—Αἱ κατεψυγμένοι περιέχονται εἰς τοὺς δύο πολικοὺς κύκλους.—Αἱ εὐκρατοὶ, μεταξὺ τοῦ καθενὸς πολικοῦ κύκλου καὶ τοῦ καθενὸς τροπικοῦ.—Ἡ διακεκαυμένη εἶναι μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν, ἔχουσα εἰς τὸ μέσον τὸν ἰσημερινόν.—Εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην γίνεται ζέση ὑπερβολικὴ.—Εἰς τὰς εὐκρατοὺς εἶναι ἡ ζέστη καὶ τὸ χρῶς συγκερασμένα καὶ μέτρια.—Εἰς τὰς κατεψυγμένας εἶναι τὸ χρῶς ὑπερβολικόν, καὶ ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς εἶναι σκεπασμένη μὲ πάγους καὶ μὲ χιόνια.

10. Ὁ Ὀρίζων εἶναι μέγιστος κύκλος, κόπτων τὴν σφαῖραν εἰς ἄνω καὶ κάτω ἡμισφαίριον.—Ὀρίζων αἰσθητὸς λέγεται καὶ ἐκεῖνος ὁ κύκλος, ὁ ὁποῖος ὁλόγυρά μας περιορίζει τὴν ὄρασίν μας, ὅταν στεκώμεθα εἰς πεδιάδα ἢ εἰς βουνόν.

11. Τὸ σημεῖον αὐτὸ τοῦ Ὀρίζοντος, ὅπου φαίνεται ὅτι ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, λέγεται Ἀνατολή.—Τὸ σημεῖον, ὅπου πηγαίνει καὶ βασιλεύει ἡ ὄβει, λέγεται Δύσις.—Ὅταν κυττάξῃς πρὸς ἀνατολὰς, ἔχεις ἀριστερά σου τὴν Ἄρκτον, ἢ τὸν πόλον τῆς Ἄρκτου· εἰς τὰ δεξιὰ σου, τὴν Μεσημβρίαν, ἢ τὸ μέρος ὅπου τὸ μεσημέριον ἔρχεται ὁ ἥλιος· ὀπισθὲν σου δὲ ἔχεις τὴν Δύσιν.

12. Ἀπὸ τὴν ἄρκτον πνέει ὁ βορέας ἄνεμος·—ἀπὸ τὴν μεσημβρίαν ὁ νότος·—διὰ τοῦτο λέγομεν τὸ μέρος τῆς ἄρκτου Βόρειον καὶ τὸ τῆς μεσημβρίας Νότιον, καθὼς καὶ ἀπὸ τᾶλλα δύο, τὸ ἐν λέγομεν Ἀνατολικόν, καὶ τὸ ἄλλο Δυτικόν.—Ἀ τὸ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

9. Εἰς πόσας ζώνας διαιρεῖται ἡ ἐπιφ.; — Ὀνόμασέ τας. — Ποῦ εἶναι ἡ Κατεψ.; — Ποῦ αἱ εὐκρ.; — Ποῦ ἡ Διακεκ.; — κτλ. κτλ. 10. Τί εἶναι ὁ Ὀρίζ.; — Τί λέγεται ὀρίζων αἰσθητὸς; 11. Τί λέγεται ἀνατολή; — Τί δύσις; — Τί μεσημβρία; — Ποῦ εἶναι; 12. Ἀπὸ ποῦ πνέει ὁ βορέας; — ποῦ ὁ νότος; κτλ. — Τί λέγομεν βόρειον; — Τί νότιον; — Τί ἀνατολικόν; ἢ δυτικόν; 13. Πόσα τοῦ ὀρίζοντος σημεῖα ἔχομεν; — Εἰπέ τα. Πῶς οὖν λέγονται; Ποῖα εἶναι τὰ τέσσαρα κέντρα τοῦ κόσμου; Τί

τὸ ἀνατολικὸν πνέει ὁ Ἀπηλιώτης, καὶ ἀπὸ τὸ δυτικὸν ὁ Ζέφυρος.

13. Ἐχομεν λοιπὸν 4: σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος· ἀνατολήν, δύσιν, ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν· καὶ αὐτὰ λέγονται τὰ 4: κέντρα τοῦ Κόσμου.

14. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ 4: κέντρα πνέουν καὶ οἱ 4 πρώτιστοι ἄνεμοι, ὡς εἶπομεν, ὁ Βορρέας, ὁ Νότος, ὁ Ἀπηλιώτης καὶ ὁ Ζέφυρος ἢ ὁ δυτικός. Τὰ 4: αὐτὰ κέντρα χρησιμεύουν εἰς τὸ νὰ προσδιορίζωσι τὴν θέσιν τῶν διαφόρων τόπων ἐπὶ τῆς σφαίρας.

15. Καὶ εἰς τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας παρασταίνονται τὰ 4: κέντρα.—Ὅταν ἀνοίγῃς ἔμπροσθέν σου ἕνα πίνακα, εἰς τὸ ἄνω μέρος αὐτοῦ εἶναι ἡ ἄρκτος.—εἰς τὸ κάτω ἡ μεσημβρία·—εἰς τὰ δεξιὰ σου ἡ ἀνατολή·—εἰς τὰ ἀριστερὰ ἡ δύσις.

Παρατηρήσατε ἐπὶ τοῦ κοσμοσφαιρίου καὶ τῶν πινάκων, πῶς εἶναι διαγεγραμμένοι οἱ κύκλοι, τοὺς ὁποίους ὠνομάσαμεν.

1. Ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς κύκλους οἱ μὲν λέγονται μέγιστοι κύκλοι, ὅσοι διαβαίνοντες ἀπὸ τὸ κέντρον τῆς σφαίρας κόπτουν αὐτὴν εἰς δύο ἴσα ἡμισφαίρια, καθὼς εἶναι ὁ Ἰσημερινὸς καὶ ὁ Μεσημβρινός.

2. Οἱ ἄλλοι λέγονται μικροὶ κύκλοι, διότι δὲν διαβαίνουν ἀπὸ τὸ κέντρον τῆς σφαίρας, οὕτε τὴν κόπτουν εἰς δύο ἴσα ἡμισφαίρια· τοιοῦτοι εἶναι οἱ τροπικοὶ καὶ οἱ πολικοὶ κύκλοι.

3. Ὅσοι οἱ κύκλοι καὶ οἱ μέγιστοι, καὶ οἱ μικροὶ, διαιροῦνται εἰς 360 μοῖρας καθὼς ἐδιδάχθητε εἰς τὴν Ἰγνογραφίαν.—Ἴδου οἱ μοῖραι πῶς εἶναι σημειωμένοι ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ πρώτου Μεσημβρινοῦ.

4. Ἐπὶ τοῦ κοσμοσφαιρίου ἡ γραμμὴ, ἢ διερχομένη δεξιόθεν πρὸς ἀριστερὰν ἀπὸ τὸ μέσον τῶν ἡμισφαιρίων παρασταίνει τὸν Ἰσημερινόν· οἱ δὲ κύκλοι οἱ σχηματίζοντες τὰ δύο ἡμισφαίρια, παρασταίνουν τὸν πρῶτον Μεσημβρινόν. Οἱ λοιποὶ κύκλοι οἱ διὰ τῶν δύο Πόλων διαβαίνοντες εἶναι καὶ αὐτοὶ μεσημβρινοί· οἱ δὲ ἀπὸ τὰ δεξιὰ πρὸς τ' ἀριστερὰ ἀγόμενοι καμπύλαι γραμμαὶ εἶναι μικροὶ κύκλοι παράλληλοι τοῦ Ἰσημερινοῦ.

5. Ἐπὶ τῶν λοιπῶν πινάκων ὁ Ἰσημερινὸς παρασταίνεται εἰς τὴν κάτω μερὰν τοῦ πίνακος· ὁ δὲ Μεσημβρινὸς εἰς τὴν δεξιάν καὶ ἀριστεράν.

2.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

Πόσοι 1. Πόθεν πνέουν οἱ ἄνεμοι; Πόσοι πρώτιστοι ἄνεμοι εἶναι;—Εἰπέ τους — Πῶς εἶχε πόθεν πνέει ὁ καθεὶς. 2. Δεῖξέ μου αὐτὰ εἰς τοὺς Γεωγρ. Πίν.—Ποῦ εἰ ἡμῆ ἢ Ἄρκτος;—Ποῦ ἡ Μεσημβρία;—Ποῦ κλ. 1. Ποῖοι λέγονται μέγιστοι κύκλοι; 2. Ποῖοι λέγονται μικροὶ κύκλοι; 3. Εἰς πόσας μοῖρας διαιροῦνται οἱ 8. Πόσοι; 4. Ἐπὶ τοῦ κοσμοσφαιρίου τί παρασταίνει τὸν ἄ Μεσημβρινόν;—Οἱ 11 κύκλοι παράλληλοι τοῦ Ἰσημερινοῦ ποῖοι εἶναι;

6. Ἐπάνω εἰς τὰς μοίρας τοῦ πρώτου Μεσημβρινοῦ ἐμποροῦμεν νὰ μετρήσωμεν πόσον ἀπέχει εἰς τόπος ἀπὸ τὸν Ἰσημερινόν.

— Ἐπάνω εἰς τὸν Ἰσημερινόν ἐμποροῦμεν νὰ μετρήσωμεν πόσον μακρὰν εἶναι εἰς τόπος ἀπὸ τὴν πρώτην Μεσημβρινόν.

7. Τὸ ἀπόστημα ἐνὸς τόπου ἀπὸ τὸν Ἰσημερινόν λέγεται Γεωγραφικὸν πλάτος αὐτοῦ τοῦ τόπου. — Τὸ ἀπόστημα πάλιν ἀπὸ τὸν πρώτου Μεσημβρινόν λέγεται Γεωγραφικὸν Μῆκος.

8. Ὅσον ὀλιγωτέρας μοίρας πλάτους ἔχει εἰς τόπος (ἤγουν ὅσον ὀλιγώτερον ἀπέχει ἀπὸ τὸν Ἰσημερινόν πρὸς Ἄρκτον ἢ τὴν Μεσημβρίαν) τόσο περισσότερο ἐμπορεῖ νὰ ᾖ ψυχρότερος.

9. Διὰ τοῦτο ὅσοι τόποι εὐρίσκονται εἰς τὴν διακεκαυμένην Ζώνην εἶναι θερμοὶ καὶ ὅσοι εἰς τὰς κατεψυγμένας, ψυχρότατοι.

1. Μεγάλον τμήμα γῆς μὴ βρεχομένης πανταχόθεν ἀπὸ νερὸν λέγεται Ἕπειρος καθὼς ἡ Εὐρώπη.

2. Λέγεται νῆσος ἐν τμήμα ξηρᾶς περιτριγυρισμένον πανταχόθεν ἀπὸ νερά, ὡς ἡ Σύρα, ἡ Κρήτη, ἡ Εὐβοία.

Νῆσοι πολλαὶ πλησίον ἀλλήλων κείμεναι ὀνομάζονται χορεῖαι ἢ συμπλέγματα ἢ Ἀρχιπελάγη νήσων.

3. Χερσόνησος εἶναι νῆσος ἐνούμενη δι' Ἰσθμοῦ μὲ μίαν Ἕπειρον, καθὼς ἡ Πελοπόννησος.

4. Ἰσθμὸς λέγεται λαιμὸς γῆς, ὁ ὁποῖος ἐνώνει μίαν Χερσόνησον μὲ μίαν Ἕπειρον, καθὼς ὁ ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου ἐνόνων τὴν Πελοπόννησον μὲ τὴν Στερεάν Ἑλλάδα.

5. Ἀκρωτήριον εἶναι μέρος γῆς κρημνώδες, ἐκτεινόμενον μέσα εἰς τὴν θάλασσαν, καθὼς ὁ Μαλέας τῆς Πελοποννήσου, τὸ Σούνιον τῆς Ἀττικῆς κτλ.

6. Γλῶσσα γῆινος εἶναι μέρος ξηρᾶς στενῆς, ἐπιπέδου καὶ ὀμαλῆς, ἐκτεινομένης μέσα εἰς τὴν θάλασσαν.

7. Ἐν ἀρχετὸν ὕψωμα γῆς λέγεται λόφος. — Ὑψωμα μεγά-

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

5. Ἐπὶ τῶν ἄλλων πινάκων πῶς παριστάνεται ὁ Ἰσημερινός; — Ποῦ ὁ μεσημβρινός ὁ πρῶτος; 6. Ποῦ ἐμπορεῖς νὰ μετρήσῃς πόσον ἀπέχει εἰς τόπος ἀπὸ τὸν Ἰσημερινόν; — Ποῦ ἀπὸ τὸν μεσημβρινόν;

7. Τί λέγεται Γεωγραφικὸν πλάτος ἐνὸς τόπου; — Τί γεωγραφικὸν μῆκος; 8. Πόθεν ἐμπορεῖς νὰ συμπεράνῃς, ἂν εἰς τόπος ᾖ περισσότερο θερμὸς ἢ ψυχρὸς ἀπὸ ἑνὸς ἄλλου; 9. Διατί εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην οἱ τόποι εἶναι θερμοὶ;

1. Τί λέγεται Ἕπειρος; — Δειξέ μου μίαν. 2. Τί νῆσος; — Δειξέ μου — Τί εἶναι ἡ Κρήτη; Τί ἡ Σύρα; — Παῖτα ὀνομάζ. Ἀρχιπελάγη; 3. Τί χερσόνησος; Δειξέ μου — Τί εἶναι ἡ Πελοπόννησος; 4. Τί Ἰσθμὸς; — Δειξέ μου 5. Τί ακρωτήριον; Τί εἶναι ὁ Μαλέας, κτλ. 6. Τί γλῶσσα γῆινος; 7. Τί λόφος; 8. Τί ἐπίπεδον; 9. Τί ὀμαλὸν; — Τί

λήτερον καὶ τραχὺ λέγεται βουνόν.—Σειρὰ ἀλλεπαλλήλων βουνῶν λέγεται ὄρος.—Οἱ δὲ ἐπὶ ὑψωμάτων ἢ ἐπὶ κορυφῶν ὄρεων ἐκτεινόμενοι ἐπίπεδοι τόποι λέγονται ὄροπέδια.—Τὰ μεταξὺ βουνῶν κοιλώματα λέγονται κοιλάδες καὶ νάπαι.

8. Ἡφαίσεια ἢ πυρίπνοα βουνά, λέγονται ὅσα ἐκβάλλουν καπνὸν καὶ φλόγας.

9. Θάλασσα ὀνομάζεται μέρος τοῦ ὠκεανοῦ, τὸ ὁποῖον προχωρεῖ μεταξὺ ἡπείρων, καθὼς ἡ Μεσόγειος θάλασσα, ἡ Μαύρη θάλασσα κτλ.

10. Μέρους θαλάσσης ἐμβαῖνον βαθυὰ εἰς τὴν ξηρὰν λέγεται κόλπος, ὡς ὁ Ἀδριατικὸς, ὁ Κορινθιακὸς κτλ.

11. Κόλπος μικρὸς, ἔχων ἐμβασμα στενόν, λέγεται λιμῆν, ὅπου ἀράζουσι τὰ καράβια.

12. Αἰγιαλὸς ἢ παράλιον εἶναι αἱ ἄκραι τῆς γῆς αἱ βρεχόμεναι ἀπὸ τὴν θάλασσαν.

13. Πορθμὸς εἶναι στενὸν πέρασμα θαλάσσης, ἐνόων δύο θαλάσσης, καθὼς ὁ Ἑλλήσποντος.

14. Καὶ εἰς τὸ μέσον τῆς θαλάσσης εὐρίσκονται πολλὰ βουνά· καὶ αὐτὰ τὰ βουνά ὅταν ἐξέρχονται ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης εἰς πολὺ ὕψος συστήνουσι τὰς νήσους — ὅταν μικρὰ μέρη ἢ κορυφαὶ τῶν βουνῶν φαίνονται ἔξω τῆς θαλάσσης, λέγονται, τὰ μὲν ἔχοντα ἰκανὴν ἔκτασιν, ξερὸν ἡσα, τὰ δὲ μικρὰ, ξέροι ἢ σκόπελοι — ὅταν οἱ σκόπελοι οὗτοι εἶναι τόσον χαμηλοὶ, ὥστε νὰ κρύπτονται ἀπὸ τὰ νερά τῆς θαλάσσης, λέγονται ὑφαλοὶ — ὅταν τὰ καράβια ἐμπλεχθῶσιν εἰς σκοπέλους καὶ ὑφαλοὺς συντρίβονται.

15. Λίμνη εἶναι ἔκτασις νεροῦ περιτριγυρισμένου πανταχόθεν ἀπὸ ξηρῶν.

16. Πηγὰὶ ὀνομάζονται τὰ ὕδατα (τὰ νερά), τὰ ὁποῖα ἀναβρῦουν ἀπὸ τὴν γῆν· εἰς τινὰς τόπους εἶναι πηγὰὶ ἔχουσαι

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

ὄρος;—Τί ὄροπέδια;—Τί κοιλάδες καὶ νάπαι. 8. Τί εἶναι Ἡφαίσεια βουνά.

9. Τί θάλασσα; δεξιέ μου. 10. Τί λέγεται κόλπος;—Δειξέ μου τινὰς κόλπους.

1. Τί λιμῆν; 12. Τί αἰγιαλός; 13. Τί πορθμός; 14. Τί εἶναι ξερὸν ἡσα;—Ξέροι ἢ σκόπελοι;—Τί λέγονται ὑφαλοὶ; 15. Τί εἶναι λίμνη; 16. Τί πηγὰὶ

ὕδατα θερμά, καθὼς εἰς τὴν Κύβητον καὶ εἰς τὴν Ἰπάτην.—
Αὐτὰ τὰ ὕδατα λέγονται καὶ θερμὰ λουτρά.

17. Τὰ πηγάζοντα ἀπὸ τὰ βουνα νερά, συστήνουσι ρυάκια—
τὰ ρυάκια συνερχόμενα εἰς ἓν συστήνουσι ποτάμια— τὰ
ποτάμια χυνόμενα τὸ ἓν μέσα εἰς τὸ ἄλλο, συστήνουσι τοὺς
ποταμούς— οἱ ποταμοὶ ῥέοντες ἀκαταπαύτως καὶ περιτρέχον-
τες ἐν ἰκανὸν διάστημα τόπου, χύνονται εἰς τὴν θάλασσαν—
ὁ τόπος ὅπου ἐνώνονται μὲ τὴν θάλασσαν, λέγεται στόμα ἢ
ἐκβολαὶ τοῦ ποταμοῦ.— Ὅσοι ποταμοὶ τρέχουν τὸν
χειμῶνα μόνον, ξηραίνονται δὲ τὸ θέρος, λέγονται χείμαρροι.

18. Δεξιὰ ὄχθη τοῦ ποταμοῦ λέγεται ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ἔχεις
εἰς τὰ δεξιὰ σου, ὅταν καταβαίνης πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποτα-
μοῦ· ἢ δὲ ἄλλη, λέγεται ἀριστερὰ ὄχθη.— Ὁ μεταξὺ τῶν δύο
ὄχθων τόπος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ῥέουσι τὰ νερά, λέγεται κοίτη
τοῦ ποταμοῦ.

1. Ἡ Γῆ εἶναι στρογγύλη ὡς σφαῖρα πεπλατυσμένη ὀλίγον εἰς τοὺς πόλους
καὶ ἐξωγκιωμένη πρὸς τὸν Ἰσημερινόν.

2. Στρέφεται περὶ τὸν ἀξόνά της ἀπὸ δυσμὰς πρὸς ἀνατολὰς εἰς 24 ὥρας,
καὶ κάμνει τὸ ἡμερονύκτιον. Τὸ μέρος αὐτῆς, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐστραμμένον ἀλ-
ληλοδιαδόχως πρὸς τὸν ἥλιον φωτίζεται, καὶ ἔχει ἡμέραν· τὸ ἄλλο ἡμῖς
ἔχει νύκτα.

3. Ἡ Γῆ περιστρέφεται συγχρόνως καὶ περὶ τὸν ἥλιον εἰς 365 ἡμέρας 5
ὥρας καὶ 49 λ. Ἀπὸ ταύτην τὴν περιστροφὴν γεννᾶται τὸ ἔτος ἢ ὁ ἐνιαυτός,
καὶ αἱ 4 ὥραι τοῦ ἔτους ἤγουν ἡ ἀνοιξίς, τὸ θέρος, τὸ φθινόπωρον καὶ ὁ χειμῶν.

4. Ἀπέχει ἡ Γῆ 64 μιλλιόνια λεύγας ἀπὸ τὸν ἥλιον, ὅστις εἶναι ἐν μιλ-
λιόνιον καὶ τετρακοσίας χιλιάδας φορές μεγαλύτερος ἀπ' αὐτήν.

5. Αἱ ἡμέραι καὶ αἱ νύκτες παντοῦ καὶ πάντοτε δὲν εἶναι ἴσαι, καθὼς οὔτε

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

17 Πόθεν γίνονται τὰ ρυάκια;— Ἀπὸ τί τὰ ποτάμια;— Ἀπὸ τί οἱ ποτα-
μοί;— Ποῦ χύνονται;— Τί στόμα ποταμοῦ;— Ποιοὶ εἶναι οἱ χείμαρροι; 18. Ποία λέγεται δεξιὰ ὄχθη τοῦ ποταμοῦ; ποία
ἀριστερὰ;— Τί κοίτη ποταμοῦ; 1. Μὲ τί ἔμοιάζει ἡ Γῆ;— Ποῦ εἶναι πλατυκωτή;
2 Ἡ γῆ κινεῖται ἢ στέκει;— πῶς κάμνει τὸ ἡμερονύκτιον;— ποῖον μέρος ἔχει
ἡμέραν καὶ ποῖον νύκτα; 3. Εἰς πόσον καιρὸν περιστρέφεται ἡ Γῆ περὶ τὸν
ἥλιον— Τί γεννᾶται ἀπὸ αὐτὴν τὴν περιστροφὴν;— τί εἶναι ἔτος;— εἰπέ τὰς 4
ὥρας τοῦ ἔτους; 4. Πόσον ἀπέχει ἡ γῆ ἀπὸ τὸν ἥλιον;— Ὁ ἥλιος εἶναι μεγαλύτερος
ἢ ἡ γῆ;— Πόσας φορές εἶναι μεγαλύτερος ὁ ἥλιος; 5. Εἶναι παντοῦ αἱ νύκτες
ἴσαι μὲ τὰς ἡμέρας;— Πότε γίνονται μεγάλαὶ αἱ ἡμέραι καὶ πότε αἱ νύκτες;

καὶ αἱ ἄνω ὥραι τοῦ ἔτους δὲν εἶναι εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς συγχρόνως. Ὅταν εἰς το βόρειον ἡμισφαίριον εἶναι θέρος, εἰς τὸ νότιον εἶναι χειμῶν, καὶ ἑξ ἄνα-
 παλιν. Εἰς τόπος, ὅπου περισσότερον ἀπέχει ἀπὸ τὸν Ἰσημερινὸν τόσῳ περισσό-
 τερον ἔχει καὶ τὰς νύκτας ἀνίσους μετὰς ἡμέρας. Τὸ δὲ θέρος γίνονται μεγα-
 λήτεροι αἱ ἡμέραι καὶ μικρότεροι αἱ νύκτες, διότι ὁ ἥλιος φωτίζει περισσο-
 τέρας ὥραι τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς Γῆς. Τὸν χειμῶνα τὸ ἀνάπαλιν, αἱ νύκτες
 εἶναι μεγαλύτεραι ἀπὸ τὰς ἡμέρας. Εἶναι τόποι κοντὰ εἰς τοὺς πόλους, οἱ ὁ-
 ποῖοι τὸ μὲν θέρος πρέπει νὰ ἔχωσιν ὑπὲρ τοὺς τρεῖς μῆνας ἡμέραν, τὸν δὲ
 χειμῶνα ὑπὲρ τοὺς τρεῖς μῆνας νύκτα.

6. Ὀνομάζουσι Κλίμα τὸν βαθμὸν τοῦ κρούου καὶ τῆς θερμότητος, ὁ ὁποῖος ἐπι-
 κρατεῖ εἰς ἕνα τόπον. — Εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην εἶναι τὸ Κλίμα θερμώτατον·
 εἰς τὰς εὐκράτους εἶναι συγκερασμένον· καὶ εἰς τὰς κατεψυγμένας ψυχρότατον.

7. Ὁ ἀέρ ὁ ὁποῖος περικυκλῶνει ὅλην τὴν σφαῖραν τῆς Γῆς ὀνομάζεται ἀτμο-
 σφαῖρα· εἰς αὐτὴν ἀναβαίνουντι ὅλοι οἱ ἀτμοὶ καὶ αἱ ἀναθυμιάσεις οἱ ἔξωτιζό-
 μεναι ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀπὸ τὴν γῆν, καὶ γεννῶσι τὰ σύννεφα, τὴν βροντὴν, τὴν
 ἀστραπὴν, τὴν βροχὴν, τὴν χιόνα, τοὺς ἀνέμους, καὶ τὰ λοιπὰ φαινόμενα, τὰ
 ὁποῖα ὀνομάζονται μετέωρα. Οἱ ἀνεμοὶ, ὅταν διαβαίνουσιν ἀπὸ μεγάλας
 ἐρήμους ἀμώδεις καταπυρωμένους ὑπὸ τοῦ ἡλίου, πύεουσι καυτηροὶ καὶ
 πυνηροὶ, ὥστε ἀποπνίγουσι τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ζῶα.

8. Πρωτόντα λέγονται, ὅσα παράγει ἢ τρέφει ἡ γῆ, καὶ εἶναι τριῶν εἰδῶν·
 τὰ ζῶα, τὰ φυτὰ καὶ τὰ ὄρυκτά.

Ὀρυκτὰ λέγονται, ὅσα ἀνασκάπτονται μέσα ἀπὸ τὴν γῆν, ὡς ὄν μέταλλα,
 πέτραι καὶ γαῖαι. — Φυτὰ ὀνομάζονται, ὅσα φυτῶν εἰς ἀπὸ τὴν γῆν, ὡς ὄν
 δένδρα, θάμνοι (χαμόκλαδα), χόρτα. — Ζῶα δὲ ὅσα κινεῦνται ἢ μεταβαίνου-
 σιν ἀπὸ ἕνα τόπον εἰς ἄλλον, καὶ ζῶσιν εἰς τὴν ξηρὰν ἢ εἰς τὰ ὕδατα (1).

9. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ πρωτόντα τινὰ εὐρίσκονται ἀδιαφόρως εἰς ὅλης τῆς γῆς τὸ
 πρόσωπον· ἄλλα ὅμως γεννῶνται ἰδίως εἰς τινὰς τόπους. Εἰς τὰ θερμὰ κλίματα
 ἐν γένει εὐρίσκονται πολυτίμα μέταλλα, ὡς ὄν πλατίνη, χρυσοί, ἄργυρος, καὶ
 λίθοι πολυτίμοι (ἀδάμαντες κτλ.) Γεννῶνται τὰ μεγάλα καὶ ὑψηλὰ δένδρα, τὰ
 εὐσπορα καὶ εὐώδη ἄνθη, τὰ ὠραῖα καὶ γλυκὰ ὀπωρικά, καὶ τὰ ἀρωματικὰ φυτὰ·
 ὡς ὄν τὸ πιπέρι, ἡ κανέλλα, τὸ μωσχόκαρυδον, τὰ πορτογάλλια, τὰ λεμόνια, τὸ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

ποῦ εἶναι οἱ τόποι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὰς μεγαλύτερας ἡμέρας; — πόσον μεγάλα
 εἶναι αὐτὰ αἱ ἡμέραι; δεῖξε αὐτοὺς τοὺς τόπους ἐπὶ τοῦ πίνακος. — ὅταν
 ἡμεῖς ἔχωμεν θέρος, εἰς ὅλην τὴν γῆν εἶναι θέρος; τότε ποῦ ἔχουσι χειμῶνα;
 κτλ. 6. Τί ὀνομάζουσι κλίμα;

— Ποῦ εἶναι τὸ κλίμα θερμώτατον; — ποῦ συγκερασμένον; κτλ. — Δεῖξε τὰς ζώ-
 νας ἐπὶ τοῦ πίνακος. 7. Τί λέγεται ἀτμοσφαῖρα; — τί ἀναβαίνουσιν εἰς τὴν ἀ-
 τμοσφαῖραν; — τίς τὰ ἔξωτιζει; — ποῖα ὀνομάζονται μετέωρα; καὶ ποῦ τὰ βλε-
 πόμενα εἶναι αὐτὰ τὰ μετέωρα; 8. ποῖα λέγονται πρωτόντα τῆς γῆς; — πόσων
 εἰδῶν εἶναι; — ποῖα ὀνομάζονται ὄρυκτά; — ποῖα φυτὰ; — ποῖα ζῶα; 9. Ὅσα τὰ
 πρωτόντα γεννῶνται ἀδιαφόρως εἰς ὅλην τὴν ἐπιφανείαν τῆς γῆς, ἢ τινὰ γεννῶν-
 ται εἰς τινὰς τόπους, καὶ ἄλλα εἰς ἄλλους; — ποῖα ὄρυκτα εὐρίσκονται εἰς τὰ θερμὰ

(1) Ἰδὲ Φυσικὴς Μεθόδους, σελ. 17
 ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ζαχαροκάλαμον, ο καφές. Ἀπὸ τὰ ζῶα γεννῶνται ἢ τὰ πλέον μεγαλήτερα, καθὼς ὁ Ἑλέφας, ὁ Ῥινόκερος, ὁ Ἴπποπόταμος, ἡ Κάμηλος, ἢ τὰ ἀγριώτερα καὶ θηριωδέστατα, καθὼς ὁ Τίγρις, ὁ Πάρδαλις, ὁ Λέων, ὁ Κροκόδειλος, καὶ τὰ φαρμακερώτερα ὀφείδια. Πτηνὰ δὲ εὐρίσκονται τὰ ἔχοντα λαμπρότατον καὶ πικρὸν κίωματον πτέρωμα· οἷον ὁ Τόως (Παγῶνι), οἱ Ψιττακοὶ, τὰ Παραδείσια πτηνὰ αἱ κλυθρίδες· ὁ συρικός σκώληξ, ὁ γεννῶν τὸ μεταξίον, καὶ αἱ μέλισσαι, δὲν δύνανται νὰ ζήσωσιν, εἰμὴ εἰς εὐκρατα κλίματα. Εἰς αὐτὰ γεννῶνται καὶ γεννήματα διάφορα, καὶ κατὰ λαχανικά, πολλὰ καὶ ὄψωρα ὀπωρικά, κρασίον, ἑλᾶδιον, καπνός, λιᾶριον κτλ.

Τὸ ὄρυζιον δὲν φυτρώνει ἐκεῖθεν τῶν 47 μοιρῶν τοῦ πλάτους, οὔτε τὸ σιτάριον πέραν τῶν 55. Ἡ δὲ ἄμπελος δὲν ὀριμᾷζει τὸν καρπὸν της πέραν τῶν 50. — Εἰς τοὺς κατεψυγμένους τόπους φυτρῶνται ὀλίγα τινὰ χαμάδενδρα, καὶ ἀπὸ τὰ ζῶα γεννῶνται αἱ λευκαὶ Ἄρκτοι, οἱ Ῥένοι καὶ αἱ Ἄλκαι.

Πλῆθος κατοίκων τῆς γῆς, φυλαὶ αὐτῶν.

1. Εἶπαμεν ὅτι διαιρεῖται ἡ Ἰσθμὸς τοῦ σφαιροῦ εἰς πάντε μέρη ἢ Ἡπειροῦς.
2. Ἡ Ἑὐρώπη, ἡ Ἀσία, ἡ Ἀφρική εἶναι αἱ τρεῖς Ἡπειροὶ τοῦ Παλαιοῦ κόσμου· ἡ τετάρτη, ἡ Ἀμερικὴ, εὐρίσκεται εἰς τὸν νέον κόσμον· ἡ δὲ πέμπτη, ἡ Ὠκεανία σύγκειται ἀπὸ πολλὰς νήσους, μικρὰς καὶ μεγάλας, διεσπαρμένας μέσα εἰς τὸν Μέγαν Ὠκεανόν.
3. Καὶ εἰς τὰ πέντε μέρη τοῦ κόσμου κατοικοῦσιν ἄνθρωποι, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς συμποσοῦται εἰς 900 ἑκατομμύρια (μυλλίονα).
4. Μεταξὺ ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους παρατηρεῖ τις διαφορὰν εἰς τὸ χροῖμα, εἰς τὴν θεηπεκία καὶ εἰς τὴν κατὰστασιν τῆς πολιτικῆς τῶν κοινωνίας.
5. Ὡς ἐκ τοῦ χροῦματος ἀνόγονται αἱ ἄνθρωποι εἰς τρεῖς πρωτοτάτα φυλάς.
6. Οἱ οὖν εἶναι λευκοῦ χροῦματος (ἄσπροι) καὶ ἀνήκουσιν εἰς τὴν λευκοχρῶν ἢ κρουαίαν φυλὴν (αὕτη ἢ φυλὴ ἑκατοίαησε τὴν Ἑὐρώπην, τὰ δυτικὰ καὶ μεσομβινῶντα τῆς Ἀσίας, τὰ βόρεια μέρη τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ἐστίνεν ἀποικίας εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου). Οἱ ἄνθρωποι αὗτοι εἶναι οἱ πλέον νοήμονες καὶ πολιτισμένοι, ἤθουν προκομμένοι εἰς τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας· γίνονται δὲ εἰς μὲν τὰ θερμότερα κλίματα μεγαχρῶνότεροι εἰς δὲ τὰ ψυχρότερα ἐρυθρότεροι. Φυλὴ ἑλασίχρους ἢ κίτρινη. Οἱ ἄνθρωποι αὕτης τῆς φυλῆς κατοικοῦν τὰ βόρεια μέρη τῆς Ἑὐρώπης, καὶ τῆς Ἀσίας τὰ ἀνατολικά καὶ τὸ κέντρον τῆς Ἀσίας, τὴν Ἀμερικὴν καὶ μέρος τῆς Ὠκεανίας.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

κλίματα. — ποῖα ζῶα; — ποῖα πτηνὰ; — ποῖα φυτὰ; — Τὰ θερμὰ κλίματα ὅποια πρῶτοντα ἔχουσι; — εἰς τὴν 70 μοῖραν ὑπερὸν σιτάριον; — γίνεται κρασίον, ὄρυζιον; — εἰς το ἰσθμόν μας κλίμα τίνος εἶδους πρῶτοντα ἔχουμεν; — ποῦ εὐγαίνουσι ποσὸν ἄνθρωποι; — ποῦ γίνεται τὸ πιπέρι ἢ κανέλλα κτλ. — ἀμὴ ἡ Τίγρις, ὁ Λέων ποῦ εὐρίσκονται; — ἀμὴ αἱ λευκαὶ ἄρκτοι κτλ.

1. Εἰς πόσα μέρη εἶπαμεν ὅτι . . . 2. Ποῖα εἶναι αἱ Ἡπειροὶ τοῦ παλαιοῦ κόσμου; — ποῦ κείνται; — ποῦ κείνται ἡ Ἀμερικὴ; — ποῦ ἡ Ὠκεανία; — ἀπὸ τί σύγκειται; 3. Ποῖα εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοικοῦντων τὰ πέντε μέρη τοῦ κόσμου; 4. Ποῖα, διεσπαρμένα προκομμένοι μεταξὺ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους; 5. Εἰς

Φυλή μαυρόχροος ἢ Αἰθιοπική κατοικεῖ τὰ μεσόγεια καὶ τὰ μεσημβρινὰ μέρη τῆς Ἀφρικῆς καὶ τοὺς περισσοτέρους τόπους τῆς Ὠκεανίας.

Θρησκείαι.

7. Αἱ ἐπικρατοῦσαι εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος Θρησκείαι κυρίως εἶναι τέσσαρες· ἡ Χριστιανική, ἡ Μωυσεθαιική, ἡ Ἰουδαϊκή καὶ ἡ Εἰδωλολατρική. Εἰδωλολάτριά εἶναι ὑπὲρ τὰ 470 ἑκατ. Ἰουδαῖοι 5, Μωυσεθ. 25 καὶ Χριστ. 300 ἑκατ.

8. Ἡ χριστιανική θρησκεία διαιρεῖται εἰς τρεῖς μεγάλας διαιρέσεις. Πρώτη εἶναι ἡ Ἀνατολική Ὀρθόδοξος ἐκκλησία ἡμῶν. Δεύτερα εἶναι ἡ χωριθεῖσα ἀπὸ ἡμῶν Δυτικὴ ἐκκλησία, καὶ ἡ τρίτη ἡ τῶν Προτεσταντῶν ἢ Διασκοιτουμένων, οἵτινες ἐχωρίθησαν ἀπὸ τὴν Δυτικὴν καὶ διαιροῦνται εἰς πολλὰς αἵρέσεις· αἱ κυριώτεραι αὐτῶν εἶναι ἡ Ἀγγλικανικὴ διατηροῦσα ἐπισκόπους, ἡ Λουθηρανικὴ καὶ ἡ Καλθινική.

9. Ὡς ἐκ τῆς καταστάσεως τῆς πολιτικῆς κοινωνίας ἐμπορεῖ νὰ καταταχθῇ τὸ ἀνθρώπινον γένος εἰς τέσσαρας τάξεις, κατὰ τὰς ὁποίας ὀνομαζοῦνται οἱ λαοὶ, ἄγριοι, θάρβαροι, ἡμιπολιτισμένοι, καὶ πολιτισμένοι ἢ φωτισμένοι.

Ἄγριοι εἶναι οἱ λαοὶ, οἱ ὅποιοι ζῶσι τρεφόμενοι ἀπὸ τοὺς ἀγρίους καρπούς τῆς γῆς, ἀπὸ τὸ κυνήγιον καὶ τὸ σφάρεσμα, ἐνδυνάμενοι δέρματα ζῴων, καὶ κατοικοῦντες εἰς σπήλαια ἢ εἰς καλύβας ποταπῶν.

Βάρβαρος κατάστασις εἶναι ἐκείνη, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἄνθρωποι συγκατοικοῦντες σταθερῶς εἰς χωρία, γνωρίζουσι τὰς πρώτας βαναύσους τέχνας, τὴν γεωργίαν, καὶ τὴν κτηνοτροφίαν, δὲν λαλοῦσιν ὅμως γλῶσσαν γραπτὴν, οὐδ' ἔχουσι γράμματα καὶ βιβλία.

Ἡμιπολιτισμένη κατάστασις εἶναι ἐκείνη, κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ ἔθνη γνωρίζουσι πολλὰς τέχνας τοῦ βίου, ἔχουσι γνώσεις τῶν ἐπιστημῶν, γλῶσσαν γραπτὴν, νόμους καὶ κυβερνήσεις τακτικὰς, διασώζουσιν ὅμως ἤδη σκληρὰ καὶ βαρβαρότατα, καὶ ὁ λαὸς εἶναι ἀμαθὴς καὶ ἀπαιδευτος.

Πολιτισμένα ἢ φωτισμένα ἔθνη λέγονται, ὅσα ἔχουσιν ὅλας τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας καλλιεργημένας εἰς ἐντέλειαν, καὶ ὁ λαὸς ἔχει ἤδη χρῆσιν καὶ ἡμερα, καὶ ὀρθὰς ἰδέας περὶ τῶν πραγμάτων.

10. Πολλοὶ λαοὶ ἔχοντες τὰ αὐτὰ ἤθη καὶ ἔθιμα ἢ καὶ τὴν αὐτὴν θρησκείαν, λαλοῦντες τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, κατοικοῦντες μίαν τινὰ περιοχὴν γῆς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦτοιο ἐκτεταμένην, διοικούμενοι ὑπὸ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς Κυβερνήσεως, λέγεται ἔθνος. Ὁ τόπος τὸν ὁποῖον καθὲν ἔθνος κατοικεῖ καὶ ἐξουσιάζει, λέγεται ἐπικράτεια ἢ βασιλείον.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

πόσας φυλὰς διαιρεῖται τὸ ἀνθρώπινον γένος; 6. Ποῖα μέρη ἐκατοίκησε ἡ λευκόχροος φυλή; — ἡμεῖς ἀπὸ τίνα φυλὴν εἴμεθα; — ποῦ ἡ ἐλατόχροος; — ποῦ ἡ Αἰθιοπική; 7. Πόσαι θρησκείαι ἐπικρατοῦσιν εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος; — ποῖαι; 8. Πόσοι εἶναι οἱ εἰδωλολάτραι; — πόσοι Μωυσεθαιοί; κτλ. — ποῖας θρησκείας εἶναι ὀλιγώτεροι ἄνθρωποι; — εἰπέ τὰς διαιρέσεις τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας; 9. Εἰς πόσας τάξεις ἐμπορεῖ νὰ καταταχθῇ τὸ ἀνθρώπινον γένος ὡς ἐκ τῆς καταστάσεως τῆς πολιτικῆς, κτλ. Ποῖοι εἶναι ἄγριοι; — ποῖα εἶναι ἡ θάρβαρος κατάστασις; — ποῖα ἡ ἡμιπολιτισμένη; — ποῖα εἶναι φωτισμένη ἔθνη; Τί λέγεται ἔθνος; — τί ἐπικράτεια;

11. Τὰ ἔθνη ἔχουσι διάφορον γλῶσσαν, θρησκείαν, ἥθη, ἔθιμα, ἐνδύματα καὶ διαίταν, καὶ Κυβερνήσεις διαφόρους.

12. Αἱ Κυβερνήσεις ἢ τὰ τακτικά πολιτεύματα εἶναι ἢ μοναρχικά, ἢ ἀριστοκρατικά, ἢ δημοκρατικά.

Τὰ ἔθνη τὰ εἰς τὴν ἡμιπολιτισμένην καὶ πολιτισμένην κατάστασιν εὐρισκόμενα ἔχουσι νόμους γραπτούς καὶ τύπους τακτικῶν πολιτευμάτων. Οἱ ἄγριοι λαοὶ ἐμποροῦν νὰ ἔχωσιν ἀρχηγούς τοῦ πολέμου προσωρινούς· οἱ δὲ βάρβαροι φατριάρασι, καὶ τύπους τινὰς διοικήσεως ἀτελεῖς.

ΜΑΘΗΜΑ Α΄.

ΕΥΡΩΠΗ.

1. Τὸ ἀνατολικὸν ἡμισφαίριον εἴπαμεν, ὅτι περιέχει τρεῖς ἡπείρους, τὴν Ἀσίαν, τὴν Ἀφρικὴν, καὶ τὴν Εὐρώπην.

2. Ἡ Εὐρώπη εἶναι ἡ μικροτέρα ἡπειρος τοῦ κόσμου, ἀλλὰ ἡ πλέον κατοικημένη καὶ ἡ πλέον καλλιεργημένη ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας.—Εἰς αὐτὴν αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι ἔφθασαν εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς τελειότητός των.

3. Περιορίζεται πρὸς βορρᾶν ἀπὸ τὸν βόρειον παγωμένον Ὠκεανόν, πρὸς δυσμὰς ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, πρὸς μεσημβρίαν ἀπὸ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, καὶ πρὸς ἀνατολὰς ἀπὸ τὴν Μαύρην θάλασσαν καὶ ἀπὸ τὴν Ἀσίαν.

4. Οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης εἶναι γενικῶς ἡ πλέον ἐξευγενισμένοι καὶ οἱ πλέον προχωρημένοι εἰς τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας.—Ἀπαριθμοῦνται περὶ τὰ διακόσια πενήκοντα ἑκατομύρια.

5. Εἶναι σχεδὸν ὅλοι χριστιανοί· οἱ μὲν τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, ὡς ἡμεῖς· οἱ δὲ τῆς δυτικῆς, οἵτινες λέγονται καὶ Λατῖνοι· οἱ δὲ εἶναι τῆς ἐκκλησίας τῶν Ἀναμορφωτῶν ἢ Προτεσταντῶν. Εἶναι καὶ Μωαμεθανικῆς θρησκείας ὀλίγοι· οἱ κατοικοῦντες τὴν Εὐρώπην Τούρκοι, καθὼς καὶ ὀλίγοι Ἰουδαῖοι διεσπαρμένοι εἰς τοὺς διαφόρους τόπους τῆς Εὐρώπης.

6. Οἱ Εὐρωπαῖοι διαιροῦνται εἰς διάφορα ἔθνη, ἔχοντα διάφορα ἥθη, ἔθιμα καὶ γλῶσσαν· ὅθεν συστήνουσι καὶ ἰδίαις ἐ-

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

11. Ποῖα εἶναι τὰ διακρίνοντα ἐν ἔθνος; 12. Πόσων εἰδῶν εἶναι τὰ πολιτεύματα; 1. Ποῦ κεῖται ἡ Εὐρώπη; Περιγράψέ την καὶ δεῖξέ την; 3. Ἀπὸ τί περιορίζεται; 4. Ὅποιοι εἶναι οἱ κάτοικοί της;—Πόσοι εἶναι; 5. Ὅποίας θρησκείας εἶναι;—Ὅποίας ἐκκλησίας;—Ποῖοι λέγονται Λατῖνοι;—Ποῖοι Προτεστανταί; 6. Ἐκ τί διαιροῦνται οἱ Εὐρωπαῖοι;

πικρατείας καὶ χωριστὰ πολιτεύματα ἢ Κυβερνήσεις. Αἱ ἐπι-
κράτειαὶ αὐτῆς λέγονται Βασιλεία, Ἡγεμονίαι, Δουκάτα, Δη-
μοκραταί, κατὰ τὰ ὅποια ἔχουσι πολιτεύματα.

7. Τὰ πολιτεύματα ἢ αἱ Κυβερνήσεις εἶναι ἢ μοναρχικῆ,
ἢ ἀριστοκρατικῆ, καὶ ἢ δημοκρατικῆ.

α) Δημοκρατικῆ Κυβέρνησις εἶναι, ὅπου διοικοῦσιν ἄρχον-
τες προσωρινοὶ ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

β.) Ἀριστοκρατικῆ, ὅπου διοικοῦσιν οἱ ἄριστοι, ἡγουν οἱ
πλοῦσοι καὶ οἱ εὐγενεῖς κατὰ νόμους, ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ
λαοῦ καὶ ὑπὸ τῶν ἀρίστων.

γ) Μοναρχικῆ, ὅπου εἰς μονάρχης ἢ βασιλεὺς ἐπὶ ζωῆς καὶ
κληρονομικῶς ἔχει τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν τῆς πολιτείας. — Καὶ
ἂν μὲν διοικῇ ὁ μονάρχης μὴ ὑποκείμενος εἰς νόμους σαθε-
ροῦς καὶ ὠρισμένους, τότε λέγεται μοναρχία ἀπόλυτος ἢ δε-
σποτικῆ. — Ἄν δὲ κυβερνᾷ φυλάττων τοὺς νόμους, τότε τὸ εἶδος
τῆς κυβερνήσεως λέγεται μοναρχία συγκερασμένη. — Ἄν οἱ
νόμοι αὐτοὶ θέτωνται ἀπὸ τὸν βασιλέα καὶ ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώ-
πους τοῦ λαοῦ, τότε ἡ μοναρχία αὕτη λέγεται συνταγματικῆ.

8. Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν μοναρχικῶν κυβερνήσεων λέγονται ἢ
Ἡγεμόνες, ἢ Βασιλεῖς ἢ Αὐτοκράτορες.

9. Αἱ κυβερνήσεις ὅλων σχεδὸν τῶν ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης
εἶναι μοναρχικαί. — Οἱ Ἑλβετοὶ μόνον ἔχουν ἀριστοκρατικὰς,
τὸ δὲ Ἰόνιον Κράτος καὶ 5 ἢ 6 ἄλλαι μικραὶ πόλεις δημοκρατικὰς.

10. Αἱ διάφοροι ἐπικράτειαὶ τῆς Εὐρώπης (μικραὶ καὶ με-
γάλαι) εἶναι ὅσαι ἕως 60. — Καθέδρα ἢ πρωτεύουσα μιᾶς ἐπι-
κρατείας λέγεται ἢ πόλις, εἰς τὴν ὅποιαν ἐδρεύει ὁ ἡγεμὼν
καὶ ἢ Κυβέρνησις αὐτῆς τῆς ἐπικρατείας.

1. Αἱ ἐπικράτειαὶ τῆς Εὐρώπης ὡς ἐκ τῆς τοποθεσίας τῶν
διαφοροῦνται εἰς Μεσημβρινὰς, εἰς Μέσας, καὶ εἰς Βορειαί.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

7. Πότι εἶναι τὰ πολιτεύματα τῶν ἀνθρώπων, ἢ αἱ Κυβερνήσεις; —
α) Πότι εἶναι Δημοκρατικῆ; β) Πότι Ἀριστοκρ.; γ) Πότι Μοναρχ.; Συγκερ.;
— Πότι βασιλεῖς συνταγματικῆ; 8. Πῶς λέγονται οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Μοναρχι-
κῶν; 9. Πότις Κυβερνήσεις ἔχουν τὰ εἶδη τῆς Εὐρώπης; 10. Πότι εἶναι
αἱ ἐπικράτειαὶ τῆς Εὐρώπης; — Πότι λέγεται καθέδρα ἢ Πρωτεύουσα; 1. Δι-
αίρεσις τῶν ἐπικρατειῶν τῆς Εὐρώπης.

α) Μεσημβριναί εἶναι·

Ἡ Ἑλλάς, ἡ Τουρκία, τὸ Ἴόνιον Κράτος, ἡ Ἰταλία, ἡ Ἰσπανία καὶ ἡ Πορτογαλία.

2. Ἡ Ἑλλάς κεῖται εἰς τὸ μεσημβρινώτατον μέρος τῆς Εὐρώπης, συγκειμένη ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, ἀπὸ τὴν Στερεάν Ἑλλάδα καὶ ἀπὸ τὰς νήσους· ἔχει καθέδραν τὰς Ἀθήνας.

3. Πρὸς βορρᾶν τῆς Ἑλλάδος κεῖται ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία· καθέδρα αὐτῆς εἶναι ἡ Κωνσταντινούπολις. — Πρὸς δυσμὰς τῆς Ἑλλάδος κεῖται τὸ Ἴόνιον Κράτος ἢ ἡ Ἐπτάνησος· πρωτεύουσα Κορφαί. — Πρὸς δυσμὰς τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀρχίζει ἡ χερσόνησος τῆς Ἰταλίας, ἐχούσης πολλὰς πρωτεύουσας καὶ ἐπικρατείας. — Πρὸς δυσμὰς τῆς Ἰταλίας εἶναι ἡ Ἰσπανία· καθέδρα Μαδρίτη. — Κολλητὴ μὲ τὴν Ἰσπανίαν πρὸς δυσμὰς κεῖται ἡ Πορτογαλία· καθέδρα Λισβῶνα.

4. β) Αἱ μέσαι ἐπικράτειαι τῆς Εὐρώπης εἶναι·

Ἡ Γαλλία, Ἑλβετία, Ἀουστρία, Βαυαρία, Πρωσσία, Γερμανία, αἱ κάτω Χῶραι (ἢ Βελγικὴ καὶ Ὀλλανδία) καὶ ἡ Μεγάλῃ Βρετανία.

5. Ἡ Γαλλία κεῖται βορειοανατολικῶς τῆς Ἰσπανίας, μὲ τὴν ὁποίαν συνέχεται, καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἰταλίας· καθέδρα αὐτῆς εἶναι τὰ Παρίσια. — Πρὸς βορρᾶν τῆς Ἰταλίας καὶ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Γαλλίας κεῖται ἡ Ἑλβετία περιέχουσα πολλὰς τοπαρχίας. — Μεταξὺ Ἑλβετίας καὶ Τουρκίας κεῖται ἡ Ἀουστρία· καθέδρα, ἡ Βιέννη. — Πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀουστρίας, εἶναι ἡ Πρωσσία· καθέδρα, Βερολίνον. — Ἡ Βαυαρία, συνορεύουσα μὲ τὴν Ἀουστρίαν καὶ Γερμανίαν· καθέδρα, Μόναχον. —

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

1. Ποῖαι εἶναι μεσημβριναί; 2. Ποῦ κεῖται ἡ Ἑλλάς; — Ποία εἶναι ἡ καθέδρα τῆς; Ποῦ ἢ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία; — Ποία εἶναι ἡ καθέδρα τῆς; κτλ. — Εἰς ποίας ἐπικρατείας τῆς Εὐρώπης ἀνήκει ἡ Ἑλλάς; — Εἰς ποίας ἡ Ἰσπανία; — Ποίαν ἔχει καθέδραν ἡ Ἰσπανία; — Ποίαν ἢ Πορτογαλία; — Πῶς ὀνομάζεται χερσόνησος ἢ ἀρχίζουσα ἀντικρὺ τῆς Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας; Ποῖον σχῆμα ἔχει; — Δύνασαι νὰ διαγράψῃς τὸ σχῆμα αὐτῆς ἐπὶ μαυροπίνακος; 4. Ποῖαι εἶναι αἱ μέσαι ἐπικράτειαι τῆς Εὐρώπης; 5. Ποῦ κεῖται ἡ Γαλλία; Ποία εἶναι ἡ καθέδρα τῆς; — Ποῦ ἢ Ἀουστρία; — Ποῦ ἢ Βαυαρία; — Ποίαν ἔχει καθέδραν;

Γερμανία (μεταξὺ Ἀουστρίας, Πρωσίας καὶ Γαλλίας) περιέχουσα διαφόρους ἐπικρατείας καὶ πολιτεύματα.—Βελγικὴ (μεταξὺ Γερμανίας καὶ Γαλλίας) καθέδρα, Βρυξέλαι.—Ὀλλανδία (μεταξὺ Βελγικῆς καὶ Γερμανίας) καθέδρα Ἀμστερδάμη.—Μεγάλῃ Βρεττανία (νῆσοι κείμενοι εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν ἀντικρὺ τῆς Γαλλίας καὶ Βελγικῆς), καθέδρα, Λονδῖνον ἢ Λόνδρα.

6. γ) Βόρειαι ἐπικράτειαί τῆς Εὐρώπης εἶναι:

Ἡ Δανιμαρκία, ἡ Σουηκία (ἡ Σβεκία καὶ Νορβηγία), καὶ ἡ Ρωσσία.

Ἡ Δανιμαρκία ἢ Δανία, κεῖται ἐπὶ χερσονήσου πρὸς βορρῶν τῆς Γερμανίας· καθέδρα, Κοπενάγη.—Πρὸς βορρῶν, ἡ Σβεκία καὶ Νορβηγία ἐπὶ μεγάλης χερσονήσου· καθέδρα, Στοκκόλμη. Πρὸς ἀνατολὰς τῆς Σβεκίας, χωριζομένη ἀπὸ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, ἐξαπλόνηται ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ρωσσία ἕως τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν καὶ τὴν Μαύρην θάλασσαν καθέδρα, Πετρούπολις.

Ὡς πρὸς τὰς κυβερνήσεις ἢ τὰ πολιτεύματα διαιρεῖται ἡ Εὐρώπη εἰς τέσσαρας Αὐτοκρατορίας, τὴν τῆς Ρωσίας, Αὐστρίας Γαλλίας καὶ Τουρκίας—εἰς 17 βασιλεία καὶ εἰς πολλὰς ἡγεμονίας, αἵτινες λέγονται Ἀρχιδουκάτα, δουκάτα, καὶ πριγκιπάτα εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ Γερμανίαν εὐρισκόμενα. Ἐκτὸς τούτων εἶναι καὶ ὀλίγα τινὰ ἀριστοκρατικὰ καὶ δημοκρατικὰ πολιτεύματα μικρῶν λαῶν κυρίως καὶ πόλεων.

Θάλασσαι, Κόλποι, Πορθμοί, τῆς Εὐρώπης.

1. Ἀπὸ τὸν Βόρειον παγωμένον Ὠκεανὸν σχηματίζεται ἡ Λευκὴ θάλασσα, ὁρέχουσα τὴν Ρωσσίαν πρὸς Β: κατὰ τὸ μέρος τῆς Λαπωνίας.

Ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν σχηματίζεται ἡ Βαλτικὴ θάλασσα (μεταξὺ Ρωσίας, Πρωσίας, Δανίας καὶ Σβεκίας).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

Εἰς ποίας ἐπικρατείας τῆς Εὐρώπης ἀνήκει ἡ Γαλλία;—Δειξέ την ἐπὶ τοῦ πίνακος.—Διάγραψε τὸ σχῆμα αὐτῆς.—Εἰς ποίας ἡ Γερμανία;—Δειξέ την κτλ. 6. Ποῖαι εἶναι αἱ βόρειαι ἐπικράτειαί τῆς Εὐρώπης;—(Αἱ γυμναστικαὶ ἐρωτήσεις γίνονται κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον καὶ εἰς τὰ ἐξῆς).

1. Πόθεν σχηματίζεται ἡ λευκὴ θάλασσα;—Ποῦ εἶναι;—Πόθεν ἡ Γερμανικὴ;—Ποῦ εἶναι; κτλ.—Ποῖαι εἶναι αἱ σημαντικώτεροι θάλασσαι τῆς Εὐρώπης;

ἡ Γερμανικὴ ἢ Βορεια θάλασσα, (μεταξὺ μεγάλῃς Βρεττανίας, Δανίας καὶ Νορβηγίας)· καὶ ἡ θάλασσα τῆς Ἰρλανδίας.

Ἀπὸ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν σχηματίζονται περὶ τὴν χερσονήσον τῆς Ἰταλίας ἡ Τυρρηνικὴ θάλασσα, τὸ Ἴονιον Πέλαγος καὶ ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα. — Τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος (μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ μικρᾶς Ἀσίας). — Ἡ Προποντις καὶ ὁ Εὐξείνος Πόντος, ἡ Μαύρη θάλασσα (μεταξὺ Τουρκίας, Ρωσίας καὶ Ἀσίας), καὶ ἡ Ἀζοφικὴ θάλασσα (ἢ Μαιώτις λίμνη) πρὸς Β. τῆς Μαύρης θαλάσσης.

2. Κόλποι σημαντικοὶ τῆς Εὐρώπης εἶναι

Ὁ Βοθνικὸς καὶ ὁ Φοινικὸς εἰς τὰ πέρατα τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης. — Ὁ κόλπος τῆς Βισκαίας ἢ Γασκονίας, γινόμενος ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν (μεταξὺ Ἰσπανίας καὶ Γαλλίας). — Ἀπὸ τὴν Μεσόγειον σχηματίζονται ἄλλοι μικρότεροι κόλποι, ὁ τοῦ Λυὸν εἰς τὰ μεσημβρινὰ τῆς Γαλλίας, καὶ ὁ τῆς Γενόβας πρὸς τὴν Ἰταλίαν. — Ὁ Ταραντινὸς εἰς τὸ ἔμβασμα τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης. — ὁ τῆς Ἄρτας καὶ ὁ τοῦ Βώλου (εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας), καὶ ὁ Θερμαϊκὸς ἢ τῆς Θεσσαλονίκης κείμενος πρὸς Β., τοῦ κόλπου τοῦ Βώλου. — Εἰς δὲ τὴν Ἑλλάδα κόλποι εἶναι μεταξὺ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος· πρὸς Δυσμὰς μὲν ὁ Κορινθιακὸς ἢ τῆς Ναυπάκτου· πρὸς Ἀνατ. δὲ ὁ Σαρωνικὸς· καὶ ταύτους τοὺς δύο κόλπους χωρίζει ὁ Ἰσθμὸς ὅστις ἐνώνει τὴν Πελοπόννησον μὲ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα.

3. Πορθμοί. Οἱ κυριώτεροι εἶναι ὁ Κατεγάτης εἰς τὴν Βαλτικὴν (μεταξὺ Δανίας καὶ Σβετίας) — Τὸ πέρασμα τοῦ Καλαίσου (μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας). — Ὁ πορθμὸς τοῦ Γιβραλτάρου (εἰς τὸ ἔμβασμα τῆς Μεσογείου μεταξὺ Ἀφρικῆς

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

Ποῖος ἡ Γερμανικὴ; — Δεῖξε τὴν Προποντιδα κτλ. — Σχημάτισε τὴν Μαύρην θάλασσαν καὶ τὴν Προποντιδα. 2. Ποῦ εἶναι ὁ Βοθνικὸς κόλπος; — Ποῦ ὁ τῆς Βισκαίας; — Ποῦ ὁ τοῦ Βώλου; — Ποῦ ὁ τῆς Ἄρτας; κτλ. Ὄνόμασε τοὺς σημαντικοὺς κόλπους τῆς Εὐρώπης. — Ἐῶρε ἐπὶ τοῦ πίνακος τὸν κόλπον κτλ. 3. Διὰ νὰ ὑπάγῃς ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν, ποίας θαλάσσης καὶ πορθμοῦ θὰ περάσῃς; — Διὰ νὰ ὑπάγῃς εἰς Κωνσταντινούπολιν;

καὶ Εὐρώπης).—Ὁ Φάρος τῆς Μεσσηνίας (μεταξὺ Σικελίας καὶ Ἰταλίας).—Ὁ Πορθμὸς τοῦ Ἑλλησπόντου ἢ τῶν Δαρδανελίων (μεταξὺ Εὐρωπ. Τουρκίας καὶ Ἀσίας), ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, λεγόμενος Βόσπορος, καὶ ὁ τοῦ Καρὰ ἢ Κιμέριος Βόσπορος εἰς τὸ ἔμβασμα τῆς Ἀζοφικῆς θαλάσσης.

Νῆσοι, Ἀκρωτήρια, Χερσόνησοι τῆς Εὐρώπης.

1. Νῆσοι μεγάλαι.—Εἰς τὸν παγωμένον Βόρειον Ὀκεανὸν ἡ Σπιτσεβέργη καὶ ἡ νέα Ζέμπλα.—Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὀκεανὸν Αἱ νῆσοι τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, Ἀγγλία, Ἰρλανδία καὶ Ἰσλανδία ὁμοῦ μὲ ἄλλας μικράς.—Εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν (παρὰ τὴν Γαλλίαν καὶ Ἰταλίαν), ἡ Σαρδῶ, Κορσική, ἡ Σικελία, καὶ τέλος ἡ Κρήτη καὶ ἡ Εὐβοία περὶ τὴν Ἑλλάδα. Ἄλλαι μικρότεροι νῆσοι περὶ τὴν Ἑλλάδα· αἱ Κυκλάδες καὶ αἱ Σποράδες εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, καὶ αἱ Ἴονιοι νῆσοι εἰς τὴν Εἰσοδὸν τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης.

2. Μεγάλαι Χερσόνησοι. Ἡ Σβεκία καὶ Νορβηγία λεγομένη Σκανδιναυικὴ χερσόνησος (μεταξὺ Βαλτικῆς καὶ Βορείου θαλάσσης καὶ τοῦ Βορείου Ὀκεανοῦ) ἡ Ἰσπανία μὲ τὴν Πορτογαλίαν (μεταξὺ τοῦ Ἀτλ. Ὀκεανοῦ καὶ τῆς Μεσογείου). Ἡ Ἰταλία (μεταξὺ τῆς Ἀδριατικῆς καὶ τῆς Τυρρηνικῆς θαλάσσης). Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία μετὰ τῆς Ἑλλάδος, περιοριζομένη ἀπὸ τὴν Ἀδριατικὴν, τὴν Μεσόγειον, τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος καὶ τὴν Μαύρην θάλασσαν.

3. Ἀπὸ τὰς μικροτέρας Χερσονήσους σημαντικώτεροι εἶναι ἡ Πελοπόννησος ἀνήκουσα εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἡ Ταυρικὴ Χερσόνησος (Κριμαία) κειμένη εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

1. Ὄνοματέ μου τὰς μεγάλας νήσους τῆς Εὐρώπης — Ποῖαι εἶναι εἰς τὸν Παγωμένον Ὀκεανόν; — Ποῖαι εἰς τὸν Ἀτλαντικόν; — Ποῖαι παρὰ τὴν Γαλλίαν καὶ Ἰταλίαν; — Δεῖξέ τας. — Ποῦ εἶναι ἡ Κρήτη καὶ ἡ Εὐβοία; — Δεῖξέ τας. — Σχημάτισε τὴν νῆσον . . . 2. Ὄνοματέ μου τὰς Μεγάλαις Χερσονήσους. — Ποῖαι εἶναι εἰς τὸν Ἀρκτικὸν Ὀκεανόν. — Ἀπὸ ποῦαι θαλάσσης περιορίζεται ἡ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας; 3. Ποῦ κείνται αἱ μικρότεροι Χερσονήσοι; — Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ ἴστίοτυπο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

4. Ἀκρωτήρια. Τὸ βορειότατον ἀκρωτ. τῆς Εὐρώπης εἶναι τὸ Καπνὸρδον ἐπὶ τῆς Νορβηγίας εἰς τὸν Παγωμένον Βόρειον Ὠκεανόν, καὶ τὸ μεσημβρινώτατον εἶναι τὸ Ταίναρον (Ματαπᾶς) ἐπὶ τῆς Πελοποννήσου εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.

5. Ἄλλα ἀκρωτήρια ὀνομαστά τῆς Ἑλλάδος εἶναι ὁ Καφρεὺς (Καθοδὸρος) εἰς τὴν μεσημβριανατολικὴν ἄκραν τῆς Εὐβοίας· τὸ Σούνιον εἰς τὴν Ἀττικὴν, καὶ ἀντικρὺ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς Πελοποννήσου τὸ Σκύλλαιον· ἔπειτα ὁ Μαλέας καὶ τὸ Ταίναρον εἰς τὴν Λακωνίαν, καὶ ὁ Χελωνάτας (τῆς Γλαρέντσας) εἰς τὴν Ἠλιδα.

6. Ἴσθμοι τῆς Εὐρώπης εἶναι ὀνομαστοί· ὁ τῆς Κορίνθου, ἐνόντων τὴν Πελοπόννησον μὲ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, καὶ ὁ τῆς Κριμαίας λεγόμενος, Ἴσθμος τοῦ Περικύπην.

Ὅρη, Ποταμοί, Λίμνη, τῆς Εὐρώπης.

Ἡ Εὐρώπη δὲν ἔχει ὄρη ὕψηλά, ὡς ἡ Ἀμερικὴ καὶ ἡ Ἀσία· οὔτε λίμνας καὶ ποταμοὺς τόσο μεγάλους ὡς ἡ Ἀμερικὴ.

2. Αἱ κυριώτεραι σειραὶ τῶν ὄρέων τῆς Εὐρώπης εἶναι

Πρὸς τὰ Ἀνατολικά πέρατα τῆς Εὐρώπης α) τὰ Οὐράλια ὄρη, τὸ σύνορον τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας· καὶ β) τὰ Καυκάσια (ὁ Καύκασος) νοτιοδυτικῶς μεταξὺ Μαύρης καὶ Κασπίας θαλάσσης. — Ἡ Σκανδιναυικὴ σειρά, εἰς τὴν Σβεκίαν καὶ Νορβηγίαν. — Αἱ Ἄλπεις, αἵτινες διαχωρίζουσι τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, τὴν Ἑλβετίαν καὶ τὴν Γερμανίαν ἢ ὕψηλοτέρα κορυφὴ αὐτῶν, λεγομένη Λευκὸν ὄρος, κεῖται εἰς τὴν Ἑλβετίαν, καὶ ἔχει ὕψος (ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης μετρούμενον) 4,770 μέτρα ἢ 16 χιλ. πόδας περίπου. — Τὰ Πυρρηναιῖα, κείμενα μεταξὺ τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Γαλλίας. —

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

4 Τί εἶναι τὸ Καπνὸρδον; — Ποῦ εἶναι; Δειξέτε το. — Τί εἶναι τὸ Ταίναρον; — Ποῦ εἶναι; — 5. Τί εἶναι τὸ Σούνιον; — Τὸ Σκύλλαιον; κτλ. — Εἰς ποῖον τόπον εἶναι; 6. Πόσοι Ἴσθμοι εἶναι ὀνομαστοὶ τῆς Εὐρώπης; — Ποῖαν Χερσόνησον ἐνώνει ὁ . . . 2. Εἰπέτε τὰς κυριώτερας σειράς τῶν ὄρέων τῆς Εὐρώπης; — Ποῦ κεῖνται τὰ Οὐράλια; — Ποῖον εἶναι τὸ σύνορον τῆς Εὐρ. καὶ Ἀσίας; — Ποῦ κεῖνται τὰ Καυκάσια; — Δειξέτε τα κτλ. — Ποῦ εἶναι τὰ Πυρρηναιῖα; κτλ.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Τὰ Ἀπέννινα, τὰ διασχίζοντα κατὰ μῆκος τὴν Ἰταλίαν ἐνομέ-
μενα μὲ τὰς Ἀλπεις εἰς τὸ κόλπον τῆς Γενούης.—Τὰ Καρπά-
θια, πρὸς Ἄρκτον τῆς Τουρκίας εἰς τὴν Ἀδριαν.—Καὶ ἡ
Ἑλληνικὴ σειρὰ ἢ διερχομένη τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν καὶ
τὴν Ἑλλάδα.

3. Τὰ πλεον ἀξιοσημεῖωτα ὄρη αὐτῆς τῆς σειρᾶς εἰς τὴν
Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα εἶναι:

Ὁ Αἴμος καὶ ἡ Ῥοδόπη εἰς τὴν Θράκην. Ὁ Ἄθως (Ἅγιον
Ὅρος εἰς τὴν Μακεδονίαν. Ὁ Ὀλυμπος, εἰς τὴν Ἠπειρον.
Εἰς δὲ τὴν Ἑλλάδα εἶναι ὁ Παρνασσὸς, εἰς τὴν Φωκίδα. Ἡ
Κυλλήνη εἰς τὴν Ἀρκαδίαν. Τὸ Ταύγετον, εἰς τὴν Λακωνίαν.

Ἡφαίστεια ὄρη εἰς τὴν Εὐρώπην ὀνομαστά εἶναι τρία: ἡ
Αἴτην, ὑψηλότετον ὄρος εἰς τὴν Σικελίαν. Ὁ Βεσούβιος, εἰς
τὴν Νεάπολιν τῆς Ἰταλίας καὶ ἡ Ἑκλα εἰς τὴν Ἰσλανδίαν.

4. Οἱ μεγάλοι ποταμοὶ τῆς Εὐρώπης εἶναι

Ὁ Βόλγας καὶ Οὐράλης περὶ τὰ μεθόρια τῆς Εὐρώπης
καὶ Ἀσίας, χυνόμενοι εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν. Πρὸς δυ-
σμὰς τούτων ὁ Δὸν ἢ Τάναϊς, χυνόμενος εἰς τὴν Ἀζοφικὴν
θάλασσαν ὁ Δνεπρος ἢ Βορυσθένης ἔτι πρὸς Δ. χύνεται εἰς
τὴν Μαύρην θάλασσαν. Εἰς δὲ τὴν Λευκὴν χύνεται ὁ Δουί-
νας ὁ Βόρειος, ὁ δὲ Δουίνας ὁ νότιος χύνεται εἰς τὴν Βαλ-
τικὴν, καθὼς καὶ ὁ Ὅδερ καὶ Οὐίςούλας, πηγάζοντες ἀπὸ τὰ
Καρπάθια ὄρη. Ἀπὸ τὸ αὐτὰ ὄρη πηγάζει καὶ ὁ Ἑλβας, ἀλλὰ
χύνεται εἰς τὴν Βόρειον ἢ Γερμανικὴν θάλασσαν.—Ὁ Δούνα-
βις ὅστις πηγάζει εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ χύνεται εἰς τὴν
Μαύρην θάλασσαν. Ὁ Ῥήνος ὅστις λαμβάνων ἀρχὴν ἀπὸ
τὰ ὄρη τῆς Ἑλβετίας, σχηματίζει τὰ σύνορα μεταξὺ Γαλλίας
καὶ Γερμανίας, καὶ ὑπερον ἐμβαίνειν εἰς τὰς Κάτω Χώρας χύ-
νεται εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν. Ὁ Πάδος καὶ Ἀδρίγη εἰς

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

Ποῦ τὰ Ἀπέννινα;—Δειξέ τα.—Ποῦ τὰ Καρπάθια; κτλ.—3. Εἰπέ τὰ
ὄρη τῆς Τουρκίας.—Εἰπέ τὰ τῆς Ἑλλάδος.—Ποῦ εἶναι τὸ Ταύγετον; κτλ.
Ἐχεῖ Ἡφαίστεια ὄρη;—Ποῦ εἶναι ἡ Αἴτην; κτλ. 4. Εἰπέ τοὺς μεγαλοτέ-
ρους ποταμοὺς τῆς Εὐρώπης.—Ποῦ πηγάζει ὁ Ἑλβας; Ποῦ ὁ Ῥήνος;—
Ποῦ χύνεται; ἀνήφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τὴν Ἰταλίαν, χυνόμενοι εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. Ὁ Ῥοδανὸς εἰς τὴν Γαλλίαν, χυνόμενος εἰς τὴν Μεσόγειον. Ὁ Ἐβρος (Μαρίτσα) εἰς τὴν Μακεδονίαν, καὶ ὁ Πηνειὸς (Σαλαμβριά) εἰς τὴν Θεσσαλίαν τῆς Τουρκίας, χυνόμενοι οὗτος μὲν εἰς τὸν κόλπον τῆς Θεσσαλονίκης, ἐκεῖνος δὲ εἰς τὸν τῆς Αἴνου.

5. Τῆς Ἑλλάδος ἐπισημότεροι ποταμοὶ εἶναι

Εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα: Ὁ Σπερχεῖος, χυνόμενος ἀνω τῶν Θερμοπυλῶν. Ὁ Ἀχελῷος (Ἀσπροπόταμον), ὅστις χωρίζει τὴν Ἀκαρνανίαν ἀπὸ τὴν Αἰτωλίαν.—Εἰς δὲ τὴν Πελοπόννησον εἶναι: Ὁ Ἀλφειὸς (Ρουφάς), εἰς τὴν Ἥλιδα.—Ὁ Πάμισος, εἰς τὴν Μεσσηνίαν.—Ὁ Εὐρώτας (Ἰρῆς), εἰς τὴν Λακωνίαν.

6. Λίμνας ἢ Εὐρώπη ἔχει πολλὰς: ἐξ αὐτῶν αἱ ὀνομαστότεραι εἶναι: Ὁνεγα καὶ Λάδογα εἰς τὴν Ῥωσσίαν, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ Νεβάς ποταμὸς συστηνόμενος χύνεται εἰς τὸν κόλπον τῆς Φινλανδίας ἀντικρὺ τῆς Νήσου Κρονστάτης, διερχόμενος διὰ τῆς Πετροπόλεως. Ἡ Βαλατόνη εἰς τὴν Ἀουστρίαν. Αἱ τῆς Λουκέρνης, Ζυρίχης, καὶ τῆς Κωνσταντίας (διὰ τῆς ὁποίας διέρχεται ὁ Ῥῆνος) εἰς τὴν Ἑλβετίαν. Ἡ Κώμη καὶ ἡ Γάρδη εἰς τὴν Ἰταλίαν (κατὰ τὴν Λομβαρδίαν).

Ἡ Ἑλλάς ἔχει ὀνομαστὴν λίμνην τὴν Κωπαΐδα εἰς τὴν Ἀργολίδα.

Μέγεθος, κλίμα καὶ προϊόντα τῆς Εὐρώπης.

Ἡ Εὐρώπη μολὶς ἔχει ἐπιφάνειαν 490 χιλ. τετραγωνικῶν, λευγῶν, ἤγουν εἶναι σχεδὸν $\frac{1}{3}$ τῆς Ἀσίας καὶ τὸ $\frac{1}{3}$ τῆς Ἀφρικῆς (1) δὲν περιέχει ὅμως ἕρημους ἐκτεταμένας, καθὼς αἱ λοιπαὶ ἤπειροι τοῦ κόσμου. Ὅθεν ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεώς της εἶναι περισσότερο κτιστικὴ καὶ καλλίτερον καλλιεργημένη ἀπὸ τὰ λοιπὰ μέρη. Τὸ κλίμα ἢ γένει εἶναι συγκερασμένον καὶ εὐκραές,

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

Ποῖοι εἶναι οἱ ἐπισημότεροι ποταμοὶ τῆς Ἑλλάδος;—Ποῦ εἶναι ὁ Πηνειὸς ποταμὸς;—Ποῦ ὁ Ἀλφειὸς;—Ποῦ ὁ Εὐρώτας; κτλ. 6. Ἐπὶ τὰς μεγαλητέρας λίμνας τῆς Εὐρώπης καὶ διέξέ τις.—Ποῦ κεῖται ἡ Βαλατόνη; κτλ.;—Ποῖοι εἶναι αἱ λίμναι τῆς Ἑλβετίας;—Ποῖαι τῆς Ἰταλίας; κτλ.—Ἡ Λέρνη ποῖου τόπου λίμνη εἶναι; κτλ.

(1) Ἡ Γεωγραφικὴ τετραγωνικὴ λεῦγα εἶναι μικροτέρα ἀπὸ τὸ Γεωγραφικὸν τετραγωνικὸν μίλλιον τῆς Γερμανίας· 2 καὶ $\frac{1}{2}$ ἰσολογίζονται μὲν ἐν μίλλιον, 25 δὲ λεῦγα λογίζονται εἰς ἐκάστην μοῖραν τοῦ Ἰσημερινοῦ.

ἔξω μόνον ἀπὸ τοὺς εἰς τὰ ἔσχατα τῆς Ἄρκτου τόπους, ὅτινες εἶναι ψυχρότατοι. Ὅθεν εἶναι εὐρως ὄλων τῶν καλύτερων καὶ χρησιμωτέρων εἰς τὴν ζωὴν γεωργικῶν προϊόντων, τὰ περισσότερα τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι αὐτῆς μετέφερον ἀπὸ τὰς ἄλλας ἠπείρους. Γεννήματα, ὀπωρικά, κρασιά ἐκλεκτὰ, λινάριον, παμβάκιον, ὄρυζιον, καὶ ὅλα τὰ χρήσιμα εἰς τὸν βίον φυτὰ καὶ ζῶα παράγει ἀφθόνως· ἐκ δὲ τῶν ὄρυκτῶν ἔχει ὀλίγον χρυσὸν καὶ ἄργυρον, πολὺν δὲ σίδηρον, μόλυβδον, κασσίτερον, στυπτηρίαν, γαϊάνθρακα (πετροκάρβουνα), ἄλας κτλ. Οἱ κάτοικοι διὰ τὴν προκοπὴν των εἰς τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας τεχνουργοῦσιν ὄχι μόνον τὰ ἰδικά των, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἠπείρων προϊόντα τὰ ὁποῖα μεταφέροντες διὰ μυριάδων πλοίων εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ Κόσμου ἐνεργοῦσιν ἐκτεταμένον ἐμπόριον· διὰ τούτου δὲ καὶ διὰ τῆς βιομηχανίας, καὶ τοῦ πολιτισμοῦ των ὑπερέχουσιν ὄλων τῶν κατοικῶν τῆς γῆς, καὶ γίνονται ὀδηγοὶ εἰς τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας καὶ εἰς τὰ τοῦ πολιτισμένου βίου ἐπιτηδεύματα.

ΜΑΘΗΜΑ Β΄.

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΑΙ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΙ.

Ἡ Ἑλλάς, ἡ Τουρκία, τὸ Ἴόνιον Κράτος, ἡ Ἰταλία,
ἡ Ἰσπανία καὶ ἡ Πορτογαλλία.

α.) ΕΛΛΑΣ.

1. Τὸ νεοσύστατον βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος σύγκεται ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, ἀπὸ τὴν ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς Ἄρκτας καὶ τοῦ Βώλου μεγάλην Στερεάν, ἀπὸ τὴν Εὐβοίαν, ἀπὸ Σποράδας τινάς, καὶ ἀπὸ τὰς Κυκλάδας νήσους.

Πρὸς ἄρκτον συνορεύει μὲ τὴν Τουρκίαν· πρὸς δυσμὰς μὲ τὸ Ἴόνιον Πέλαγος, πρὸς ἀνατολὰς μὲ τὸ Αἰγαῖον, καὶ πρὸς νότον μὲ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.

2. Διαιρεῖται διὰ τὴν πολιτικὴν διοίκησιν εἰς νομοὺς δέκα, καὶ ἕκαστος νομὸς ὑποδιαιρεῖται εἰς ἐπαρχίας, διοικουμένας ὑπὸ Ἐπαρχῶν, ὅτινες ὑπάκουιν εἰς τοὺς Νομάρχας.

Νομοί.

Πρωτεύουσαι Νομῶν.

Α'. Ἀργολίς καὶ Κορινθία.
Β'. Ἀχαΐα καὶ Ἥλις.
Γ'. Μεσσηνία.
Δ'. Ἀρκαδία.
Ε'. Λακωνία.

Ναυπλία.
Πάτραι.
Καλάμαι.
Τρίπολις.
Σπάρτη.

} Τῆς Πελοποννήσου.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

1. Ἀπὸ εἰνας τόπους σύγκεται τὸ Βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος;—Περιγράψε τὰ σύνορά της. 2. Εἰς τί διαίρεται πολιτικῶς; Ὄνόμασε τοὺς νομοὺς καὶ τὰς πρωτεύουσας αὐτῶν. 3. Ὄνόμασε τὰς ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰς πρωτεύουσας αὐτῶν. 4. Ὄνόμασε τὰς ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰς πρωτεύουσας αὐτῶν.

ς'. Ἀκαρνανία καὶ Αἰτωλία.	Μεσολόγγιον.	} Τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος.
Ζ'. Φθιώτις καὶ Φωκίς.	Λαμία.	
Η'. Ἀττικὴ καὶ Βοιωτία.	Ἀθήναι.	} Τῶν Νήσων.
Θ'. Εὐβοία.	Χαλκίς.	
Ι'. Κυκλάδες.	Ἐρμούπολις.	

Ἀπὸ τοὺς νομοὺς τοὺτους πέντε περιλαμβάνονται εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ τρεῖς εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα· οἱ δὲ λοιποὶ δύο συγκροτοῦνται ἀπὸ τὰς νήσους.

Ἐκαστος νομὸς εἶναι διηρημένος εἰς ἑπαρχίας, καὶ ἐκάστη ἐπαρχία ὑποδιαιρεῖται εἰς δήμους, οἵτινες συμποιοῦνται νῦν εἰς 275, καθὼς καὶ αἱ ἐπαρχίαι ἕως 48.—Εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἐκάστου Νομοῦ ἔδρευε ἕως Νομάρχης, καὶ εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἐκάστης ἐπαρχίας εἰς ἑπαρχος, ἐνεργοῦντες τὴν πολιτικὴν διοίκησιν· ἕκαστος δὲ δήμος, συγκείμενος ἀπὸ πόλιν ἢ κωμοπόλεις καὶ χωριά, διοικεῖται ὑπὸ ἐνὸς συμβουλίου δημοτικοῦ καὶ τοῦ Δημάρχου, ὑποκειμένων εἰς τοὺς Νομάρχας καὶ ἑπαρχοὺς.— Πρὸς τὴν διανομὴν δὲ τῆς Δικαιοσύνης ὑπάρχουσι δικαστήρια τὰ ἑξῆς: α) Πιρηνδικεῖα ἕν κατὰ ἕνα ἢ δύο δήμους, δικάζοντα τοὺς δημότας διὰ τὰς μεταξὺ των μικρὰς διαφορὰς. β) Δέκα Πρωτοδικεῖα, ἕν εἰς ἐκάστην πρωτεύουσαν Νομοῦ ἔδρευον. γ.) Δύο Ἐφετεῖα, ἕν εἰς Ναύπλιον καὶ ἕτερον εἰς Ἀθήνας· καὶ τέλος ἕν ἀνώτατον Δικαστήριον Ἄρειος Πάγου ὀνομαζόμενον, καὶ ἔδρευον εἰς Ἀθήνας. Πρὸς δὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν διαιρεῖται ὅλον τὸ Ἑλληνικὸν βασιλεῖον εἰς ἐπισκοπὰς εἴκοσι τέσσαρας· ἐπειδὴ ἔχουσιν οἱ νομοὶ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας καὶ τῆς Λακωνίας ἀνὰ τρεῖς ἐπισκόπους, καὶ ὁ τῶν Κυκλάδων τέσσαρας· οἱ δὲ λοιποὶ ἑπτὰ νομοὶ ἀνὰ δύο ἐπισκοπὰς· διοικεῖται δὲ ἡ ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ ἱερᾶς πενταμελοῦς συνόδου ἐπισκόπων, συγκαλουμένων παρὰ τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς Ἀρχιερατικῆς χειροτονίας των.

Α'. Ἡ Πελοπόννησος.

Ἡ Πελοπόννησος ἔχει ἕκτασιν ἴσην σχεδὸν μὲ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, μὲ τὴν ὁποίαν ἐνώνεται διὰ τοῦ Ἴσθμοῦ τῆς Κορίνθου.—Ἐχει κόλπους, τὸν Σαρωνικὸν, τὸν Ἀργολικὸν, τὸν Λακωνικὸν, τὸν Μεσσηνιακὸν καὶ τὸν Κορινθιακὸν.—Πόλεις ἔχει παραλίους καὶ ἐμπορικὰς, τὸ Ναύπλιον εἰς τὴν Ἀργολίδα· τὰς

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

Ποίαν ἢ Εὐβοία;—Ποίαν ἢ Ἀρκαδία; κτλ.—Πόσοι νομοὶ εἶναι εἰς τὴν Πελοπόννησον; εἰπέ τους.—Ποῦ κεῖται ὁ νομὸς τῆς Λακωνίας; τῆς Ἀρκადίας; κτλ.—Πόσοι εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα; κτλ.—Εἰς τί διαιρεῖται ἕκαστος Νομὸς;—Εἰς τί ἐκάστη ἐπαρχία;—Πόσοι εἶναι ὅλοι οἱ δήμοι;—Ποῖα δικαστήρια ὑπάρχουσι εἰς τὴν Ἑλλάδα;—Πόσα Πρωτοδικεῖα; κτλ.—Εἰς πόσας ἐπισκοπὰς διαιρεῖται τὸ Ἑλληνικὸν Βασιλεῖον; κτλ.—Α'. Περιέγραψε τὴν Πελοπόννησον.—Εἰπέ καὶ δεῖξε τοὺς κόλπους τῆς.—Ὄνομασε τὰς πόλεις τῆς.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Πάτρας καὶ τὸ Αἴγιον, εἰς τὴν Ἀχαΐαν τὰς Καλάμας, εἰς τὴν Μεσσηνίαν· αὐτοῦ εἶναι καὶ τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια Κορώνη, Μεθώνη καὶ Πύλος (Νεόκαστρον).—Εἰς τὸν λιμένα ταύτης τῆς τελευταίας ἔκασθ' ἑ Τουρκικὸς στόλος κατὰ τὸ 1827 ἀπὸ τὰς τρεῖς Συμμάχους Δυνάμεις.—Τρίπολις, κεῖται εἰς τὸ κέντρον τῆς Πελοποννήσου, πρωτ: τοῦ νομοῦ τῆς Ἀρκαδίας. Καλάβρυτα πρὸς τὴν Ἀχαΐαν, πρωτ: δρυονόμου ἐπαρχίας· πλησίον αὐτῆς εἶναι καὶ ἡ Μονὴ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου. Ἄργος εἰς τὴν Ἀργολίδα πλησίον τοῦ Ναυπλίου. Μισθρᾶς, εἰς τὴν Λακωνίαν πλησίον τῆς Ἀρχαίας Σπάρτης. Σπάρτη, ἐπὶ τῆς τοποθεσίας τῆς ἀρχαίας Σπάρτης ἀνεγειρομένη, ἔπου ἐδρεύει ὁ Νομάρχης.—Ὄρη τῆς Πελοποννήσου· τὸ Ταῦγετον τὸ ὑψηλότερον τῶν Ἑλλ: ὄρεων κεῖται εἰς τὴν Λακωνίαν (βουνά τῆς Μάνης) τελειόνον εἰς τὸ Τάιναρρον ἀκρωτήριο. Τὸ Παρθένιον, μεταξὺ Ἀρκαδίας καὶ Ἀργολίδος. Τὸ Λύκαιον, μεταξὺ Ἀρκαδίας καὶ Μεσσηνίας. Ἡ Κολλήγη (Ζύρια) εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀρκαδίας ἐκτεινόμενον πρὸς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον.—Ἐχει ἡ Πελοπόννησος νῦν δῆμους 144 καὶ κατοίκους ὑπὲρ τὰς 500 χιλιάδας.

Β'. Ἡ Στερεὰ Ἑλλάς περιέχουσα τρεῖς Νομοὺς, διαιρεῖται εἰς Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν. Εἰς τὴν Ἀνατολ. εἶναι πόλεις ὀνομασταί· Ἀθῆναι, ἡ Καθέδρα τοῦ Βασιλείου, εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἀττικῆς.—Αἱ Θῆβαι, ἡ Λεβαθία, ἡ Ἀμφισσα (Σάλωνας), ἡ Λαμία, ἡ Ὑπάτη καὶ ἡ Ἀταλάντη, πρωτεύουσαι ἐπαρχιῶν.—Ὄρη, ὁ Ὑμηττός, καὶ ἡ Πεντέλη εἰς τὴν Ἀττικὴν· ὁ Κιθαιρῶν, καὶ Ἑλικῶν, καὶ λίμναι ἡ Ὑλικὴ καὶ ἡ Κωπαῖς εἰς τὴν Βοιωτίαν.—Εἰς δὲ τὴν Φωκίδα. Ὄρος· ὁ Παρνασσός.—Εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα πόλεις ὀνομασταί Μεσολόγγιον, Ναυπακτός, δυνατὸν φρούριον· Ἀγρίνιον (Βραχῶρι) καὶ ἡ Βόνιτσα εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον (κολπ. τῆς Ἄρτας, εἶναι πρωτεύουσαι

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

—Τί συνέθη εἰς τὸν λιμένα τῆς Πύλου;—Ποίας μεσογείους πόλεις ἔχει;—Ποῖα ὄρη;—Πόσους κατοίκους ἔχει ἡ Πελοπόννησος;—Β'. Διαίρεσε τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα.—Εἰπέ τὰς πόλεις τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος.—Εἰπέ τὰ ὄρη.—Τοὺς ποταμούς.—Τὰς λίμνας.—Ποῦ εἶναι ὁ Ὑμητός;—Ποῦ ὁ Κιθαιρῶν; κτλ.—Ἡ πληροφορία αὕτη ἔλκεται ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ἐπαρχιῶν.—Ὀρη Μακρυνόρος. —Λίμναι, ἡ τοῦ Βραχωρίου ἡ τοῦ Ἀγγελοκάστρου, καὶ ἡ τοῦ Ὀζεροῦ—καὶ ποταμοὶ Ἀχελῷος (Ἀσπροπόταμον), Εὐήνος (Φίδαρις) εἰς τὴν Αἰτωλοκαρνανίαν.

Γ'. ΝΗΣΟΙ.

Αἱ νῆσοι αἱ ὑποκείμεναι σήμερον εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Βασιλεῖον κεῖνται εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος κυρίως, αἱ μὲν πρὸς τὰ ἀνατολικά παράλια τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῆς Πελοποννήσου, αἱ δὲ μακρύτερον ἐξ ὧν, αἱ μὲν λέγονται Κυκλάδες· αἱ δὲ, Σποράδες.

3. Ἡ Σαλαμίς, ἔμπροσθεν τῆς Ἀττικῆς κειμένη εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον, εἶναι περίφημος διὰ τὴν ναυμαχίαν, ἧτις συνέβη πλησίον τῆς, μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ Περσικοῦ στόλου, τὴν ἡμέραν τοῦ Ὀκτωβρίου 480 ἔτη πρὸ Χριστοῦ. Ὁ Περσικὸς στόλος συγκαίμενος ἀπὸ 1200 πλοῖα ἐνίκηθη ἀπὸ 380 Ἑλληνικά, ὄντα μικρότερα ἀπὸ τὰ ἐχθρικά.—Εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον κεῖται ἡ Αἴγινα χαριστάτη νῆσος, ἧτις σώζει λείψανά τινα τῆς ἀρχαίας τῆς λαμπρότητος, ἐξ ὧν εἶναι καὶ ὁ ναὸς ὁ λεγόμενος τοῦ Πανελληνίου Διὸς. Τὸ Ὀρφανοτροφεῖον εἶναι ἡ ἐπισημοτέρα εἰς τὴν νέαν πόλιν οἰκοδομή, ἧτις ἐχρημάτισε καὶ κατάστημα πολεμικοῦ Βασ. Σχολείου.

4. Πλησίον τῆς Πελοποννήσου κεῖται ἡ Ὑδρα, μολονότι μικρὰ καὶ παντάπασιν ἀκαρπος, εἶναι τὴν σήμερον νῆσος ἑνδοξος. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶναι ἀνδρεῖσι καὶ ἔμπειροι θαλασσινοί, καὶ εἶχαν πλῆθος καραβίων, τὰ ἅποια ἐχρησίμευσαν εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμον τῆς Ἑλλάδος. Ἡ πόλις εἶναι καλοκτισμένη καὶ φαίνεται ὡραιότατη, ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θαλάσσης.

Αἱ Σπέτσαι, νῆσος ὁμοίως ὀνομασθῆ εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμον τῆς Ἑλλάδος, κειμένη εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀργολ. κόλπου. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶναι θαλασσινοὶ καὶ ὁμοι-

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

Διάγραψε ἐπὶ τοῦ πίνακος τὴν Πελοπόννησον· τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα.—Ὄνομασε τοὺς κόλπους· τὰ ἀκρωτήρια.—Θέτε τὰς πρωτεύουσας κτλ. 3. Ποῦ κεῖται ἡ Σαλαμίς;—Τί αξιοσημειώμετον συνέβη πλησίον αὐτῆς;—Τί σημαντικὸν ἔχει ἡ Αἴγινα; 4. Ποῦ κεῖται ἡ Ὑδρα; διὰ τί;

άζουν εἰς πολλὰ τοὺς Ὑδραίους, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ἔχουν τῶρα περισσότερα πλοῖα.

Ὁ Πόρος, νῆσος (πλησίον τῆς Πελοποννήσου μεταξὺ Αἰγίνης καὶ Ὑδρας) εἶναι ἀξιοσημείωτος διὰ τὸν εὐρύχωρον καὶ ἀσφαλέςτατον λιμένα, ὅπου εἶναι καὶ ὁ Βασ. ναύσταθμος. Πλησίον ἔκειτο καὶ ἡ Τροϊζήν, ἀρχαία πόλις (Δαμαλᾶς).

5. Εὐβοία Εὐρίπος) μεγάλη, στενὴ καὶ μακρὰ νῆσος, ἐκτεταμένη ἀπ' ἀντικρυ τῶν Θερμοπυλῶν, ἕως εἰς τὸ Σούνιον τῆς Ἀττικῆς· ἀπὸ τὴν Στερεάν Ἑλλάδα χωρίζεται διὰ τοῦ πορθμοῦ, ὅστις ὀνομάζεται Εὐρίπος, καὶ εἶναι εἰς μέρος τόσον στενός, ὥστε ἡ νῆσος ἐνώνεται μὲ τὴν Στερεάν διὰ γεφύρας ἀρχαίας· ἔμπροσθεν τῆς γεφύρας εἶναι ὄμοῦ μὲ τὸ φρούριόν της ἡ Χαλκίς, πόλις ἀρχαιοτάτη καὶ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ.—Εἰς τὴν τοποθεσίαν ἄλλης πόλεως παλαιᾶς, ἣτις ἐλέγετο Ἐρέτρια, συνοικίζονται τῶρα οἱ Ψαριανοὶ, ἀγωνισθέντες εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμον καὶ ἀπολέσαντες τὴν πατρίδα των τὰ Ψαρά.— Ἄλλαι πόλεις αὐτῆς ἀξιοὶ λόγου εἶναι ἡ Κάρυσος, καὶ ἡ Κύμη, πλησίον τῆς ὁποίας εὐρέθη νῦν καὶ ἀνθρακωρυχεῖον, καθὼς καὶ μεταλλεῖον χαλκοῦ πλησίον τῆς Καρύστου.

Εἰς τὸν αὐτὸν νομὸν τῆς Εὐβοίας ἀνήκουν αἱ πρὸς βορρᾶν αὐτῆς κείμεναι νῆσοι· Σκιάθος, Σκόπελος, Ἡλιοδρόμια, καὶ ἡ πρὸς ἀνατολὰς Σκῦρος, λεγόμεναι βόρειοι Σποράδες.

6. Κυκλάδες εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος·

Σύρα πρωτεύουσα νῆσος τοῦ νομοῦ τῶν Κυκλάδων, ἀσημαντος πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, τῶρα δὲ ὀνομαστῆ διὰ τὸ ἐκτεταμένον ἐμπόριόν της, τὸ ὁποῖον κάμνουσιν οἱ συνοικίσαντες ἐπ' αὐτῆς τὴν Ἐρμούπολιν Χίοι, Σμυρναῖοι, Ψαριανοὶ, Κρήτες, καὶ ἄλλοι, ὅσοι κατέφυγον ἐκεῖ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως.—Ἐρμούπολις λέγεται ἡ συνοικισθεῖσα πόλις

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

—Ποῦ εἶναι ὁ Πόρος; καὶ διὰ τί εἶναι ἀξιοσημείωτος; — Τί ἦτον ἡ Τροϊζήν; 5. Περιέγραψε τὴν Εὐβοίαν.— Τί τὴν χωρίζει ἀπὸ τὴν Στερεάν; — Ποῦ κεῖται ἡ Χαλκίς; — Ποῦ συνοικίζονται οἱ Ψαριανοί; — Ποῖαι νῆσοι ἀνήκουν εἰς τὸν νομὸν τῆς Εὐβοίας; 6. Περιέγραψε τὴν Σύραν.— Ποῖα εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ Νομοῦ τῶν Ψηφιοπόλεως ἀπὸ τοῦ Ἰσραηλικοῦ Εκπαιδευτικῆς Πέδλατικῆς ἡ Δήλος;

εἰς τὸ παράλιον· Σύρα δὲ ἡ κατοικουμένη ἄνω ἐπὶ τοῦ λόφου πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπὸ τῶν Συρίων, ὄντων Λατίνων.— Δῆλος ἔρημος νῆσος καὶ ἀκατοίκητος τὴν σήμερον, ἀλλὰ περίφημος εἰς τοὺς παλαιούς διὰ τὸν ἐν αὐτῇ ναὸν τοῦ Δηλίου Ἀπόλλωνος· ἐθεωρεῖτο ὡς κέντρον ὄλων τῶν κύκλων αὐτῆς (ὁλόγουρά της) νήσων, αἱ ὁποῖαι ἐκ τούτου ὀνομάσθησαν Κυκλάδες.

Περὶ τὴν Σύρον καὶ Δῆλον εἶναι αἱ εἰς τὴν ὀνομαστέρας
Κυκλάδες νῆσοι.

7. Ἄνδρος· νῆσος κατάρβυτος καὶ σύνδενδρος ἀντικρυ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Εὐβοίας. — Πλησίον τῆς Ἄνδρου κεῖται ἡ Τήνος, ὀνομασθῆ διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἱερὸν ναὸν τῆς Εὐαγγελιστρίας. — Μύκονος, ἀντικρυ τῆς Δῆλου. — Ἐπειτα Νάξος, μεγάλη καὶ κατάρβυτος νῆσος καὶ ὀνομασθῆ διὰ τὰ κρασία της. — Ἀντικρυ τῆς Νάξου ἡ Πάρος, ἔπειτα Ἀντίπαρος, Σίφνος, Σέριφος, καὶ Κόδινος (Θερμιὰ) ὀνομασθῆ διὰ τὰ θερμὰ λουτρά της. — Ἄνω αὐτῆς ἡ Κέα ἢ Ζιά, ἀντικρυ τοῦ Σουνίου καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Εὐβοίας κειμένη.

8. Αἱ ἄλλαι νῆσοι τῆς Ἑλλάδος, αἱ μεσημβρινώτερον τῶν Κυκλάδων κείμεναι, λέγονται Σποράδες μεσημβριναί· μεταξὺ δ' αὐτῶν ἀξιοὶ σημειώσεως εἶναι ἡ Μήλος, σημαντικὴ διὰ τὰ ὄρυκτά της καὶ τὸν ἀσφαλέστατον λιμένα της· καὶ ἡ Θήρα (Σαντορίνη) ὀνομασθῆ διὰ τὸ κρασίον της καὶ διὰ τὸν ἄπατον λιμένα της, ὃ ὁποῖος ἐγεννήθη ἀπὸ ἔκρηξιν Ἐφαιστείου βουνοῦ· καὶ σώζει διὰ τούτου σημεῖα φοβερά, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι δύο μικρὰ νησίδια, Μικρὴ καὶ Μεγάλῃ Καϋμένη ὀνομαζόμενα, τὰ ὁποῖα εἶναι γέννημα τοῦ Ἐφαιστείου.

Ἄλλαι νῆσοι ἀνήκουσαι εἰς τὴν Ἑλλάδα, μεταξὺ καὶ περίε τῶν δύο προειρηθέντων εἶναι Κίμωλος, Φολέγανδρος, Σίκινοσ, Ἴος, Ἀμοργός καὶ Ἀνάφη.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

— Ποῖαι ὀνομάζονται Κυκλάδες νῆσοι; Ἡδὲν ὀνομάσθησαν οὕτω; 7. Ποῦ κεῖται ἡ Ἄνδρος; — Ἡ Τήνος; — Ἡ Μύκονος; κτλ. — Δεῖξέ μου τὴν Πάρον, τὴν Νάξον, τὴν Σίφνον κτλ. 8. Ποῖαι ἄλλαι νῆσοι ἐκτὸς τῶν Κυκλάδων εἶναι ἀξιοσημείωται; Δεῖξέ τὴν Μήλον — Τὴν Θήραν — Διὰ τί εἶναι σημαντικά; — Διάγραφε τὴν Νάξον, τὴν Τήνον κτλ.

9. Ἡ Ἑλλάς ἔχει καρποφόρον καὶ παμφόρον γῆν, οὕσα θαυμασίως τοποθετημένη καὶ πρὸς ἐμπορείαν. — Ἐχει κλίμα θερπνὸν καὶ υγιεινὸν, καὶ κατοικεῖται ἀπὸ λαὸν ἀγγλίνου καὶ φιλομαθῆ, ἀλλ' ἔχι ἀκόμη καὶ πολυμαθῆ. — Πληθυσμὸς ἐν ἑκατομ: καὶ 50 χιλ. — Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας: εἰς τὰς νήσους εἶναι καὶ ἕως 50 χιλ: Λατῖνοι. — Κυβέρνησις Μοναρχία Συνταγματική. — Τὰ προϊόντα τῆς εἶναι σῖτος καὶ ἄλλα γεννήματα, μετάξιον, ἐλαιόλαδον, κρασίον, μέλι, τυρίον, καπνὸς, ὀπωρικά διάφορα, σῦκα καὶ σταφίδες Κορινθιακαί.

6.) ΤΟΥΡΚΙΑ.

1. Ἡ Τουρκικὴ Αὐτοκρατορία ἦτο ποτὲ μία τῶν πρώτων Δυνάμεων τῆς Εὐρώπης, περιλαμβάνουσα ἐκτεταμένας χώρας εἰς τὴν Εὐρώπην, Ἀσίαν καὶ Ἀφρικὴν ἐσχάτως ὅμως ἐσυμκρύνθη καὶ εἰς τὰ τρία ταῦτα μέρη. — Τὸ κλίμα τῆς εἶναι ὠραῖον, καὶ ἡ γῆ τῆς εὐκαρπὸς, κάκιστα ὅμως γεωργημένη. — Τὰ προϊόντα αὐτῆς εἶναι σῖτος, ὀρέξιον, βαμβάκιον, μετάξιον, ἐλαιόλαδον, κρασίον, καπνὸς, καὶ ἄλλα διάφορα.

2. Κατοικεῖται ἀπὸ Τούρκους, Γραικοὺς, Ἀρμενίους, καὶ Ἰουδαίους. — Οἱ Τούρκοι ἤλθαν εἰς τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τὴν Ἀσίαν καὶ φυλάττουσι τὰ Ἀσιατικὰ τῶν ἔθιμα. Χαρακτ. εἶναι ἀπαίδευτοι, πλὴν τίμιοι καὶ φιλόξενοι. — Κυβέρνησις ἀπόλυτος μοναρχία Δεσποτική. — Πληθυσμὸς τῆς μὲν Εὐρωπ: Τουρκ: ἐσυμποσοῦντο πρὸ χρόνων τινῶν εἰς δέκα περίπου ἑκατομμύρια οἱ κάτοικοι οἱ δὲ τῆς Ἀσιατικῆς εἰς ἑνδεκα. — Θρησκεία ἐπικρατοῦσα εἶναι ἡ Μωαμεθανική. Ὁ κατὰ καιρὸν Αὐτοκράτωρ τῶν Τούρκων λέγεται καὶ Σουλτάνος.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία κεῖται πρὸς Β: τῆς Ἑλλάδος, με-

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

9. Περιγράψε τὴν γῆν καὶ τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος. — Ὅποιος εἶναι ὁ λαὸς τῆς; — Πόσους κατοίκους ἔχει; — Ποία ἡ θρησκεία; — Ὅποια ἡ Κυβέρνησις; — Εἰπέ τὰ προϊόντα τῆς. 1. Περιγράψε τὴν Τουρκικὴν Αὐτοκρατορίαν. — Ὅποια προϊόντα ἔχει; 2. Ἀπὸ τίνας κατοικεῖται — Πόθεν ἤλθαν οἱ Τούρκοι; — Ὅποιος εἶναι ὁ χαρακτήρ των; — Ὅποια ἡ Κυβέρνησις; — Πόσος ὁ πληθυσμὸς; — Ὅποια ἡ θρησκεία αἰτήθηκε ἀπὸ το Ἰστυπούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ταῦθ τῆς Μαύρης θαλάσσης καὶ τῆς Ἀδριατικῆς. Περιέχει δὲ τὰς εἰς μεγάλας Ἐπαρχίας. 1) τὴν Θεσσαλίαν (πρωτ. Λάρισα) καὶ 2) τὴν Ἡπειρον (πρωτ. Ἰωάννινα), αἱ ὁποῖαι συνορεύουσι μὲ τὴν Ἑλλάδα. Πρὸς Β: αὐτῶν 3) τὴν Ἀλβανίαν, 4) τὴν Μακεδονίαν (πρωτ. Θεσσαλονίκη) καὶ 5) πρὸς Ἄν. τὴν Θράκην (πρωτ. Ἀδριανούπολις) ἔτι πρὸς Β: 6) τὴν Βουλγαρίαν, 7) τὴν Σερβίαν, 8) τὴν Βόσναν καὶ πέραν τοῦ Δουνάβεως 9) τὴν Βλαχίαν (πρωτ. αὐτῆς Βουκουρέστιον) καὶ 10) τὴν Μολδαυίαν (πρωτ. Ἰάσιον). Καθέδραν δὲ ὅλης τῆς Αὐτοκρατορίας ἔχει τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς τὸν Θρακικὸν Βόσπορον, ὅθεν ἐμβαίνουσι εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν. — Ἡ Σερβία, ἡ Βλαχία, καὶ ἡ Μολδαυία διοικούνται ἀπὸ ἡγεμόνας χριστιανοὺς ἐνοπίους, ὑποτεταγμένους εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου.

Νῆσοι Ἑλληνικαὶ καὶ ὑπὸ τὴν Τουρκίαν.

Εἰς τὸ Ἀρχιπέλαγος εἶναι καὶ ἄλλαι νῆσοι, αἱ ὁποῖαι, ἂν καὶ ἦσαν παλαιότερον καὶ αὐταὶ Ἑλληνικαὶ, ὑπόκεινται εἰς τὴν Τουρκίαν, καὶ ἀνήκουσι αἱ περισσότεραι εἰς τὴν Ἀσίαν

Αἱ ὀνομαστέρας ἀπὸ αὐτὰς εἶναι

Ἡ Κρήτη ἡ πρώτη ἀπὸ τὰς Ἑλληνικὰς νήσους κατὰ τὸ μέγεθος, καὶ μὲν ἀπὸ τὰς μεγαλητέρας τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ἔχουσα ἐράσιμον κλίμα καὶ καρποφόρον γῆν. Οἱ ἀμπελῶνες καὶ ἐλαιῶνές τῆς εἶναι πολλοὶ καὶ ἐκτεταμένοι, ὅθεν ἐξάγεται πάμπολυ ἔλαιον καὶ σαπῶνιον. — Τὸν παλαιὸν καιρὸν ἦτο περιβόητος διὰ τοὺς νομοθέτας τῆς, τὸν Μίνων καὶ Ραδάμανθυ, διὰ τὰς ἑκατὸν τῆς πόλεις καὶ διὰ τὸν Λαβύρινθον. — Πόλεις ὀνομασται αὐτῆς, τῶρα εἶναι ἡ Κανδία ἢ Κάστρον (Ἡράκλειον) πρωτ. Ρέθυμνος, Χανία ἢ Κυδωνία. Ἡ νῆτος αὐτῆ μετὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν παρεχωρήθη πρῶτον εἰς τὸν Σατράπην τῆς Αἰγύπτου, νῦν δὲ ὑπόκειται εἰς τὸν Σουλτάνον.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

— Ὄνόμασε τὰς ἐπαρχίας τῆς Εὐρώπ. Τουρκίας καὶ τὰς πρωτεύουσας αὐτῶν κτλ. 3. Ποῖαι νῆσοι Ἑλληνικαὶ ὑπόκεινται ὑπὸ τὴν Τουρκίαν; — Περιέγραψε τὴν Κρήτην. — τὴν Ρόδον. — τὴν Σάμον. κτλ. — Τίνα προϊόντα ἔχει ἡ Κρήτη; — ἡ Σάμος; κτλ. — Διὰ τί ἦτον ὀνομασθῆ ἡ Κρήτη;

Σφοδρὸς σεισμὸς συμβῆς ἐσχάτως (30 Σεπτεμ. 1856) ἐπέφερε μεγάλας ζημίας εἰς τὴν Κρήτην καθὼς καὶ εἰς τὰς παρακειμένας νήσους. Τοῦ Ἡρακλείου κατέπεσαν ὅλας σχεδὸν αἱ οἰκίαι καὶ μέρος τῶν ὀχυρωτάτων αὐτοῦ τεχνῶν.

Ἡ Ῥόδος παλαιὰ νῆσος δυνατὴ μὲ ναυτικὸν ἀξιόλογον. Ἦτο περίφημος καὶ διὰ τὸ ὑψηλότατον χάλκινον ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος, τὸ ὁποῖον ὠνομάζετο Κολοσσός, καὶ ἐλογίζετο ἐν ἀπὸ τὰ ἑπτὰ θαύματα τοῦ κόσμου.

Κῶς ὀνομαστὴ εἰς τὴν παλαιὰν ἰσορίαν, διότι ἐγεννήθη εἰς αὐτὴν ὁ Ἴπποκράτης, ὁ πρῶτος διδάσκαλος τῆς Ἰατρικῆς.

Κύπρος· μεγάλη νῆσος εὐφορωτάτη καὶ ὀνομαστὴ διὰ τὸ κρασίον τῆς, πρῶτ: Λευκοσία.

Ἡ Σάμος, ἥτις κεῖται πολλὰ πλησίον τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ἦτο παλαιὰ, καθὼς καὶ τὴν σήμερον, μία ἀπὸ τὰς πρώτας Ἑλληνικὰς νήσους. Παράγει πάμπολυ κρασίον, καὶ ἐλαιόλαδον, μετάξιον, σταφίδας, πολύτιμα μάρμαρα καὶ πίσσαν. Εἶναι δὲ περίφημος ὡς πατρίς τοῦ Ηυθαγόρα. Διοικεῖται νῦν ἀπὸ ἡγεμόνα χριστιανόν, ὑποκείμενον εἰς τὸν Σουλτάνον.

Ἡ Χίος ἦτον ἐσχάτως πολυάνθρωπος καὶ εὐδαίμων νῆσος, ἔχουσα δημοσίαν σχολὴν καὶ ἐξάρετον βιβλιοθήκην, ἀλλ' ἠφανίσθη ἀπὸ τοῦς Τούρκους κατὰ τὸ 1822. Αὐτοῦ γίνεται ἡ μαστίχη.

Ψεῖρα ἢ Ψαρά, μικρὰ νῆσος πλησίον τῆς Χίου, ὀνομαστὴ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως διὰ τοῦς ναυτικούς κατοίκους τῆς, κατεστράφη δὲ καὶ αὐτὴ ἀπὸ τοῦς Τούρκους. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς συνήργησαν πολὺ εἰς τὸν ἐθνικὸν ἀγῶνα, καταφυγόντες μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς πατρίδος των εἰς Σύβραν καὶ Αἴγινα.

Μιτυλήνη πρὸς βορρᾶν τῆς Χίου· νῆσος εὐκαρπος καὶ πλουσία διὰ τοῦς ἐλαιῶνάς τῆς, ἐξάγουσα πάμπολυ ἐλαιόλαδον.— Βορεινότερα τῆς Μιτυλήνης εἶναι καὶ ἄλλαι νῆσοι· Τένεδος,

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

—Τί περίφημον ἄγαλμα εἶχεν ἡ Ῥόδος;—Ποῦ ἐγεννήθη ὁ Ἴπποκράτης;—Τίς ἦτον ὁ Ἴπποκράτης; Τίς ὁ Μίνως;—Ποῦ ἐγεννήθη; κτλ.—Διᾶγραφε ἐπὶ πίνακος τὴν Κρήτην, τὴν Κῶ, κτλ. Ποῖα εἶναι ἡ Κύπρος;—Ποῖα ἡ Σάμος; ἡ Χίος;—Ποῖα ἄλλη νῆσος πλησίον τῆς Χίου κατεστράφη ὑπὸ τῶν Τούρκων;—Εἰς τί συνήργησαν οἱ κάτοικοι αὐτῆς;—Ποῦ κεῖται ἡ Μιτυλήνη;—Βορεινότερα αὐτῆς τίνας νῆσοι εὐρίσκονται;—Ποῦ κεῖται ἡ Τένεδος; ἡ Αἴγινα;—Διᾶγραφε ἐπὶ τοῦ πίνακος τὴν Χίον, τὴν Μιτυλήνην, τὴν Τένεδον, κτλ.

Ἀἴμνος, Ἰμβρός, Σαμοθράκη καὶ Θάσος, ἀνήκουσαι εἰς τὴν Τουρκίαν.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία ἀποτελεῖ τοῦ Βυζαντινοῦ Βασιλείου τῶν Γραικορῳμαίων χριστιανῶν θεμελιωθέντος ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τοῦ χτίτορος αὐτῆς Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δ' αἰῶνος πρὸ Χριστοῦ, καὶ μετὰ πολλὰς καὶ διαφόρους τύχας κυριευθέντος ὑπὸ τῶν Τούρκων τὸ 1453. Καὶ ἡ Ἑλλάς ἀπ' ἀρχῆς προστεθεῖσα εἰς τὸ Βυζαντινὸν Βασίλειον ἔπαθε πολλὰς συμφορὰς ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν διαφόρων βαρβάρων λαῶν, καὶ εἰς τὸν ζυγὸν τῶν σταυροφόρων Φράγκων ὑπέπεσε, καὶ ἔπειτα τῶν Ἑνετῶν, καὶ τέλος τῶν Τούρκων, ἐναντίον τῆς δεσποτείας τῶν ὁποίων ἐπικέντη κατὰ τὸ 1821 ἀναδειχθεῖσα τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα ἐξῆλθε δὲ ἐκ τούτου τοῦ ἀγῶνος νικήτρια καὶ τροπαιοῦχος τῇ τοῦ Θεοῦ βοήθειᾳ καὶ τῇ εὐδοκίᾳ τῶν τριῶν συμμάχων δυνάμεων, τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ῥωσσίας καὶ ὁριστικῶς ἀνεγνωρίσθη ἀνεξάρτητον Βασίλειον κατὰ τὸ 1832 ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῶν τῶν τριῶν δυνάμεων, καὶ πρῶτος ἀνεκηρύχθη αὐτοῦ Βασιλεὺς Ὁθων ὁ Α'. ὁ νῦν εὐκλεῶς βασιλεύων τῆς Ἑλλάδος.

γ. IONION ΚΡΑΤΟΣ.

Συγκροτοῦν αὐτὴν τὴν μικρὰν ἐπικράτειαν ἑπτὰ νῆσοι ὑπὸ τὸνομα ἠνωμένοι ἐπαρχίαι τῶν Ἰονίων νήσων.—Κεῖνται πρὸς δυσμὰς τῆς Ἑλλάδος αἱ ἔξι, καὶ μία πρὸς μεσημβρίαν πλησίον τῆς Πελοποννήσου.—Εἶναι δὲ αὗται, Κέρκυρα (Κορφοί), Λευκάς (Ἀγία Μαύρα), Παξοί, Ἰθάκη, Κεφαλληνία, Ζάκυνθος καὶ Κόθηρα (Τσιρίγον).

Κυβερνοῦνται κατὰ τύπους συνταγματικῶς (ἐκλέγοντος τοῦ λαοῦ Βουλευτὰς καὶ Γερουσιαστὰς) ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ἣτις σέλλει ἓνα ἄρμοσθην Ἀγγλον, μετερχόμενον τὴν Κυβερνητικὴν ἐξουσίαν.—Καθέδρα τῆς Κυβερνήσεως εἶναι ἡ Κέρκυρα (Κορφοί).—Μεγίστη ὄλων εἶναι ἡ Κεφαλληνία· περιφημοτέρα δὲ διὰ τὰ κάλλη της εἶναι ἡ Ζάκυνθος.—Προϊόντα, ἔχει ἐλαιόλαδον καὶ σαφίδας κορινθιακάς.—Πληθυσμὸν 250 χιλιάδας.—Θρησκεία ἐπικρατεῖ ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, διότι οἱ κάτοικοι εἶναι καὶ αὐτοὶ Ἕλληνες ὁμόγλωσσοι καὶ ὁμόθρησκοι μὲ ἡμᾶς (1).

(1) Αἱ γυμναστικαὶ ἐρωτήσεις κατὰ τὰ ἀνωτέρω.—Ἀπὸ τὰς προηγηθείσας δεξιγαίται ἰκανῶς ὁ διδάσκαλος (ἢ ὁ ἐρμηνευτῆς) ὁποῖας ἔχει νὰ κάμῃ εἰς τοὺς μαθητὰς ἐρωτήσεις πρὸς γύμνασιν τῶν ὅθεν εἰς τὸ ἐξῆς δὲν ἐσημειώθησαν. Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ἡ Ἰταλία εἶναι μεγάλη χερσόνησος (ὁμοία μὲ ὑπόδημα) ἔχουσα εὐκαρπὸν καὶ τερπνὸν κλίμα.

Περιέχει α) τὸ Βασιλεῖον τῶν ὄσῳ Σικελιῶν.—Τοῦτο σύγ-
κεται ἀπὸ τὴν νῆσον Σικελίαν, καὶ τὸ νότιον μέρος τῆς Ἰταλίας
πρωτῶ: Νεάπολις. Οἱ περισσότεροι τῶν τόπων αὐτοῦ τοῦ Βασι-
λείου ἑκατοικοῦντο τὸν παλαιὸν καιρὸν ὑπὸ Ἑλλήνων.—β) Τὴν
Παππικὴν ἐπικράτειαν ὄσαν ὑπὸ τὴν ἄμεσον κυριαρχίαν τοῦ
Πάπα, ὅστις ἔχει καὶ κοσμικὴν ἐξουσίαν, καὶ καθέδραν τὴν Ῥώ-
μην.—γ) Τὸ μέγα Δουκάτον τῆς Τοσκάνας· πρωτεύουσα Φλω-
ρεντία.—δ) Τὰ Δουκάτα τῆς Μοδένας, Πάρμας, καὶ Λούκας,
ἔχοντα πρωτεύουσας ὁμωνύμους.—ε) Τὸ Βασιλεῖον τῆς Σαρ-
δηνίας, εἰς τὸ ὁποῖον περιλαμβάνεται ἡ νῆσος Σαρδηνία καὶ τὸ
Πεδεμόντιον (Πιεμόντε) τῆς Ἰταλίας, τοῦ ὁποῖου καθέδρα εἶναι
ἡ πόλις Τορῖνον παρὰ τὸν Πάδον ποταμὸν.—ς) Ἡ Λομβαρ-
δία ὁμοῦ μὲ τὴν τοπαρχίαν τῆς Βενετίας συστήνει τὸ λεγόμε-
νον Λομβαρδοβενετικὸν βασίλειον. Τοῦτο ὑπόκειται εἰς τὴν
Ἄουστρίαν, καὶ διοικεῖται ὑπὸ Ἀντιβασιλέως.—Καθέδρα Μεδιόλανα
(Μιλάνον).—Βενετία ὀνομασθὴ πόλις εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀδρι-
ατικοῦ κόλπου.

Πλησίον τῆς Νεαπόλεως εἶναι τὸ περὶ πῦρον ὄρος ὁ Βεσόβ-
ιος· εἰς δὲ τὴν Σικελίαν ἡ Αἴτνη.—Πρὸς βορρᾶν αὐτῆς τῆς νήσου
εἶναι σωρεία νησιῶν Ἑφαιστειῶν. Πρὸς μεσημέριον κεῖται ἡ
Μάλτα ἐξουσιαζομένη ὑπὸ τῶν Ἀγγλων.—Τῆς Σικελίας μη-
τρόπολις εἶναι τὸ Παλέρμον μὲ 160 χιλ. κατοίκων.
Μεσσήνη, ἄλλη πόλις μὲ καλὸν λιμένα ἐπὶ τοῦ Σικελικοῦ
πορθμοῦ, λεγομένου Φάρου τῆς Μεσσήνης.

Ἡ Ἰταλία ἐφημίσθη παλαιόθεν, ὡς πατρίς τῶν ἀρχαίων
Ῥωμαίων· εἶναι δὲ γεμάτη ἀκόμη ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα ἑρείπια τῶν
πόλεων καὶ τῶν κτηρῶν των.

Οἱ Ἰταλοὶ εἶναι ἔξοχοι εἰς τὴν μουσικὴν, ζωγραφικὴν, καὶ
γλυπτικὴν.—Χαρακτήρ. Εἰς τὰ βόρεια μέρη εἶναι φιλόπονοι·
εἰς δὲ τὰ μεσημερινὰ ὀκνηροὶ, καὶ γενικῶς ὅλοι ἔχουν ἐλλεί-
ψεις ὡς πρὸς τὴν ἀνατροφὴν καὶ τὴν ἠθικὴν.—Τῆς Ἰταλίας
δὲ πληθυσμὸς, ὁρῶν μὲ τὸν ποταμὸν τὸν Ἑσπερὸν καὶ τὴν Ἰταλικὴν Σαρδηνίας συμ-

προσῶται εἰς 22 ἑκατομμύρια κατοίκων. — Θρησκεία, ἡ τῆς Δουτικῆς ἐκκλησίας. — Κυβερνήσεις ἀπόλυτοι πλὴν τοῦ Βασιλείου τῆς Σαρδηνίας, τὸ ὅποιον διατηρεῖ τὴν Συνταγματικὴν Βασιλείαν. — Προϊόντα τῆς γεωργίας ἔχει διαφόρους καρποὺς καὶ ὀπωρικά ἀξιόλογα τῆς δὲ βιομηχανίας μεταξὺ τὰ διάφορα. καπέλλα ψιλάθηνα λεπταφυῆ, χορδὰς, ζυμαρικά, καὶ πολλὰ τεχνουργήματα ἐξ ἀλαβάστρου καὶ μαρμάρου περικαλλῆ.

ε.) ΙΣΠΑΝΙΑ ε'). ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ.

Πρὸς δυσμὰς τῆς Ἰταλίας ἐπὶ χερσονήσου, χωριζομένης ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴν διὰ τοῦ Πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρου, κείνται ἡ Ἰσπανία καὶ ἡ Πορτογαλλία.

Τὸ κλίμα τῆς Ἰσπανίας εἶναι ἐν γένει ὀρεινὸν καὶ εὐκρασιον, καὶ ἡ γῆ εὐκαρπὸς. Ἐὰν δὲ κυριώτερα αὐτῆς προϊόντα εἶναι κρασία ἐξάριστα, ὀπωρικά διάφορα, ἐλαιόλαδον, μετὰξιον καὶ μαλλίον λεπτότατον ἑνὸς εἴδους προβάτων λεγομένων μερινῶν.

Σύγκεται ἀπὸ πολλὰς ἐπαρχίας. αἱ ὅποιαι ἐσύτηνον κατ' ἀρχὰς ἰδιαίτερα βασιλείαι τὴν δὲ ὑπόκεινται ἅλαι ὑπὸ τὴν διαίκτησιν ἑνὸς μονάρχου συνταγματικοῦ. — Ἐχει εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ τινὰς νήσους, ἐξ ὧν ἐπιστημότεραι εἶναι ἡ Μαϊόρκα καὶ ἡ Μινόρκα. — Καθέδρα τοῦ βασιλείου εἶναι ἡ Μαδρίτη. — Γιβραλτάρη (ὑπὸ τοὺς Ἄγγλους), πόλις παράλιος ἐπὶ τοῦ ὀμωνύμου τῆς πορθμοῦ, ἡ ὁποῖος χωρίζει τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴν. — Κάδιζ, Βαρκελόνα, καὶ ἄλλαι πόλεις πολυάνθρωποι.

Χαρακτ: Οἱ Ἰσπανοὶ εἶναι ὑπεροπτικοὶ καὶ δεισιδαίμονες, ἀνδρείοι ὄμως καὶ γενναῖοι. — Ἐχουν ὑπεραγαπημένην διασκέδασιν τὴν ταυρομαχίαν διὰ τὴν ὁποίαν σχεδὸν ἕκαστον χωρίον ἔχει τόπον ἐπὶ τούτου δημόσιον. — Πληθυσμὸς 14 ἑκατομ. — Κυβερνήσεις, βασιλεία συνταγματικὴ.

ε'. Ἡ Πορτογαλλία εἶναι θερμὸς, ξηρὸς καὶ καρποφόρος τόπος, ἀλλ' ὄχι καὶ ὅλος καλλιεργημένος, διότι παραμελεῖται ἡ γεωργία.

Παράγει προϊόντα ὅσα καὶ ἡ Ἰσπανία, καὶ προσέτι πορτογαλλία πολλὰ καὶ βόδια θαυμαστά.

Καθέδρα Λισβόνας ποῦθηκε ἀπὸ τὸν Νάπολι τοῦ Ἐκπαίδευτικῆς Παιδείας ὁμοίως

καὶ ὀνομαστὴ πόλις διὰ τὸ ἀπ' αὐτὴν ἐξαγόμενον ὀμώνυμόν της κρασίον.

Χαρακτήρ. Οἱ Πορτογάλλοι εἶναι μὲν φιλόξενοι, γενικῶς ἔμως δεισιδαίμονες, ὑπεροπτικοὶ καὶ φιλέκοικοι.—Πληθυσμὸς $3 \frac{1}{2}$ ἑκατομμύρια.—Κυβέρνησις, μοναρχία συνταγματικὴ.—Θρησκεία καὶ αὐτοὶ, καθὼς καὶ οἱ γείτονές των Ἴσπανοὶ εἶναι τοῦ δυτικοῦ δόγματος.

ΜΑΘΗΜΑ Γ'.

Μέσαι ἐπικράτειαι τῆς Εὐρώπης.

Γαλλία, Ἑλβετία, Ἀουστρία, Πρωσσία, Βαυαρία, Γερμανία, Κάτω Χῶραι, Μεγάλῃ Βρεττανία καὶ Ἰρλανδία.

α. ΓΑΛΛΙΑ.

Ἡ Γαλλία, βρεχομένη πρὸς Β: ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν καὶ πρὸς Μ: ἀπὸ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ πλέον δυνατὰ βασίλεια τῆς Εὐρώπης, διὰ τὴν τοποθεσίαν, τὸν πληθυσμὸν, καὶ τὴν βιομηχανίαν, ἔχουσα κλίμα τερπνὸν καὶ γῆν εὐκαρπον.

Χαρακτ. Οἱ Γάλλοι εἶναι ἐξευγενισμένοι, ζωηρότατοι καὶ φιλόπονοι, περίφημοι διὰ τὴν εὐφυΐαν καὶ ἐμπειρίαν των εἰς τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας.—Προϊόντα.—Ἀπὸ τὴν Γαλλίαν ἐξάγονται κρασία κάλλιστα, καὶ διάφορα χειροτεχνήματα.—Κυβέρνησις· Βασιλεία Συνταγματικὴ.—Πληθυσμὸς ὑπὲρ τὰ $36 \frac{1}{2}$ ἑκατομμύρια.—Θρησκεία ἐπικρατεῖ ἡ τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας· εἶναι ἔμως καὶ 4 ἑκατομ. Προτεστάνται.—Καθέδρα, Παρίσις, ἔχουσα ὑπὲρ τὸ ἐν ἑκατομ. κατοίκων.—Λυὼν, παρὰ τὸν Ῥοδανὸν ποταμὸν δευτέρα πόλις τοῦ Βασιλείου βιομήχανος.—Μασσαλία, ἐμπορικωτάτη πόλις εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.—Πλησίον αὐτῆς Τουλὼν, ναύσταθμος βασιλικός.—Βρέστη, ναύσταθμος ὁμοίως εἰς τὸν Ὀκεανόν.—Κάλαισθ, λιμὴν, ὅθεν συνήθως διαβαίνουν εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Περὶ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1848 καταργηθεῖσα τῆς συνταγματικῆς βασιλείας ἐπυτήθη προσωρινὴ Κυβέρνησις Δημοκρατικῆ πολιτεύματος. Αὕτη δὲ συνεκάλεσεν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, ἥτις ἐκήρυξε τὴν Πηριβασιλείαν τοῦ ἔθνους καὶ τὸ πολίτευμα αὐτοῦ Δημοκρατίαν, τῆς ὁποίας καὶ τὸ Σύνταγμα συγγέταξεν. Ψηφοποιήθη ἀπὸ τοῦ λαοῦ τὸ ἑκπαιδευτικὸν Πολιτικὸν ἔθρονον ὀριστικῶς

τὸ πολίτευμα δημοκρατικόν, καὶ ἓνα Πρόεδρον, ἐπὶ τετραετίαν ἐκλεγόμενον ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ὡς ἀρχηγὸν τῆς Κυβερνήσεως. Τοιοῦτος ἐξελέχθη ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὁ Λουδοβίκος Ναπολέων (ἀνεψιὸς τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος) ὅστις κατώρθωσε μετέπειτα νὰ ἐκλεχθῇ τῇ γενικῇ ψήφῳ τοῦ λαοῦ ἐπὶ δεκαετίαν Πρόεδρος, καὶ τὸ πολίτευμα ἐτροποποίησεν ἐπὶ τὸ ἀριστοκρατικώτερον, καὶ ἐπὶ τέλος ἐκηρύχθη καὶ Ἀυτοκράτωρ τῶν Γάλλων περὶ τοὺς δημοκόπους καὶ ἀγλαγωγικούς.

β.) ΕΛΒΕΤΙΑ.

Ἡ Ἑλβετία (μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἰταλίας) εἶναι ὑψηλότατος, ψυχρὸς, βουνώδης, καὶ τραχὺς τόπος ἐπὶ τῶν Ἄλπεων ἀλλ' ἔχει ὠραίας κοιλάδας καὶ καλὰς βοσκάς, καὶ κτηνοτροφίαν ἀξιόλογον, ὅθεν τὸ τυρίον καὶ τὸ βούτυρον εἶναι σημαντικὰ αὐτῆς προϊόντα.

Ἀπὸ τὰς Ἄλπεις, διὰ τὰς ὁποίας ἡ Ἑλβετία εἶναι περίφημος, κόπτονται ἐνίοτε μεγαλώτατοι σωροὶ χιόνων, ὅτινες θάπτουν οἰκίας ἕως καὶ ὁλόκληρα χωρία.—Χαρακτ.: Οἱ Ἑλβετοὶ εἶναι ἐν γένει καλῶς ἀναθρεμμένοι, καὶ ὀνομαστοὶ διὰ τὴν ἀνδρείαν, φιλοπονίαν καὶ ἀρετὴν των.—Μὴ δυνάμενοι νὰ ζήσωσιν εἰς τὸν τόπον των ξενιτεύονται πολλοὶ, μετερχόμενοι τέχνην ἢ ἐμπόριον πολλοὶ δὲ γίνονται καὶ μισθοῦτοί τρατιῶται τῶν βασιλέων. Τέχνος καὶ ἐργαστάσια σημαντικὰ ἔχουσιν ὀρολογιοποιίας καὶ ὑφαντικῆς διαφόρων πανικῶν ἀξιολόγων.

Πληθυσμὸς ἕως δύο ἑκατομμύρια.—Θρησκεία: οἱ πλείότεροι εἶναι Προτεστάνται Καλθινισταί· οἱ λοιποὶ Δυτικοί. Κυβέρν: διοικεῖνται κατὰ τοπαρχίας ἐξ ὧν αἱ μὲν ἔχουν δημοκρατικὰς, αἱ δὲ ἀριστοκρατικὰς Κυβερνήσεις.—Ὅλαι δὲ αἱ τοπαρχίαι, 25 τὸν ἀριθμὸν, ἔχουν συμμαχίαν πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν κοινῶν συμφερόντων, τὰ ὁποῖα διευθίνει εἰς σύλλογος ἀντιπροσώπων κατ' ἔτος συνερχομένων ἐξ ὅλων τῶν τοπαρχιῶν.—Πόλεις ἐπίσημοι καὶ παραποτάμιοι: Βασιλία, Γενεύη, Βέρνη, Φριβούργη. Αὐτοῦ ὑπάρχουσι πολλὰί λίμναι καὶ χεῖμαρροι, καὶ ποταμοὶ σημαντικοὶ λαμβάνουσι τὰς πηγὰς των· οἷον ὁ Ῥήνος, ὁ Ῥοδανός, καὶ ὁ Ἰννερος γυνόμενος εἰς τὸν Πάδον. Πλησίον τῆς πόλεως Σχαρδούσης εἶναι καταρβράκτης περίφημος τοῦ Ῥήνου, ὅπου ὁ ποταμὸς οὗτος, ἔχων πλάτος 300 ποδῶν, κρημνίζοιτο ἀπὸ τοῦ ἰσπίτου τοῦ ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

γ.) ΑΟΥΣΤΡΙΑ.

Ἡ Αουστρία εἶναι τόπος εὐκράτος, ὑγρεῖνός καὶ καρποφόρος, πλὴν ἄθλια γεωργημένος.

Ἡ Ἀουστριακὴ Αὐτοκρατορία σύγκειται ἀπὸ διάφορα χωριστὰ ἔθνη, τὰ ὁποῖα ἦσαν πρότερον ἀνεξάρτητα.—Κυβέρνησις ἀπόλυτος Μοναρχία, μεταβληθεῖσα εἰς συνταγματικὴν καὶ ἐσχάτως ἐπανελθούσα εἰς τὰ πρότερα.—Θρησκ. ἐπικρατούσα ἡ τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας.—Πληθυσμός· 56 ἑκατομμύρια ἐκ τῶν ὁποίων 2 $\frac{1}{2}$ εἶναι Χριστιανοὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ τρία Προτεστάνται.

Ἡ Ἀουστριακὴ Αὐτοκρατορία περιέχει τὰς ἐξῆς ἐπικρατείας τὸ Ἀρχιδουκάτον τῆς Ἀουστρίας, τὸ Δουκάτον τῆς Στυρίας, τὸ βασίλειον τῆς Ἠλυρίας, τὴν Τορολιαν, τὸ βασίλειον τῆς Βοημίας, τὴν Μοραβίαν καὶ Σιλεσίαν. Ὅλαι αὐταὶ περιέχονται εἰς τὴν Γερμανικὴν συμμαχίαν. Ἐκτὸς τῆς Γερμανικῆς συμμαχίας εἶναι καὶ τὸ βασίλειον τῆς Γαλιτίας, χωριζόμενον ἀπὸ τῆς Οὐγγαρίας ὑπὸ τῶν Καρπαθίων ὄρεων, τὸ βασίλειον τῆς Οὐγγαρίας, περιλαμβάνον τὴν Σλαβονίαν καὶ Κροατίαν ἢ Δαλματία, καὶ τὸ μέγα δουκάτον τῆς Τρανσυλβανίας πρὸς ἀνατ. τῆς Οὐγγαρίας, καὶ τὸ Λομβαρδοβενετικὸν βασίλειον, περὶ τοῦ ὁποίου ἐλαλήσαμεν.

Ἡ καθ' αὐτὸ Ἀουστρία ἔχει ὑπερηφάνους καὶ ὄχι πολλὰ πεπαιδευμένους εὐγενεῖς· ὁ δὲ κοινὸς λαὸς ἔχει καλὴν ἠθικὴν, καὶ τὰ μεγάλα ἐγκλήματα εἶναι σπάνια εἰς αὐτὴν τὴν ἐπικράτειαν.

Ἡ Οὐγγαρία, ὡς καὶ ἡ Βοημία καὶ ἡ Μοραβία ἔχουν κατοίκους πλέον φωτισμένους.—Καθέδρα τῆς Ἀουστρίας εἰς τὸ Ἀρχιδουκάτον εἶναι ἡ Βιέννη παρὰ τὸν Δούναβιον ποταμὸν.—Ἐμπορικὴ παράλιος πόλις (εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου) εἶναι ἡ Τερζέστη, ἔπου κατοικοῦσι πολλοὶ Γραικοὶ καὶ Ἕλληνας.—Βούδα, πρωτεύουσα τῆς Οὐγγαρίας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δούναβειος· αὕτη συγκοινωνεῖ διὰ γεφύρας ἐκ πλοιαρίων μὲ τὴν Πέστην, μεγίστην πόλιν τῆς Οὐγγαρίας, κειμένην εἰς τὴν ἄριστερην ὄχθην τοῦ ποταμοῦ.

δ.) ΠΡΩΣΣΙΑ.

Συγκροτείται από διαφόρους έπαρχίας και δουκάτα εις έν βασιλειον ισχυρόν. — Οί κάτοικοι τής Πρωσσίας φημίζονται ως στρατιωτικοί καλοί. — Πληθυσμός: υπέρ τά 16 εκατομμύρια. — Θρησκεία επικρατούσα ή Προτεσταντική. — Κυβέρνησις: Μοναρχία άπόλυτος, μεταβληθείσα κατά τó 1848 εις βασιλειαν συνταγματικήν. — Προϊόντα: γεννήματα, και ύσπρια, λινάριον, κρασία του Ρήνου, βοσκήματα και ήλεκτρον (κεχριμπάρι). — Καθέδρα Βερολίνον πόλις μεγάλη και έπίσημος εις τόν νομόν τής Βρανδεμβουργίας.

Η Πρωσική μοναρχία διαιρείται εις 7 τμήματα, εξ ών τά 5 περιλαμβάνονται εις τήν Γερμανίαν και υπέροσον και τής Γερμανικής συμμαχίας: 1 ή Μέγα Δουκάτον του Κάτω Ρήνου ή ή δυτική Πρωσσία — 2 ή Πομερανία παρά τήν Βαλτικήν θάλασσαν — 3 ή Βρανδεμβουργία — 4 ή Πρωσική Σαξωνία — 5 ή Σιλεζία. Τά δέ έκτός τής Συμμαχίας τής Γερμανικής είναι ή ίδίως Πρωσσία παρά τήν Βαλτικήν θάλασσαν πρòς Άν: τής Πομερανίας, και τó Μέγα Δουκάτον τής Ποσεινας, τó έποϊον ήτο πρότερον μέρος του Βασιλείου τής Πολωνίας.

έ.) ΒΑΥΑΡΙΑ.

Η Βαυαρία είναι δευτέρας τάξεως βασιλειον εις τήν Ευρώπην, και μία των καρποφόρων χωρών τής Γερμανίας. Ο υν βασιλεύων Μαξιμιλιανός, αδελφός του Βασιλέως ήμών, ανέβη από του 1848 εις τόν θρόνον, παραιτηθέντος του πατρός του Λουδοβίκου. — Κυβέρνησις: Μοναρχία συνταγματική. — Πληθυσμός 4½ εκατομμύρια. — Θρησκεία επικρατούσα ή Δυτική, άλλ' είναι και Προτεστάνται περί τó 1/3 του πληθυσμού. — Καθέδρα τó Μόναχον. — Αδούστα (Λουσβούργη), αρχαία και σημαντική πόλις διά τó εμπόριόν της, έχουσα 35 χιλιάδας κατοίκων.

ς.) ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Η Γερμανική συμμαχία ή τó όλον τής κυρίως Γερμανίας κειμένης εις τó κέντρον τής Ευρώπης (πρòς άνατ: τής Γαλλίας και των Κάτω Χωρών) περιλαμβάνει τά βασιλεια τής Βαυαρίας, Βυρτεμβέργης, Σαξωνίας, και Άνωέρας, τριάκοντα τέσσαρας μικράς πολιτείας, Ηγεμόνα, Δουκάτα και έλευθέρας πόλεις, και τήν Αυστριακήν Αυτοκρατορίαν, και τής Πρωσσίας. Όλα

δ' αὐτὰ τὰ διάφορα βασίλεια, καὶ αἱ διάφοροι μικρὰ πολιτεῖαι καὶ πόλεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ Γερμανικὴ συμμαχία σύγκειται, εἶναι ἀνεξάρτητα τὸ ἓν ἀπὸ τὸ ἄλλο.— Ἐκαστον διοικεῖ τὰ ἐσωτερικά του, ὡς θέλει· μεταξὺ ὁμῶς ὄλων αὐτῶν εἶναι σχηματισμένη συμμαχία, σκοπὸν ἔχουσα νὰ διαφυλάττῃ τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν ἀσφάλειαν τῆς Γερμανίας, καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν χωριστῶν πολιτειῶν.— Εἰς σύλλογος ἀντιπροσώπων, συνεργομένων κατ' ἔτος, ὑπὸ τὸ ὄνομα Γερμανικῆ Διαιτα, διατάσσει τὰς ὑποθέσεις τῆς συμμαχίας.— Πληθυσμ. Ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Γερμανίας συμποσοῦνται εἰς 40 ἑκατομμύρια, ἐξ ὧν τὰ 12 ἀνήκουσιν εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ τὴν Πρωσσίαν.— Θρησκεία, οἱ ἡμίσεις αὐτῶν Προτεστάνται· καὶ οἱ ἄλλοι Λατῖνοι.— Οἱ Προτεστάνται ἐπικρατοῦν εἰς τὰ ἀρκτικὰ μέρη, οἱ δὲ Λατῖνοι εἰς τὰ μεσημβρινά.

Ἡ Γερμανία εἶναι ἐπίσημος διὰ τὰ πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ τῆς καταστάματα, διὰ τοὺς πεπαιδευμένους αὐτῆς ἀνδρας καὶ συγγραφεῖς καὶ διὰ τὴν ἐντελὴν κατάστασιν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν.

Εἰς τὴν Γερμανικὴν συμμαχίαν ἀνήκουσι τὸ μέγα Δουκάτον τῆς Βάδης, τοῦ Λουξεμβούργου, τῆς Ἑσσης καὶ τὸ τοῦ Ὁλδεμβούργου, τοῦ ὁποῦ ἡγεμονεῖ ὁ ἀδελφὸς τῆς ἑρασμίας Βασιλισσῆς μας, περιέχον 230 χιλιάδας κατοίκων.

Ἐλεύθεραι πόλεις εἶναι ἡ Λυβέκη, τὸ Ἀμβούργον, ἡ Βρέμη καὶ ἡ Φραγκοφούρτη. Εἰς ταύτην τὴν τελευταίαν συνέρχεται ἡ Γερμανικὴ Διαιτα προεδρευομένη ὑπὸ ἀπεσταλμένου τῆς Αὐστρίας.

Ἀπὸ τὰ τῆς Γερμανικῆς συμμαχίας βασίλεια (ἐκτὸς τοῦ τῆς Πρωσίας καὶ τῆς Αὐστρίας) τὸ μεγαλήτερον εἶναι ἡ Βαυαρία ἔχουσα 4 ἑκατομμύρια λαόν, ὡς εἶπομεν. Μετὰ τοῦτο εἶναι τὸ τῆς Ἀνωβέρας· καθέδρα ὁμώνυμος· πληθ. 4 καὶ ἡμισυ ἑκατομμύριον.— Τὸ βασίλειον τῆς Βυρτεμβέργης· πληθ. ὑπὲρ τὸ 4 καὶ ἡμισυ ἑκατομμύριον· καθέδρα Στουτγάρδη.— καὶ τὸ βασίλειον τῆς Σαξωνίας· πληθυσμὸς, 1,400,000. καθέδρα Δρέσδη.— Λείψια τοῦ αὐτοῦ βασιλείου πόλις σημαντικὴ διὰ τὸ Πανεπιστήμιον· ἡ πόλις ἀπὸ τοῦ ἰστορικοῦ ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ζ.) ΚΑΤΩ ΧΩΡΑΙ.

Ἡ Ὀλλανδία καὶ τὸ Βέλγιον (πρὸς Β, τῆς Γαλλίας) ἐσχημάτιζαν μέχρι τοῦ 1831 ἐν βασιλείῳ, τὸ τῶν Κάτω Χωρῶν τώρα ὅμως εἶναι βασιλεία χωριστά.

Ὀνομάζεται δὲ ὁ τόπος οὗτος Κάτω Χῶραι, διότι εἰς τινὰ μέρη εἶναι τῷ ὄντι χαμηλότερος ἀπὸ τὴν θάλασσαν καὶ τοὺς ποταμούς. Δὲν εἶναι ὅμως πάντοτε πλημμυρισμένος, ἐπειδὴ εἰς τὸ παραθαλάσσιον ἔχουν ἐπίτηδες κατεσκευασμένα προχώματα ὑψηλά· ξενερίζεται δὲ καὶ μὲ πλῆθος διωρύγων, αἵτινες χρησιμεύουν καὶ ὡς ὁρόμοι.

Τὸ Βέλγιον, συνορεύον μὲ τὴν Γαλλίαν, ἔχει καρποφόρον γῆν καὶ ἐξαιρετὰ καλλιερημένην, παράγουσαν γεννήματα, καννάδιον καὶ λινάριον.—Ἡ Ὀλλανδία πρὸς Β. τοῦ Βελγίου ἔχει τόπον ἐπίπεδον καὶ χαμηλὸν, γεμάτον ἀπὸ παχέας βοσκῆς, εἰς τὰς ὁποίας παχύνονται πάμπολλα βοσκήματα, πολὺ δίδοντα βούτυρον κάλλιστον, καὶ τυρίον.—Τὸ κλίμα εἶναι ὑγρὸν μὲν καὶ ψυχρὸν, ἀλλ' ἐγχεινόν.—Πρωτεύουσα τῆς Ὀλλανδίας εἶναι ἡ Ἀμστερνδάμη· καὶ ἔδρα τοῦ Βασιλέως ἡ Χάϊα· τοῦ δὲ Βελγίου αἱ Βρυξέλλαι.—Χαρακτ. Οἱ Ὀλλανδοὶ εἶναι τίμιοι καὶ ὀνομαστοὶ διὰ τὴν φιλοπονίαν, οἰκονομίαν καὶ καθαριότητά των.—Οἱ δὲ Βέλγοι ὁμοιάζουσι πολὺ μὲ τοὺς Γάλλους, ἔχοντες βιομηχανίαν ἐξαιρετον. Ὁ πληθυσμὸς καὶ τῶν δύο βασιλείων ὁμοῦ συμποσοῦται εἰς 7 ἑκατομμύρια· ἐξ ὧν ἡ Ὀλλανδία ἔχει τὰ τρία ἑκατομ.—Θρησκ. Οἱ Ὀλλανδοὶ εἶναι Προτεστάνται· οἱ δὲ Βέλγοι Λατῖνοι.—Κυβέρν. καὶ τῶν δύο αἱ βασιλεῖς εἶναι συνταγματικοί.

η.) ΑΓΓΛΙΑ—ΣΚΩΤΙΑ ΚΑΙ ΙΡΛΑΝΔΙΑ.

Ἡ Μεγάλη Βρεττανία, ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν κεῖται ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Σκωτία, εἶναι νῆσος, καθὼς καὶ ἡ Ἰρλανδία.

Ἡ Ἀγγλία, Σκωτία, καὶ Ἰρλανδία συγκροτοῦν τὸ ἡνωμένον βασιλεῖον τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, τὸ ὁποῖον ὑπερέχει ὅλους τοὺς ἄλλους τόπους, κατὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν ἀξίαν τῶν ἐργοχείρων καὶ τοῦ ἐμπορίου του, καὶ κατὰ τὴν δύναμιν τοῦ ναυτικοῦ του.

Τὸ βασιλεῖον τῆς Μεγάλης Βρεττανίας ἐξουσιάζει πολλὰς

ἀποικίας εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, καὶ ἕως 150 ἑκατομ.
ἀνθρώπων.

Κυβέρνησις· βασιλεία συνταγματική. — πληθυσμὸς τοῦ Ἡ-
νωμένου βασιλείου τῆς Μεγάλῃς Βρεττανίας, περὶ τὰ 28 ἑκα-
τομ: ἐξ ὧν 21 ἑκατομ: εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ Σκωτίαν, καὶ εἰς
τὴν Ἰρλανδίαν 7.—Θρησκ. Ἡ τῶν Προτεσταντῶν εἶναι ἡ ἐπι-
κρατοῦσα θρησκεία τοῦ βασιλείου, εἰς τὴν Ἰρλανδίαν ὅμως οἱ
Λατῖνοι εἶναι πλειότεροι.

Κλίμα· ἡ Ἀγγλία εἶναι ὑγρὸς, εὐκαρπὸς, καὶ ὠραῖος τόπος.
Χαρακτήρ. οἱ Ἀγγλοὶ εἶναι σοβαροὶ, φωτισμένοι, καὶ δομέ-
ναι εἰς τὰς τέχναις καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον.—Οἱ Σκῶτοι εἶναι καλ-
λήτερα ἀναθρεμμένοι καὶ ἠθικώτεροι, διότι ἔχουσι πλῆθος
δημοσίων σχολείων, καὶ προσοχὴν εἰς τὰ τῆς θρησκείας παραγ-
γέλματα.

Οἱ Ἰρλανδοὶ εἶναι γενικῶς ἀμαθεῖς, καὶ δεισιδαίμονες καὶ
πτωχότατοι. Ὁ τόπος τῶν εἶναι ὁμαλὸς, ὑγρὸς καὶ εὐκαρπὸς,
καὶ περιβόητος διὰ τὸ ὠραῖον πράσινον τῆς γλῆσς τῶν ἀγ-
ρῶν του.—Πρωτ. τῆς Σκωτίας εἶναι τὸ Ἐδιμβούργον, καὶ τῆς
Ἰρλανδίας τὸ Δουβλίον· ὅλου δὲ τοῦ βασιλείου, τὸ Λονδίνον,
μία τῶν μεγίστων πόλεων τῆς αἰκουμένης, ἔχουσα 2 ἑκατομ:
κατοίκων καὶ 600 σχεδὸν χιλιάδας.

ΜΑΘΗΜΑ Δ'.

ΒΟΡΕΙΟΙ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ.

Ἡ Ῥωσσία καὶ ἡ Πολωνία, ἡ Σβηκία καὶ ἡ Νορβηγία,
καὶ ἡ Δανιμαρκία.

α.) ΡΩΣΣΙΑ.

Ἡ Ῥωσσία εἶναι ἡ μεγαλητέρα ἐπικράτεια τῆς Εὐρώπης,
ἀλλ' ὄχι καὶ πυκνὰ κατοικημένη.—Εἰς τὰ βορεινὰ μέρη εἶναι
φυροτάτη καὶ ἀκαρπὸς· εὐκρατος δὲ καὶ καρποφόρος εἰς
τὰ μεσημβρινὰ, καὶ γενικῶς πολλὰ ὁμαλῆ. Ἐκτείνεται ἀπὸ
τὸν παγωμένον Ὠκεανὸν ἕως κάτω εἰς τὴν Μαύρην θάλασ-
σαν, περιλαμβάνουσα τὸ ἡμισυ σχεδὸν τῆς Εὐρώπης, ἐν μέγα
μέρος τῆς Ἀσίας καὶ μέρος τῆς βορείου Ἀμερικῆς.

Πληθυσμὸς· οἱ κάτοικοι τῆς Ῥωσσίας συμποσοῦνται εἰς 65

ἑκατομμύρια, ἐξ ὧν τὰ 54 κατοικοῦσι τὴν Εὐρώπῃ: Ῥωσσίαν.—Θρησκεία ἐπικρατοῦσα εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου ἐκκλησίας.—Κυβέρνησις: Μονάρχης ἀπόλυτος, ὅστις φέρει τὸν τίτλον Αὐτοκράτωρ πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν.—Χαρ: Ὁ κοινὸς λαὸς τῆς Ῥωσσίας εἶναι γενικῶς ἀμαθὴς καὶ ἀγροῖκος, καὶ μέγα πλῆθος εἶναι δοῦλοι τῶν εὐγενῶν· μεγάλαι προσπάθειαι ὅμως γίνονται τὴν σήμερον εἰς καλητέρευσιν τῆς καταστάσεως τοῦ λαοῦ.—Προϊόντα· γεννήματα ἄφθονα, γουναρικά, σίδηρος, λιβάριον, σχοινία, ξυλική, χαυιάρια, καὶ διάφορα παστόφαρα.

Καθέδρα· ἡ Πετροῦπολις νῦν, καὶ πρότερον ἡ Μόσχα, μεγάλη καὶ πλούσια πόλις.—Ἐμπορικαὶ πόλις· ἡ Ὀδησσὸς, καὶ τὸ Ταϊγάκιον κεῖνται εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν, ὅπου κατοικεῖ καὶ πλῆθος Γραικῶν καὶ Ἑλλήνων.—Ἀρχάγγελος, παράλιος πόλις εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν.—Ὀλη ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ῥωσσία εἶναι διηρημένῃ εἰς 53 διοικητικὰς τοπαρχίας, ἡ μεγάλους νομοῦς.

Ἡ Πολωνία ἢ Λεχία, ἦτο πρότερον ανεξάρτητον βασιλεῖον· ἐδιαιρέθη ὅμως πρὸ τινῶν χρόνων μεταξὺ τῆς Ἀουστρίας, Πρωσσίας καὶ Ῥωσσίας.—Τὸ μεγαλύτερον αὐτῆς μέρος εἶναι τώρα ὑπὸ τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας, ὅστις λέγεται καὶ βασιλεὺς τῆς Πολωνίας.

Ἡ Πολωνία εἶναι τόπος ψυχρὸς μὲν, ἀλλ' ὀμαλὸς καὶ καρποφόρος μὲν λαὸν γενικῶς ἀγροῖκος καὶ ἀμαθὴ.—Ἐπικρατοῦσα θρησκεία· ἡ τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας. Πληθ. ἕως 5 ἑκατομμύρια.—Πρωτεύουσα, Βαρσοβία.

Ἡ Ῥωσσία ἐξουσιάζει πολὺ πλέον ἐκτεταμένους τόπους εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν· ὅλη ἡ ἐπικράτεια αὐτῆς ἐξισοῦται μὲ τὸ ἕβδομον τῆς κατοικησίμου γῆς.

6.) ΣΒΕΚΙΑ ΝΟΡΒΗΓΙΑ ΛΑΠΟΝΙΑ.

Ἡ Σβεκία, ἢ Σουηδία, εἶναι καὶ αὐτὴ ψυχρὸς τόπος, πετρώδης καὶ βουνώδης εἰς τὰ δυτικὰ μέρη, καὶ ὀμαλὸς πλησίον εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης.—Χαρακτ. Οἱ Σβέκιοι ἔχουν δημόσια σχολεῖα πολλὰ, καὶ εἶναι γενικῶς γραμματισμένοι καὶ τίμιοι.— Πληθ. περὶ τὰ 3 ἑκατομμύρια.—

371
— 1811 03 20 1 —
Θρησκεία: Προτεσταντική.—Κυθέρν. συνταγματική μοναρχία.—
Προϊόντα: πολυάριθμα μεταλλεία, τὰ ὁποῖα φέρουν σίδηρον καὶ
χαλκὸν τῆς καλλίστης ποιότητος, πλῆθος πατρῶν ὄψαριων καὶ
ξύλική—Καθέδρα: Στοκόλμη, κτισμένη ἐπὶ νησιδίων μιᾶς λί-
μνης.—Κλίμα: ὁ ἀήρ αὐτοῦ τοῦ τόπου εἶναι πολλὰ ψυχρὸς
ἀλλὰ καὶ πολλὰ ὑγιεινός. Χειμῶνα κάμνει ἐννέα μῆνας καὶ
καλοκαίριον τρεῖς.

Ἡ Νορβηγία χωρίζεται ἀπὸ τὴν Σβηκίαν διὰ μεγάλης σει-
ρᾶς ὄρεων, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται Σκανδιναυϊκὰ Ἄλπεϊς, ὅθεν
εἶναι ψυχρότατος, βουνώδης καὶ ἄκαρπος τόπος· ἐδόθη δὲ
καὶ ὑπόκειται τῶρα εἰς τὸν βασιλέα τῆς Σβηκίας, ἀφ' οὗ οὗ-
τος παρεχώρησε τὴν Φινλανδίαν εἰς τοὺς Ῥώσους. Τὰ πα-
ραθαλάσσια τῆς Νορβηγίας φημιζονται διὰ φοβερόν τινα θα-
λασσοστρόβιλον (ἔγρουν ὀμμάτι τῆς θαλάσσης), ὅστις σύρει πρὸς
ἑαυτὸν καὶ καταρροφᾷ καράβια καὶ κήτη, πολλὰ μίλια ἀπέχοντα.

Χαρακτ. Οἱ Νορβηγοὶ εἶναι τίμιοι καὶ φιλόξενοι, ἀλλ' ἀ-
γροῖκοι καὶ ἀγράμματοι. Ζωοτροφοῦνται δὲ ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἀπὸ
κυνήγιον, ὄψαρευμα καὶ κόψιμον ξυλικῆς ναυπηγησίμου διὰ
ἐξαγωγῆν.—Θρησκεία: ἡ Προτεσταντικὴ.—Πληθυσμὸς 4 ἑκα-
τομμύριον καὶ 300 χιλιάδες.—Πρωτεύουσα, Χριστιανία.

Λαπωνία. Τὰ ἀρκτικά μέρη τῆς Ῥωσίας, Σβηκίας καὶ Νορ-
βηγίας ὀνομάζονται ἰδίως Λαπωνία, καὶ εἶναι ἔρημος καὶ πα-
γωμένος τόπος.—Οἱ Λάπωνες εἶναι μικρόσωμοι, ἀμαθεῖς, θει-
σιδαίμονες καὶ βάρβαροι.—Ζῶσιν ἀπὸ ὄψαρεύματος ἢ κυνήγιου
οἱ κατοικοῦντες τὰ παράλια καὶ τοὺς βάλτους· οἱ δὲ ὀρεινότεροι
ἔχουσι κοπάδια ἐνὸς ζώου ὀνομαζομένου Ῥένου, τὸ ὁποῖον
μεταχειρίζονται καὶ ὡς φορητὸν ζῶον τρέφονται δὲ μὲ τὸ
γάλα καὶ τὸ κρέας αὐτοῦ, καὶ ἐνδύονται μὲ τὸ δέρμα του.

γ.) ΔΑΝΙΜΑΡΚΙΑ

Ἡ Δανιμαρκία ἢ Δανία, πρὸς Ἀνατ. τῆς Μεγάλης Βρεττα-
νίας, σύγκεται ἀπὸ μίαν μεγάλην Χερσόνησον, ἣτις συνέ-
χεται μὲ τὴν Γερμανίαν, καὶ ἀπὸ διαφόρους νήσους κειμένας
μέσα εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν.—Ἡ μεγαλητέρα αὐτῶν
τῶν νήσων εἶναι ἡ Σηλανδία, ἐπὶ τῆς ὁποίας κεῖται ἡ Κο-
πενάγη, ἡ ἡγεμονικὴ πόλις καὶ ἡ πρωτεύουσα τοῦ κράτους.

Ἡ Δανιμαρκία εἶναι τόπος ἑμαλὸς καὶ καρποφόρος μὲ κλίμα ὑγρὸν μὲν, ἀλλ' ὑγεινόν.—Διαιρεῖται εἰς ἑπτὰ ἑπαρχίας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ καθεμία ἔχει ἓνα Διοικητὴν καὶ ἓνα Ἐπίσκοπον.—Χαρακ. Οἱ Δανιμάριοι εἶναι τίμιοι καὶ φιλόπονοι, ἀλλ' ὄχι καὶ ὀνομαστοὶ διὰ τὴν μάθησιν ἢ τὴν δραστηριότητά των.—Πληθ. δύο ἑκατομύρια καὶ 300 χιλ.—Θρησκ. Προτεσταντικὴ—Κυβέρνησις· μοναρχία περιορισμένη.

Ἡ νῆσος Ἰσλανδία, πρὸς τὰ ἀρκτικά μέρη τῆς Εὐρώπης κειμένη, ἀνήκει εἰς τὴν Δανιμαρκίαν.

Εἶναι πετρώδης, ὄρεινὴ καὶ χιονοσκεπαστος, ἔχουσα ψυχρότατον κλίμα καὶ μακρὸν χειμῶνα.—Εἰς αὐτὴν εὐρίσκεται τὸ ἠφαίρειον ὄρος ἡ Ἐκλα, καὶ θερμαὶ πηγαί, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἀναπηδᾷ ζεστὸν νερὸν πολλάκις 90 πόδας ὑψηλά.—Χαρακτ. Οἱ κάτοικοί της εἶναι πρὸ πολλοῦ καιροῦ ἐξημερωμένοι, φιλόπονοι καὶ βιομήχανοι.

Προϊόντα· βοσκήματα, γεώμηλα, ἀντὶ σιταρίου, ὀφάρευμα φαλαινῶν καὶ φωκῶν κτλ.—Μόλις 54 χιλ. ψυχῶν κατοικοῦσιν αὐτὴν τὴν νῆσον, ἀπὸ τὴν ὁποίαν διέρχεται ὁ βόρ. πολικὸς κύκλος, ἔχουσαν τὸ θέρος καὶ ἡμέρας 24 ὥρων.

ΜΑΘΗΜΑ Ε΄.

ΠΟΛΕΙΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ.

Αἰ Εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἡ Ἑλλὰς ἔχει πολλοὺς τόπους ἀξίους νὰ σημειωθῶσιν, ὄχι ὅμως διὰ τὴν παροῦσαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀρχαίαν των κατάστασιν.

Εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα. Ἀθῆναι· ἡ μητρόπολις τῆς Ἀττικῆς καὶ πατρίς τῶν μεγαλητέρων ποιητῶν, ῥητόρων, φιλοσόφων, τεχνητῶν καὶ κρατηγῶν τῆς ἀρχαιότητος. Ἡ πεδιάς, εἰς τὴν ὁποίαν κεῖται, νοτιοδυτικὰ μὲν συνορεύει μὲ τὴν θάλασσαν, κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ τρία μέρη περιχέεται ἀπὸ βουνά, ἐκ τῶν ὁποίων ὀνομαστὰ εἶναι ὁ Ὑμηττός καὶ ἡ Πεντέλη.—Ἡ Ἀκρόπολις κατεῖχε τὴν κορυφὴν ἐνὸς ἀπὸ τούτων εἰς τὴν πεδιάδα ταύτην λόφους (ὕψηλοῦ 240 πόδ.) καὶ τριγύρω αὐτῆς ἦτο κτισμένη ἡ πόλις—Τείχη περὶ τὰ πέντε μίλλια μακρὰ, τὴν ἕνοναν μὲ τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς, ὅπου ἦτο πόλις καὶ ναύ-
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

σαθμος.—Πανταχοῦ δὲ, καὶ ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ εἰς τὰ περιχωρά της, ἐφαίνοντο ἀγάλματα καὶ οἰκοδομαὶ λαμπραὶ, τῶν ὁποίων τὰ σωζόμενα ἐρείπια εἶναι εἰσέτι θαυμάσια.—Ὁ ναὸς τοῦ Θεσέως καὶ ὁ τοῦ Αἰόλου μένουσιν ἀκέραιοι. Ἐξω τῆς σημερινῆς πόλεως στέκουν εἰληαί τινες μεγαλοπρεπεῖς τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, καὶ ἡ λεγομένη Πύλη τοῦ Ἀδριανοῦ.

Ἡ Ἀκρόπολις περιέχει πολλὰ καὶ λαμπρὰ ἐρείπια, καὶ τὸ εὐγενέστατον αὐτῆς καλλώπισμα εἶναι ὁ Παρθενών. Εἰς τὸν λόφον τῆς Πνυκὸς φαίνεται καθαρῶς τὸ βῆμα, ὅθεν ἐδημηγύρει ὁ Δημοσθένης, καὶ ὅχι μακρὰν αὐτοῦ εἶναι ὁ Ἄρειος Πάγος.—Ἡ πεδιάς τοῦ Μαραθῶνος, δέκα μίλια μακρὰν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, εἶναι περιβόητος, διότι αὐτοῦ δέκα χιλιάδες Ἀθηναῖοι, καὶ χίλιοι Πλαταιεῖς, στρατηγούμενοι ἀπὸ τὸν Μιλτιάδην, ἐνίκησαν 100 χιλιάδας Περσῶν.

Αἱ Θῆβαι, πρωτ. τῆς Βιωτίας, ἡ πατρίς δύο ἐνδοξῶν ἀνδρῶν, τοῦ Πελοπίδου καὶ Ἐπαμινώνδου, ἤσαν ποτε δι' ὀλίγον καιρὸν ἡ πρώτη πόλις τῆς Ἑλλάδος.

Πληθὸν εἰς τὰς Πλαταιάς, (νῦν Καπαρέλι) μικρὰν πόλιν τῆς Βιωτίας, οἱ Ἕλληγες στρατηγούμενοι ἀπὸ τὸν Πausανίαν ἐνίκησαν τοὺς ὑπὸ τὸν Μαρδόνιον, περίπου τρισμυρίους (300 χιλιάδ.) Πέρσας.

Οἱ Δελφοὶ (Κασρί), πόλις τῆς Φωκίδος, κειμένη περὶ τὸ μέσον τῆς ὑπωρείας τοῦ Παρνασσῶ, ἦτο περίφημος διὰ τὸν αὐτοῦ εὐρισκόμενον ναὸν καὶ τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος. Τὸ μαντεῖον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἦτον ἐξακουσμένον, καὶ εἰς αὐτὸ ἤρχοντο νομοθέται, στρατηγοὶ καὶ βασιλεῖς διὰ τὰ συμβουλευθῶσιν. Οἱ τοιοῦτοι ἐπρόσφερον καὶ δῶρα πλοῦσια.

Αἱ Θερμοπύλαι, στενὸν πέραμα φέρον ἀπὸ τὴν Θεσσαλίαν εἰς τὴν καθ' ἑαυτὴν Ἑλλάδα, ἐστάθησαν τὸ θέατρον μιᾶς ἀπὸ τὰς δικαιοτέρας καὶ ἐνδοξοτέρας μάχας τῶν προγόνων μας. Αὐτοῦ ὁ Λεωνίδας καὶ τριακῶσιοι Σπαρτιαῖται, μαχόμενοι μετὰ τριακῶσις μυριάδας Περσῶν, ἀπέθανον ὑπὲρ πατρίδος.

Εἰς τὴν Πελοπόννησον, Ἡ Κόρινθος, σιμὰ τοῦ Ἰσθμοῦ, πόλις πλουσία καὶ περίφημος διὰ τὴν κληρονομίαν τῶν κατοίκων της, κατεστράφη 148 εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὸν Γωμίαν Ὑπατον

Α. Μούμιον. Ἡ ἄνω αὐτῆς ἐπὶ βουνοῦ Ἀκρόπολις, ὀνομαζομένη Ἀκροκόρινθος, σώζεται ἀκόμη τὴν σήμερον.

Ἡ Νεμέα (τώρα Κολόνναι) εἰς τὴν Ἀργολίδα εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸν λέοντα, τὸν ὁποῖον ὁ Ἡρακλῆς ἐφόνευσε πλησίον τῆς, καὶ διὰ τοὺς ἀγῶνας, οἵτινες ἐτελοῦντο εἰς αὐτὴν κατὰ τριετίαν. — Τὸ σημερινὸν ὄνομα τοῦ τόπου Κολόνναι ἐλήφθη ἀπὸ τὰς τρεῖς στήλαις τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς, αἱ ὁποῖαι ἀκόμη στέκουν αὐτοῦ.

Σπάρτη, ἡ πατρίς τοῦ Λεωνίδα καὶ πρωτεύουσα τῆς Λακεδαιμόνος ἦτον ἡ ἀξιολογωτέρα πόλις τῆς Πελοποννήσου, καὶ διὰ πολλοὺς χρόνους ἐχρημάτισε κυρία τῆς Ἑλλάδος. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἦσαν ὀνομαστοὶ διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν πολεμικὴν αὐτῶν ἐμπειρίαν (τώρα Παλαιόκαστρον, πλησίον τοῦ Μισθρᾶ ὅπου συνοικίξεται ἡ νέα Σπάρτη).

Εἰς τὴν Μεσσηνίαν κεῖται ἡ Μεσσήνη, τῆς ὁποίας τὰ εἰρήπια εἶναι τὰ λαμπρότερα εἰς τὴν Πελοπόννησον. Οἱ Μεσσηνιοὶ εἶχαν πολυχρόνιους πολέμους μὲ τοὺς Λακεδαιμόνιους.

Ἡ Ὀλυμπία (τώρα Ἀντλαλα) εἰς τὴν Ἠλιδα, ἦτο περίφημος διὰ τὸ εἰς αὐτὴν ἄγαλμα τοῦ Διὸς, τὸ ὁποῖον ἐλογίζετο ἔν ἀπὸ τὰ ἑπτὰ θαύματα τοῦ κόσμου, καὶ διὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας, τελουμένους πλησίον αὐτῆς κάθε τέσσαρας χρόνους.

Αἱ πλέον ἀξισημεῖωτοι νεώτεροι πόλεις τῆς Ἑλλάδος εἰν' αἱ ἀκόλουθοι. — Εἰς τὴν Πελοπόννησον, αἱ Πάτραι πρωτ. τοῦ νομοῦ τῆς Ἀχαΐας, καλῶς τοποθετημέναι δι' ἐμπόριον, καὶ τώρα καλῶς ἀνοικοδομούμεναι εἰς τὴν παραλίαν μὲ πλατυτάτους καὶ εὐθυγράμμους δρόμους. — Πύλος (Νεόκαστρον) καὶ Καλάμαι εἰς τὴν Μεσσηνίαν πρωτ. τοῦ ὁμωνύμου Νομοῦ. — Μισθρᾶς εἰς τὴν Λακωνίαν πλησίον τῆς Παλαιᾶς Σπάρτης. Αὕτη νῦν συνοικιζομένη ἐδιωρίσθη πρωτ. τῆς Νομαρχίας. — Μονεμβασία φρούριον ἀπόρθητον ἐπὶ νησιδίου ἐνουμένου μὲ τὴν Σερεάν διὰ γεφύρας. — Ἄργος, εἰς τὴν Ἀργολίδα, ἀρχαία πόλις κειμένη εἰς τοὺς πρόποδας λόφου μὲ ἐκτεταμένην πεδιάδα ἔμπροσθέν τῆς. — Εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν τῆς αὐτῆς πεδιάδος ἐπὶ χειρὸς ὁφείλει εἶναι τὸ ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Πόλεως φρούριον καὶ

πρώην καθέδρα τοῦ Βασιλείου.—Τρίπολις εἰς τὸ κέντρον τῆς Πελοποννήσου, εἰς ὀροπέδιον 2 χιλιάδας πόδας ὑψηλόν, καθέδρα ἐνὸς Πασᾶ πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως· τὴν δὲ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῆς Ἀρκαδίας, ἀνεγειρομένη ἤδη ἀπὸ τὰ ἐρείπια τῆς.—Κόρινθος· πλησίον τοῦ Ἰσθμοῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν τῆς τοποθεσίαν μικρὰ καὶ ἐρειπομένη μόλις 200 οἰκογενείας ἔχουσα.—Αἴγιον (Βοστίτσα) ὀλίγον μακρὰν τῆς θαλάσσης τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, ἐξάγουσα σταφίδα Κορινθιακὴν.

Εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, αἱ Ἀθῆναι καθέδρα τοῦ βασιλείου. Αὕτη ἦ πόλις εἶχε καταστραφῆ ἐξ ὀλοκλήρου ἀπὸ τοῦς Τούρκους, καὶ τὴν ἀνοικοδομεῖται εὐπρεπῶς μὲ πλατεῖς καὶ εὐθυγράμμους ὁδούς. Τὸ σαρτιωτικὸν νοσοκομεῖον, τὸ νομισματοκοπεῖον, τὸ Πανεπιστημεῖον, τὸ ἀστεροσκοπεῖον, τὸ τυφλοκομεῖον καὶ πρὸ πάντων τὸ Βασ. Παλάτιον, λαμπρότατα οἰκοδομημένον, εἶναι δημόσιαι οἰκοδομαὶ ἀξιοθέατοι (κάτοικοι 30 χιλιάδες).—Θῆβαι πρωτεύουσα τῆς ἡμωνύμου ἐπαρχίας.—Λεθαῖα, ὁμοίως πρωτεύουσα διαρῥεομένη ὑπὸ ποτ. κατασταίνοντος τὴν ὑπ' αὐτὴν πεδιάδα εὐκαρπον εἰς γεννήματα.—Ἀμφισσα (Σάλωνα), πρὶν πρωτ. τοῦ νομοῦ, νῦν δὲ τῆς ἐπαρχίας Παρνασσίδος.—Γαλαξίδιον εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ἔχον ἐμπορικὸν ναυτικόν.—Ναύπακτος, φρούριον ἰσχυρόν ἀντικρυ τῶν Πατρῶν.—Μεσολόγγιον, πρωτ. τοῦ νομοῦ τῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας· ἐνδοξον εἰς τὴν νέαν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ διὰ παντὸς ἀξιωμαθμόνευτον, διότι ἀπεθανάτισεν αὐτὸ ἡ ἀνδρεία τῶν ὑπερασπιστῶν του κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ 1826.—Ἀγρίνιον (Βραχῶρι) πρωτ. τῆς ἐπαρχίας Τριχωνίας.—Καρπενήσιον πρωτ. τῆς ἐπαρχίας Εὐρυτανίας.—Εἰς τὴν Φθιώτιδα, Ὑπάτη (Πατραζίκι) ὀνομασθὴ διὰ τὰ θερμὰ λουτρά τῆς.—Λαμῖα (Ζητοῦνι) ἐκτὸς τῶν θερμοπουλῶν πρωτ. τῆς Φθιώτιδος.—Χαλκίς, ἐπὶ τοῦ Εὐρίπου πρωτ. τῆς Εὐβοίας, ἐκτεταμένη καὶ ὀχυρὰ πόλις διὰ τὴν τοποθεσίαν καὶ τὰ φρούριά τῆς, ὅπου εἰσέτι κατοικοῦν ὀλίγοι Τούρκοι, καὶ τινες Ἰουδαῖοι. Καὶ αἱ ὀθῶ ἀνωτέρω πόλεις φυλάττουσι τὴν μορφήν τῶν Τουρκικῶν πόλεων· διότι, ἀπὸ τὸν ἑκταμείωτον ἀπὸ τοῦ ἐθνικοῦ ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἀγῶνος, ἐξουσιαζόμενοι ὑπὸ τῶν Τούρκων μέχρι τῆς ἐλευσεως τοῦ Βασιλείου Ὀθωνος. Καὶ εἰς τὰς δύο συνωκισθησαν πολλοὶ πλούσιοι Ἕλληνας, ἀγοράσαντες τῶν ἀναχωρησάντων Ὀθωμανῶν τὰ κτήματα (1).

β'). Εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν.

Ἡ Κωνσταντινούπολις (παλαιὰ Βυζάντιον), καθέδρα τοῦ Τουρκικοῦ βασιλείου, εἶναι κτισμένη εἰς τὸ παράλιον ἐπάνω εἰς ἑπτὰ λόφους, εἰς τῆν χαριέστατον ἐπὶ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου. Τὰ πύργια, οἱ πύργοι, καὶ τὰ παλάτια τῆς, ἀναμεμιγμένα μὲ δένδρα, τὴν κάμινον νὰ φαίνεται ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θαλάσσης ὥραϊά καὶ μεγαλοπρεπής· ἀλλ' οἱ ὁρόμοι εἶναι στενοὶ, καὶ ἡ θέα ὄκη ἐντὸς τῆς πόλεως ζοφερὰ καὶ δυσάρετος.— Πληθυσμ. 800 χιλιάδες.— Ἀδριανούπολις πρωτ. τῆς Θράκης.— Καλλιπολις εἰς τὸν Ἑλλήσποντον.— Βάρνα φρούριον εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν.— Τὸ Βουκουρέστιον εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Βλαχίας· καὶ τὸ Ἰάσιον ἡ πρωτεύουσα τῆς Μολδαβίας.— Τὰ Ἰωάννινα εἰς τὴν Ἠπειρον ἐχρημάτισαν ἡ καθέδρα τοῦ περιθώτου Ἀληπασσᾶ.— Ἡ Θεσσαλονίκη εἰς τὸν μυχὸν τοῦ δμωνύμου αὐτῆς κόλπου, ἐμπορικωτάτη πόλις, εἰς τὴν ὁποίαν κατοικοῦσι καὶ πάμπολλοὶ Ἑβραῖοι.

γ.) Ἄλλαι πόλεις, ἐπίσημοι εἰς τὰς λοιπὰς μεσημβρινὰς ἐπικρατείας τῆς Εὐρώπης.

Εἰς τὴν Χερσονήσον τῆς Ἰταλίας· Νεάπολις, ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῶν δύο Σικελιῶν, κεῖται εἰς τὸ μέσον ὥραϊον ἀμφιθέατρον λόφων. Ἀπὸ τὸ ἓν μέρος εἶναι ὁ Βεσουόβιος καὶ ἔμπροσθέν τῆς κόλπος στολισμένος μὲ καρποφόρους νήσους καὶ θαυμασίος διὰ τὰς καλλονὰς του.— Πληθυσμὸς 400 χιλιάδες περίπου.

Ἡ Ρώμη ἦτο παλαιὰ ἡ καθέδρα καὶ ἡ μητρόπολις τοῦ τότε

1) Ἐνταῦθα πρέπει νὰ γίνωνται τοιαῦται προσεῖ ἐρωτήσεις καὶ γυμνάσεις πρὸς ἐξοκλήσιν τῶν μαθητῶν.— Ἀπὸ τὰς Ἀθήνας θέλω νὰ ὑπάγω εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ θαλάσσης, ποίας θαλάσσης θὰ περάσω;— ἔμπορῶ νὰ ὑπάγω καὶ διὰ ξηρᾶς, ποίας ἐπιχρίας θὰ δέλθω;— Ποῦ κεῖται τὸ Λονδίνον; ποίας θαλάσσης θὰ περάσω, ὅστις πηγαίνῃ ἐκ τῆς Ἑλλάδος;— Ἄμυθ ἔμπορῶ νὰ ὑπάγω καὶ διὰ ξηρᾶς, διαβείνων διὰ τῆς Βιέννης καὶ τῶν Παρισίων;— Εἶπέ τις ἐπαρχίας καὶ βιοτέλεια θὰ διαβῶ.— Ὅμοιοι ἐρωτήσεις καὶ δι' ἄλλας ὀνομαστάς πρωτεύουσας.

γνωστοῦ κόσμου, τώρα δὲ εἶναι καθέδρα τοῦ Πάπα, Ἀρχηγῶ
τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας, ἔχοντος καὶ κοσμικὸν Κράτος. Αἱ ἐκ-
κλησιαί της εἶναι πολλὰ λαμπραί· ἡ τοῦ Ἀγίου Πέτρου εἶναι
ἡ μεγαλοπρεπεστάτη ὄλων τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ χριστιανικοῦ κό-
μου.—Πληθ. 170 χιλ.—Φλωρεντία, ἡ πρωτεύουσα τοῦ Μεγά-
λου Δουκάτου τῆς Τοσκάνας, εἶναι ὀνομαστὴ διὰ τὸ κάλλος της
καὶ διὰ τὰς ἐν αὐτῇ συλλογὰς τῶν Ἑλληνικῶν ἀρχαιοτήτων.
—Πληθ. 100 χιλιάδες.

Ἡ Λιβόρνος, καὶ αὐτὴ εἰς τὴν Τοσκάναν, εἶναι ἀπὸ τὰς
πλέον ἀκμαζούσας παραθαλασσίους πόλεις τῆς Ἰταλίας, καὶ
ἔχει ἐμπόριον ἐκτεταμένον.—Πληθ. 70 χιλ. αὐτοῦ κατοικοῦσι
καὶ πολλοὶ Γράικοι.

Ἡ Βενετία εἶναι πόλις ὠραία, ἐπίσημος διὰ τὴν τοποθε-
σίαν της ἐπάνω εἰς νήσους. Οἱ κάτοικοι διαβαίνουν ἀπὸ ἓν εἰς
ἄλλο μέρος μὲ πλοίαρια πλέοντα εἰς διώρυγας· ἄλογα δὲ καὶ
ἀμάξια φαίνονται σπανίως.—Πληθ. 120 χιλ.—Τὸ Τουρῖνον
ὠραία παρὰ τὸν Πάδον ποταμὸν πόλις καὶ καθέδρα τοῦ βασι-
λείου τῆς Σαρδηνίας. Πληθ. 120 χιλ.—Ἡ Γένοβα, εἰς τὸ
αὐτὸ βασίλειον ἀνήκουσα, εἶναι παραθαλάσσιος ἐμπορικὴ πό-
λις, καὶ πατρίς τοῦ Κολόμβου, μὲ 125 χιλ. κατοίκων.—Εἰς
τὸ βασίλειον τῆς Ἰσπανίας Μαδρίτη εἶναι ἡ Καθέδρα τοῦ
βασιλείου· κεῖται δ' ἐπάνω εἰς γῆν ὑψηλὴν, καὶ ἔχει πάντοτε
δροσερὸν ἀέρα.—Πληθ. 200 χιλιάδες.—Λισβόνα ἡ πρωτεύ-
ουσα τοῦ βασιλείου τῆς Πορτογαλλίας, εἶναι ἐπὶ τῆς δεξιᾶς
ὄχτης τοῦ Τάγου ποτ. κτισμένη· φαίνεται μεγαλοπρεπῆς ἀπὸ
μακρὰν, ἀλλ' οἱ δρόμοι της εἶναι ἄτακτοι καὶ ἀκάθαρτοι, καὶ
αἱ οἰκίαι δὲν εἶναι κομφαί οὐδ' ἀναπαυτικά· σεισμὸς τρομε-
ρὸς τὴν εἶχε καταδαφίσει σχεδὸν κατὰ κράτος κατὰ τὸ 1755.
—Πληθ. 300 χιλ. περίπου.

δ'.) Εἰς τὰς μέσας ἐπικρατείας τῆς Εὐρώπης αἱ πλέον
ἀξιοσημείωτοι πόλεις εἶναι.

Τὰ Παρίσια, ἡ Λυὸν, ἡ Μασσαλία, ἡ Γενεύη, ἡ Βιέννη,
τὸ Μόναχον, τὸ Βερολῖνον, ἡ Δρέσδη, ἡ Ἀμβούργη, ἡ Ἀμ-
στερδάμη, αἱ Βρυξέλλαι, τὸ Λονδῖνον, τὸ Δουβλίνον καὶ ἡ
Ἐδιμβούργη.

Οἱ Παρίσιοι, μητρόπολις τῆς Γαλλίας ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα ποταμοῦ, εἶναι ἡ δευτέρα πόλις τῆς Εὐρώπης κατὰ τὸν πληθυσμὸν ἢ πρώτη δὲ κατὰ τὴν ωραιότητα τῶν δημοσίων της κήπων, πηγῶν, μνημείων, καὶ παλατίων, καὶ διὰ τὸ μέγεθος καὶ ἀξίαν τῶν βιβλιοθηκῶν καὶ τῶν φιλολογικῶν αὐτῆς καταστημάτων. Φημιζέται δὲ ἐξαιρέτως διὰ τὴν εὐθυμίαν καὶ παραλυσίαν τοῦ λαοῦ, καὶ διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν δημοσίων της διασκεδάσεων.—Περιέχει δὲ ἐν ἑκατομύριον καὶ πεντήκοντα χιλιάδας κατοίκων καὶ 30 χιλ. οἰκιῶν, διαιρουμένη εἰς δώδεκα δήμους.

Ἡ Λυὸν, δευτερεύουσα τῶν Παρισίων, ἀρχαία πόλις μεσόγειος ἐπὶ τοῦ Ῥοδανοῦ ποταμοῦ, πλουσία καὶ σημαντικὴ διὰ τὰ τεχνουργήματά της, μάλιστα διὰ τὰ μεταξωτὰ καὶ τὰ χρυσομέταξα ὑφάσματα της.—Πληθ. 200 χιλ. κατοίκων.

Ἡ Μασσαλία εἶναι ἡ πλουσιωτέρα καὶ ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς Γαλλίας εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη, καὶ ὁ καλύτερος καὶ πλέον συχνάζομενος λιμὴν ἐπὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

Ἀπ' αὐτὴν ἐξάγονται τὰ προΐοντα καὶ τὰ χειροτεχνήματα τῶν μεσημβρινῶν ἐπαρχιῶν. Πληθ. 150 χιλ.

Γενεύη, ἡ πλέον ἀξιοσημείωτος πόλις τῆς Ἑλβετίας, ἔχει θέσιν ὄρασαν ἐπὶ τῆς ὀμωνύμου αὐτῆς λίμνης.—Πληθ. 30 χιλιάδες.

Ἡ Βιέννη, ἡ ποτὲ μητρόπολις τῆς Γερμανίας, εἶναι τώρα ἡ πρώτη πόλις τῆς Αὐστριακῆς Αὐτοκρατορίας, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουναβέως κειμένη. Εἰς αὐτὴν συχνάζουσιν ἔμποροι ἀπὸ διάφορα ἔθνη τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας, καὶ εἶναι ὀνομαστὴ διὰ τὸ κάλλος τῶν περιχώρων της καὶ τὴν τρυφήν καὶ παραλυσίαν τῶν εὐγενῶν της.—Πληθ. 400 χιλ.

Τὸ Μόναχον, ἡ πρωτεύουσα τῆς Βαυαρίας, εἶναι μία τῶν ἑρασιμωτέρων Γερμανικῶν πόλεων, καὶ τὸ κέντρον τῶν πολυτιμωτέρων χειροτεχνημάτων τοῦ βασιλείου· ἔχει δὲ καὶ σημαντικὰ τῆς φιλολογίας καὶ τῶν ἐπιστημῶν καταστήματα, βιβλιοθήκας καὶ Μουσεῖα.—Πληθ. 100 χιλιάδες.

Τὸ Βερολίνον, ἔπου διατρίβει ὁ Βασιλεὺς τῆς Πρωσίας, Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

είναι ώραία και καλοκτισμένη πόλις ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σπράιου· ἔχει 57 γερύρας και 15 πόλεις, ἐξ ὧν ἡ μία ἡ λεγομένη τοῦ Βραδεμβούργου, εἶναι κτισμένη κατὰ τὸ σχέδιον τῶν προφυλακίων τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν· φέρει δὲ τὰ πρωτεῖα ἐν τῇ Γερμανίᾳ και διὰ τὰ ἐκπαιδευτικά της καταστήματα. — Πληθυσμὸς 400 χιλιάδες.

Ἡ Δρέσδη, ἡ πρωτεύουσα τῆς Σαξωνίας, εἶναι μία ἀπὸ τὰς πλέον καλοκτισμένας πόλεις τῆς Εὐρώπης. Ἡ τοποθεσία της ἐπάνω εἰς τὰς δύο πλευράς τοῦ ποταμοῦ Ἄλβιος εἶναι ώραισιότατη. — Πληθ. 90 χιλ.

Ἡ Ἀμβούργη, εἶναι ἡ μεγαλητέρα ἐμπορικὴ πόλις τῆς Γερμανίας. Πληθυσμὸς 150 χιλ. ἀλλὰ κατεστράφη ὑπὸ πυρκαϊᾶς κατὰ τὸ 1842.

Ἡ Ἀμστερδάμη, ἡ πρωτεύουσα τῆς Ὀλλανδίας, εἶναι κτισμένη ἐπάνω εἰς ὄρυθους πασσαλους εἰς ἕδαφος βαλτωδες· διώρυγες δὲ περνοῦν διὰ μέσου τῶν κυριωτέρων της ὁδῶν, καθὼς και εἰς τὰς πλειοτέρας πόλεις τῆς Ὀλλανδίας. — 240 χιλιάδες κατ. — Ἡ Χάγη καθέδρα τοῦ Βασιλέως και τῆς Κυβερνήσεως — 65 χιλιάδες.

Αἱ Βρυξέλλαι, πρωτεύουσα τοῦ Βελγίου, καλῶς κτισμένη και στολισμένη μὲ ώραία δημόσια κτίρια και μὲ βιομηχανικά καταστήματα, χορηγεῖ πολλοὺς εὐπορίας και εὐζωίας τρόπους εἰς τοὺς κατοικοῦντας αὐτήν, ὥστε ὀνομάζονται και μικρὰ Παρίσια. Ἐχει ἐκτεταμένον ἐμπόριον και 120 χιλ. κατ.

Εἰς τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν ἡ καθέδρα τοῦ βασιλείου τὸ Λονδίνον, κτισμένη εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Ταμίσου εἶναι ἡ πρώτη πόλις τοῦ πολιτισμένου κόσμου κατὰ τὸν πληθυσμὸν, τὸ ἐμπόριον, και τὰ πλοῦτη. — Δρόμους ἔχει γενικῶς καλοκτισμένους, μὲ περιπάτους καλοὺς εἰς τὰ πλάγια. — Εἶναι δὲ ἐπίσημος διὰ τὸ πλῆθος και τὴν ἔκτασιν τῶν βιομηχανικῶν, και φιλολογικῶν, και ἐλεγχμονητικῶν αὐτῆς καταστημάτων. — Πληθ. 2 ἑκατομ και 600 χιλιάδες.

Τὸ Δουβλίνον εἰς τὴν Ἰρλανδίαν εἶναι ἡ δευτέρα πόλις τῶν Βρεττανικῶν νήσων. Ὀλίγαι πόλεις τῆς Εὐρώπης κατὰ

ἀναλογίαν ἔχουσι πλείυτερα μεγαλοπρεπῆ δημόσια καὶ ὠφέλιμα καταστήματα.—Πληθ. 500 χιλιάδες περίπου.

Ἡ Ἐδιμβούργη, πρώτη πόλις τῆς Σκωτίας, δὲν εἶναι μὲν τόπος ἐμπορίου ἢ ἐργοχείρων, ἀλλὰ φημίξεται διὰ τὰ φιλολογικὰ τῆς καταστήματα καὶ τοὺς πεπαιδευμένους τῆς ἀνδρας. Πληθυσμὸς 200 χιλιάδες.

ε.) Εἰς τὰς βορείους ἐπικρατεῖς εἶναι ἀξιοσημείωτοι πόλεις.

Ἡ Μόσχα, ἡ Πετρούπολις, ἡ Βαρσοβία, ἡ Στοκόλμη, ἡ Χριστιανία, καὶ ἡ Κοπενάγη.

Μόσχα· ἡ παλαιὰ μητρόπολις τῆς Ῥωσσίας εἰς τὴν ὁποίαν στέφονται οἱ Αὐτοκράτορες· ἐκάη εἰς τὸν πόλεμον τοῦ 1812, ἀλλ' ἀνεκτίσθη ἔπειτα ὠραιότερα καὶ τακτικωτέρα· ἔχει ἐκτεταμένον ἐμπόριον. Πληθυσμὸς 353 χιλιάδες.

Ἡ Πετρούπολις, μία τῶν πλέον μεγαλοπρεπῶν πόλεων τῆς Εὐρώπης εἶναι κτισμένη εἰς τόπον, ὅπου πρὸ 150 χρόνων ἐφαίνοντο ὀλίγα καλύβαι ὑφαράδων· τὴν δὲ εἶναι καθέδρα τῆς Ῥωσσικῆς αὐτοκρατορίας καὶ τὸ κέντρον ἐκτεταμένου ἐμπορίου, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Πέτρου τὸ 1703 ἐπὶ τῶν δύο ὀχθῶν καὶ ἐπὶ νησιδίων τοῦ ποτ. Νεβά. Ἐχει δὲ πλῆθος ἐκκλησιῶν καὶ παλατιῶν μεγαλοπρεπῶν.—Πληθ. 450 χιλ.—Πρὸς Δ: καὶ πλησίον τῆς Πετρούπολεως ὑπάρχει ἡ Νῆσος Κρονστάδη εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ναύσταθμος ὀχυρὸς καὶ ἀπόρητος.

Βαρσοβία, ἡ πρωτεύουσα τῆς Πολωνίας, περιέχει πολλὰς εὐτελεῖς ξυλῖνας οἰκίας, καὶ ὀλίγα ὠραῖα κτίρια Πληθυσμὸς 160 χιλιάδες.

Ἡ Στοκόλμη, εἰς τὴν Σβεκίαν, κεῖται ἐπάνω εἰς βραχώδεις νήσους, καὶ εἶναι ἡ καθέδρα τῆς Κυβερνήσεως, ἔχουσα πολλὰ βιομηχανικὰ ἐργοστάσια καὶ ἐκτεταμένον ἐμπόριον.—Πληθυσμὸς· 90 χιλιάδες.

Χριστιανία, ἡ ἀξιολογώτερα πόλις εἰς τὴν Νορβηγίαν, καθέδρα τοῦ ἀντιβασιλέως, θαυματομένη διὰ τῆς θέσεώς της τὸ κάλλος.—Πληθυσμὸς· 24 χιλιάδες.

Ἡ Κοπενάγη, ἡ πρωτεύουσα τοῦ πρὸ ἑκατομῆτος ἀπὸ τῆς νῆ-

σου Σιλανδίας χειμένη, είναι πόλις ἐμπορικῆ, πλουσία καὶ ὠραία.—Πληθ. 130 χιλιάδες.

ΜΑΘΗΜΑ ΣΤ'.

ΑΣΙΑ.

Ἡ Ἀσία εἶναι ἡ μεγαλητέρα τῶν τριῶν ἡπείρων τοῦ παλαιοῦ κόσμου, καὶ ἡ πολυανθρωποτέρα προσέτι.

Σύνορα. Περιορίζεται πρὸς Β. ἀπὸ τὸν βόρειον παγωμένον Ὀκεανὸν, πρὸς Δ. ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ῥωσσίαν, ἀπὸ τὴν Ἀζοφικὴν καὶ τὴν Μαύρην θάλασσαν καὶ τὸν Ἑλλήσποντον, ἀπὸ τὴν Μεσόγειον, καὶ ἀπὸ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν (ἣτις τὴν χωρίζει ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴν), πρὸς Μ. ἀπὸ τὸν Ἰνδικὸν Ὀκεανὸν καὶ πρὸς Ἀν. ἀπὸ τὸν Εἰρηγικόν.

Ἡ Ἀσία ἐκτεταμένη ἀπὸ τὸν βόρειον παγωμένον Ὀκεανὸν ἕως εἰς τὸν Ἰνδικόν (εἰς τὸν Ἰσημερινόν), καὶ ἀπὸ τὰ ὄρια τῆς Εὐρώπης ἕως ἀντικρῆ τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὸν Εἰρηγικόν, ἔχει δύο ἑκατομμύρια καὶ διακοσίας χιλιάδας λευγῶν τετραγωνικῶν ἐπιφάνειαν. Περιέχει ὅμως καὶ ἐρήμους ἐκτεταμένας καὶ ἀκαρποὺς, καὶ κλίματα καὶ θερμοκρασίας διαφόρους. Οἱ βόρειοι τόποι αὐτῆς εἶναι ψυχρότατοι καὶ ἀκαρποὶ, οἱ πρὸς Ἀνατολὰς καὶ Δυσμὰς εὐκρατοὶ καὶ εὐκαρποὶ· οἱ δὲ Μεσημβρινοὶ καὶ Μεσημβρινοδυτικοὶ θερμοὶ καὶ εὐκαρπώτατοι· διότι ἐκεῖ ἐπικρατοῦσι δύο ὥραι τοῦ ἔτους, ἡ τῶν ἀδιακόπων βρογῶν (φθινόπωρον) καὶ ἡ τῆς ἀνομβρίας ἢ τοῦ θέρους ἀπὸ τὸν Μάρτιον ἕως τὸν Νοέμβριον.

Προϊόντα. Εἰς τοὺς εὐκράτους τόπους ἔχει σιτᾶριον καὶ ἄλλα τὰ λοιπὰ γεννήματα καὶ ὄσπρια, βύζι, κρασίον, ὀπωρικά ἐξαιρέτα, φυτὰ διάφορα· εἰς τοὺς θερμοὺς ἔχει πρὸς τοῦτοις καὶ ἰαματικά βότανα, θυμίαμα, φοίνικας, καφὲν, τσαΐ, ζαχαροχάλαμον, λουλάκιον, κακάον καὶ πλῆθος ἀρωμάτων· ἄλλα τὰ πρὸς χρῆσιν τοῦ ἀνθρώπου συνειδισμένα κτήνη καὶ βοσκήματα, ἰδίως δὲ ἐλέφαντας καὶ πιθήκους· προσέτι χρυσόν, ἄργυρον, μαργαριτάρια, ἀδάμαντας καὶ ἄλλους πολυτίμους λίθους—Χαρακτήρ. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀσίας ἐν γένει φαίνονται ὀλίγον προχωρημένοι εἰς τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας εἶναι πολλὰ ὀκνηροὶ, τρυφηλοὶ καὶ μαλθακοὶ, πλὴν ὀλίγων τινῶν ἐθνῶν ὀρεινῶν καὶ τῶν Ταρτάρων. Κατὰ τὸ χρῶμα, οἱ μὲν εἶναι ἄσπροι τῆς Καυκασίας φυλῆς, ἄλλοι δὲ ἐλαίχροες, ἡ ἡπειρὸς ὅλη ἀπὸ τοῦ βορραιοῦ ἑκτεταμένης Περσικῆς ἔχουσι

ὅπως διόλου διαφέροντα ἀπὸ τὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν.—Θρησκεία ἐπικρατοῦσα εἶναι ἡ Μωαμεθανικὴ καὶ αἱ τῶν ἐθνικῶν διαφοροὶ εἰδωλολατρεῖαι. — Πληθυσμός· ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Ἀσίας υπερβαίνουν τὰ 450 ἑκατομμύρια. Κυβερνήσεις, ὅσαι μοναρχικαὶ ἀπόλυτοι.

ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ.

Ἡ Ἀσία περιέχει εἰς τὰ δυτικὰ αὐτῆς μέρη, α) τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν καὶ τὴν Ἀραβίαν· εἰς τὰ μεσημβρινὰ β) τὴν Περσίαν καὶ τὰς Ἰνδίας· εἰς τὸ μέσον γ) τὴν Κίναν, καὶ δ) τὴν ἀνεξάρτητον Ταρταρίαν· εἰς τὰ βόρεια ε) τὴν Ἀσιατικὴν Ῥωσίαν, καὶ εἰς τὰ ἀνατολικά, τὰς Ἰαπωνικὰς νήσους.

Α') Ἀσιατικὴ Τουρκία.

(Πληθυσμός 12 ἑκατομμύρια).

Τὸ μέρος τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, τὸ ὁποῖον βρέχεται ἀπ' ἑνὸς μέρους, ἀπὸ τὴν Μαύρην θάλασσαν καὶ τὴν Προποντίδα· καὶ ἀπὸ τοῦ ἑτέρου, ἀπὸ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν ἕως ἀντικρυ τῆς Κύπρου, παλαιὰ ἐλέγετο Μικρὰ Ἀσία, καὶ τὴν σήμερον Ἀνατολή· διότι κεῖται πρὸς ἀνατολὰς τῆς Εὐρώπης.

Ὅλον αὐτὸ τὸ μέρος ἔχει γῆν καρποφόρον καὶ παμφόρον, ἑκατοικεῖτο δὲ παλαιὰ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα εἶχον ἀποικίσει τὰ παράλια καὶ συστήσει πολιτείας ἀνεξαρτήτους. (Εἰς τὰ αὐτὰ παράλια καὶ τὴν σήμερον οἱ κατοικοῦντες χριστιανοὶ Γραικοὶ ἔχουσι τὴν αὐτὴν θρησκείαν τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, καὶ λαλοῦσι καὶ τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, καθὼς καὶ οἱ εἰς τὰ παράλια τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας διασωζόμενοι πολλοὶ ὅμως ἀπὸ τοὺς κατοικοῦντας τὰ μεσόγεια μέρη ἔχασαν τὴν γλῶσσαν τὴν Ἑλληνικὴν, ἀλλὰ φυλάττουσιν ἀκόμη τὴν θρησκείαν). Οἱ κάτοικοι οἱ μὲν εἶναι χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος· οἱ δὲ περισσότεροι Ἀρμένιοι, Μωαμεθανοὶ καὶ Ἰουδαῖοι.

Πόλεις σημαντικαὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἶναι ἡ Σμύρνη, εἰς τὸν κόλπον τὸν πρὸς Μεσημβρίαν τῆς Μιτυλήνης περίφημος διὰ τὸ ἐμπόριόν της. — Πληθι. 170 χιλιάδες. — Σκούτارى, εἰς τὴν ἡμισυνήθη ἀπὸ τοῦ ἰσχυροῦ Ἐκπαῖς Κωνσταντινουπόλεως.

—Ἡ Προῦσα (εἰς τὴν Προποντιῶν), ὀνομαστὴ διὰ τὰ θερμά της λουτρά, καὶ διότι ἐχρημάτισε καθέδρα τοῦ Τουρκικοῦ βασιλείου πρὶν τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐχει 50 χιλ. κατοίκους.—Σινώπη καὶ Τραπεζοῦς εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν.—Ἡ Ἄγκυρα, μεσόγειος, περίφημος καὶ αὐτὴ διὰ τὰς αἰγὰς της, τῶν ὁποίων τὸ μαλακὸν καὶ λεπτὸν μαλλίον κάμνει τὰ ἀξιόλογα σαλένια υφάσματα.

Συρία. Τὸ μέρος τὸ ὁποῖον περιέχεται ἀπὸ τὰ κάτω τῆς Κύπρου παράλια ἕως εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ προχωρεῖ εἰς τὰ μεσόγεια ἕως τὸν Εὐφράτην ποταμὸν, λέγεται Συρία, ὀνομαστὴ καὶ αὐτὴ εἰς τὴν παλαιὰν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν τὴν σήμερον δὲ ἐπίσημος, διότι αὐτοῦ εἶναι ἡ Παλαιστίνη, εἰς τὴν ὁποίαν κεῖται ἡ Ἱερουσαλήμ καὶ ὁ Ἅγιος Τάφος· δηλ. οἱ τόποι ἐκεῖνοι εἰς τοὺς ὁποίους ἐγεννήθη, ἔζησε καὶ ἔπαθεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.—Ἄλλαι πόλεις σημαντικαὶ τῆς Συρίας εἶναι ἡ Ἀντιόχεια ἐπὶ τοῦ Ὀρόντου ποταμοῦ, ἀρχαία καὶ ὀνομαστὴ πόλις διὰ τὴν πολυανθρωπίαν της, τώρα δὲ μόλις περιέχουσα 10 χιλ. κατοίκων.—

Τὸ Χαλέπι καὶ ἡ Δαμασκὸς εἶναι πολυανθρωπότεραι καὶ ἐμπορικαί.—Εἰς τὰ παράλια κεῖνται ἡ Τρίπολις καὶ ἡ Βηρυτός· Πτολεμαῖς ἢ Ἄκρη, ἰσχυρὸν παράλιον φρούριον καὶ Ἰάφας (Ἰόπη) ὅπου ἀράζουσιν οἱ προσκυνηταὶ τοῦ Ἁγίου Τάφου, καὶ ἐκεῖθεν ἀναβαίνουν εἰς Ἱερουσαλήμ. Ὀλίγον ἄνω αὐτῶν τῶν παραλίων κεῖται ἡ Κύπρος περὶ τῆς ὁποίας ἐλαλήσαμεν.

Τὸ ἐκεῖθεν τῆς Συρίας ἐπίλοιπον μέρος τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας περιλαμβάνει τὰς ἀνατολικὰς ἐπαρχίας αὐτῆς, μετὰ τῶν ὁποίων εἶναι ἡ Ἀρμενία, ὑψηλὸς, ὄρεινός καὶ ψυχρὸς τόπος, ὅπου ὁ Τίγρις καὶ ὁ Εὐφράτης πηγάζουσι καὶ ὅπου κεῖται καὶ τὸ ὄρος Ἀραράτ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐστάθη ἡ Κιβωτὸς τοῦ Νῶε. Πρωτ. Ἐρζερούμη, τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου μετὰ τὴν Τουρκίαν καὶ Περσίαν.

Πρὸς νότον τῆς Ἀρμενίας εἶναι ἡ Διαμβερχίον ἐπαρχία

ποτιζομένη ἀπὸ τὸν Τίγριν καὶ ἔχουσα δριμύνην πρωτεύουσαν. Εἰς αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ εἶναι ἡ Μοσούλη, ἐμπορικὴ πόλις πλησίον τῆς ἀρχαίας Νινευῆς. — Ἡ Βαγδάτη, ὀνομαστὴ πόλις πλησίον τῆς ἀρχαίας Βαβυλώνας, καὶ ἡ Βασόρα πλησίον τοῦ Περσικοῦ κόλπου, σημαντικὴ πόλις διὰ τὸ ἐμπόριόν της μὲ τὰς Ἰνδίας.

Ἡ μεταξὺ τῶν δύο μεγάλων ποταμῶν τοῦ Τίγριος καὶ Εὐφράτου χώρα ὠνομάζετο Μεσοποταμίᾳ ἀπὸ τοὺς παλαιούς· ἡ δὲ τῶν Χαλδαίων χώρα ἔκειτο πρὸς Μεσημβρίαν τοῦ Εὐφράτου.

Ἡ Ἀραβία.

(Πληθυσμὸς 12 ἑκτομμύρια.)

Κεῖται πρὸς Μεσημβρίαν τῆς Συρίας εἰς σχῆμα μεγάλης Χερσονήσου, περιοριζομένη πρὸς Νότον ἀπὸ τὴν Περσικὴν θάλασσαν, πρὸς Δ. ἀπὸ τὸν Ἀραβικὸν κόλπον (Ερυθρὰν θάλασσαν) καὶ πρὸς τὸν Περσικὸν πρὸς Ἀν. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν της ἔχει ἐκτεταμένας ἐρήμους, καὶ πεδιάδας ἀμμώδεις καὶ ἀνύδρους, ὅπου γίνεται καὶ καυσις ὑπερβολικὴ, καὶ πολλοὶ νομάδες λαοὶ κατοικοῦσι.

Πόλεις ἐπίσημοι ἡ Μέκα καὶ ἡ Μεδινά, εἰς τὴν πρώτην τῶν ὀπίστων ἐγεννήθη καὶ εἰς τὴν ἄλλην ἐτάφη ὁ Μωάμεθ· ὅθεν πηγαίνουσιν εἰς αὐτάς οἱ Μωαμεθανοὶ προσκυνηταί. — Ἄλλη πόλις παράλιος εἶναι ἡ Μόκκα εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ἰεμέν, ὅθεν ἐξάγεται καὶ ὁ καφῆς, ὁ λεγόμενος Ἰεμένικος. — Μασκάτη, παράλιος πόλις περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Περσικοῦ κόλπου. — Τὸ ὄρος Σινᾶ κεῖται ἐπὶ τῆς Χερσονήσου τῆς σχηματιζομένης εἰς τὸν μυχὸν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. — Προϊόντα φοίνικες, θυμίαμα, κόμμι, καφῆς, γοργοκάνηλοι καὶ ἴπποι οἱ ὠραιότατοι τοῦ κόσμου, οἱ λεγόμενοι Ἀραβικοί.

ΜΑΘΗΜΑ Ζ΄.

Β.) Περσία καὶ Ἰνδαί.

1.) Ἡ Περσία (μεταξὺ τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης) συνεχιζομένη (Ν. Ἀν.) μὲ τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Τεχεράνην, ὅπου τὴν σήμερον κατοικεῖ ἡ φημι ἡ βασιλεὺς, ὅστις λέγεται καὶ Σάγης ἡ Σο-

φῆς τῆς Περσίας. Περιέχει 140 χιλ. κατοίκων, καὶ βασιλικὸν παλάτιον μεγαλώτατον.—Ἡ Ἰσπαχάνη, παλαιὰ καθέδρα, περιέχει 100 χιλ. κατοίκων.—Πληθ. 9 ἑκατομμύρια.—Κυβέρνησις δεσποτική.—Θρησκεία Μωαμεθανικὴ τῆς αἰρέσεως τοῦ Ἀλῆ.

ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Περσίας ὑπόκειται τὸ βασίλειον τῆς Ἐράτης συνορευθὸν πρὸς Ἀν. μ' αὐτὴν καὶ ἔχον 2 ἑκατομ. πληθ. Ἐράτη ἢ πρωτεύουσα ἔχει ἱκανὸν ἐμπόριον καὶ 100 χιλ. κατοίκων.

2) Ἰνδία· εἶναι χώρα ἐκτεταμένη, ἥτις ὠνομάσθη οὕτως ἀπὸ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν, καὶ διαιρεῖται διὰ τοῦ κόλπου τῆς Βεγγάλης καὶ διὰ τοῦ Γάγγου ποταμοῦ εἰς δύο μεγάλας χερσονήσους, τὰς πρὸς Ἀνατολὰς τῆς Ἀραβίας· ἐξ αὐτῶν δὲ, ἡ μὲν πρὸς Δυσμὰς λέγεται Ἰνδοστάνη, ἡ δὲ πρὸς Ἀνατολὰς Ἰνδοσινική.

Ἡ Ἰνδοστάνη εἶναι χερσόνησος, ἥτις περιλαμβάνεται σχεδὸν μεταξὺ τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τοῦ Γάγγου ποταμοῦ· περιέχει δὲ πολλὰς καὶ ἐκτεταμένους ἐπικρατείας, αἵτινες κατοικοῦνται ὑπὸ 140 ἑκατομ. ἀνθρώπων καὶ ἐμποροῦν νὰ διαιρεθῶσιν α) εἰς ἐπικρατείας ἀνεξαρτήτους, διοικουμένας ὑπὸ αὐτοχθόνων βασιλέων λεγομένων Σείκων. — (Πληθ. αὐτῶν ὑπὲρ τὰ 15 ἑκατομμύρια).—β) εἰς ἐπικρατείας συμμάχους τῶν Ἀγγλῶν ἢ ὑποτελεῖς εἰς αὐτοὺς — Πληθ. ὑπὲρ τὰ 40 ἑκατομμύρια).—γ) εἰς ἐπικρατείας κατακτηθείσας ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν, αἵτινες ἑμοῦ μὲ τὰς εἰς τὴν Βιρμανίαν περιέχουσας ὑπὲρ τὰ 90 ἑκατομμύρια κατοίκων.—δ) εἰς ἐπικρατείας κατακτηθείσας ὑπὸ ἄλλων Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν καὶ περιεχούσας ἕως 470 χιλ. κατοίκων.

Ἡ Ἀγγλικὴ ἑταιρία ἢ λεγομένη τῶν Ἰνδιῶν, ἐξουσιάζει καὶ διοικεῖ ὅλας τὰς κατακτήσεις, διαιρουμένης εἰς τέσσαρας Κυβερνήσεις.—Ἡ Καλκούτα εἶναι ἡ καθέδρα τοῦ Κυβερνήτου τῆς Βεγγάλης. Ὁ δεύτερος Κυβερνήτης ἔχει καθέδραν τὴν Ἀγγραν ὁ τρίτος τὴν Μαδράσην, καὶ ὁ τέταρτος τὴν Βομβάην. Ἡ Πηλοπείνη ἀπὸ τῆς Ἰνδοστάνης ἐκτεταθείσα Πολιτικῆς Γάλλων, ἢ

Γῶα τῶν Πορτογάλλων, τὸ Τραγγεράρ τῶν Δανιμαρκίων κτλ.

Εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους ἐπικρατείας ὀνομασταὶ πόλεις εἶναι ἡ Λαχόρη καὶ ἡ Κασεμίρη εἰς τὰ βόρεια μέρη κείμεναι πρὸς τὴν Θιβετίαν. Αὐταὶ κεῖνται εἰς τόπον ὑψηλὸν καὶ ὀνομαστὸν διὰ τὸ λεπτὸν μαλλίον τῶν αἰγῶν του, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου γίνονται τὰ ὠραῖα σάλια, τὰ λεγόμενα λαχούρια, ὀνομασθέντα, ὡς φαίνεται, ἀπὸ τὴν ἄνω βηθεῖσαν πόλιν Λαχόρην· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἐπικράτεια παρεχωρήθη ἔσχατως εἰς τοὺς Ἄγγλους. Ἡ Θιβετία, εἰς τὴν ὁποῖαν εὐρίσκονται τὰ ὑψηλότατα ὄρη τοῦ κόσμου λεγόμενα Ἰμαλαῖα (Ἰμαος) εἶναι ὑποτελής εἰς τὴν Κίναν.
— (Πληθ. 20 ἑκατομ.)

— Ἡ Ἰνδοσινική τῆ Βιρμανία περιέχουσα 4. ἐπικρατείας ἀποπερατοῦνται εἰς ἣν ἔκτεινομένην μέχρι τοῦ Ἰσημερινοῦ σχεδὸν χερσόνησον τῆς Μαλάκας.

α.) Τὸ βασίλειον τῶν Ἀσσημαίων ἐπὶ τοῦ ὁποῖου οἱ Ἄγγλοι ἔκαμαν πολλὰς κατακτήσεις. — β.) Τὴν αὐτοκρατορίαν τῶν Βιρμανίων. Πληθ. 8 ἑκατομ. Πρωτεύουσα Αὔα. — γ.) Τὴν αὐτοκρατορίαν τῶν Ἀναμαίων. Πληθ. 12 ἑκατομ. — δ.) Τὸ βασίλειον τῆς Σιάμης. Πληθ. 3. ἑκατομ. — ε.) Τὴν Χερσονήσον τῆς Μαλάκας· αὕτη περιέχει πολλὰ μικροβασίλεια, ἀλλ' οἱ Ἄγγλοι ἐξουσιάζουσι τὴν ὁμώνυμον πρωτεύουσαν τῆς Χερσονήσου, καὶ ἔχουσι πολλὴν ἰσχὺν εἰς τὸν τόπον καὶ καταστήματα διάφορα.

Τὸ γένος τῶν Μαλαίων ἢ οἱ τῆς Μαλαίας φυλῆς ἄνθρωποι, κατάγονται ἀπὸ ταύτην τὴν Χερσονήσον τῆς Μαλάκας. — Προϊόντα τῶν Ἰνδιῶν εἶναι χρυσοὶ καὶ ἄλλα διάφορα μέταλλα, μαργαριτάρια, ἀδάμαντες, ἀρωματικά, μετάξιον, λουλάκιον, ρύζι, ζάχαρι κτλ.

Μεταξὺ τῆς Περσίας καὶ τῆς Ἰνδοστανῆς κεῖνται αἱ χῶραι τῶν Ἀφγανῶν καὶ Βελούχων (Ἀφγανιστανῆ καὶ Βελουχιστανῆ) ὑπὸ τῶν Περσῶν πολλάκις καὶ τῶν Μογγόλων κυριευθεῖσαι, νῦν δὲ διαικοῦνται ἀπὸ διαφόρους βασιλεῖς ἢ χάνας. — Εἰς τὴν Ἀφγανιστανῆν πόλεις σημαντικαὶ ἡ Καβούλη, Κανδαχάρη, καὶ ἡ Μουλτάνη· εἰς δὲ τὴν Βελουχιστανῆν, κειμένην πρὸς Μ. πόλιν ^{ἡμεροσημῆρας ἀπὸ τοῦ ἰσπανοῦ Ἐκκαδέστιχης Πολιτικῆς} περιέχει

πολλὰς ἀμυβδαίς ἐρήμους, ἀλλὰ καὶ πεδιάδας, εὐφρόους γεννημάτων, βαμβακίου, φοινίκων καὶ ζαχαροκαλάμου. — Οἱ περισσότεροι τῶν Βελοῦχων εἶναι νομάδες σκηνῖται καὶ τρομεροὶ ληῖται. — Ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἡ Μωαμεθανική. — Πληθ. 4 ἑκατομμύρια οἱ Ἀφγανοὶ καὶ 2 οἱ Βελοῦχοι. Οὗτοι δ' εἶναι τὴν σήμερον ὑποτελεῖς εἰς τοὺς Ἀγγλους.

1) Αὐτοκρατορία τῆς Κίνας ἢ Σινική.

Ἡ αὐτοκρατορία τῆς Κίνας σύγκειται ἀπὸ τὴν ἰδίως Κίναν καὶ ἀπὸ τοὺς ὑποτελεῖς εἰς αὐτὴν τόπους τῆς Σινικῆς Ταρταρίας. Περιορίζεται δὲ πρὸς Δ. ἀπὸ τὴν Ἀφγανιστανὴν, πρὸς Μ. ἀπὸ τὰς Ἰνδίας, πρὸς Ἀν. ἀπὸ τὴν Κινεζικὴν θάλασσαν, καὶ ἀπὸ τὰς Ἰαπωνικὰς νήσους, καὶ πρὸς Β. ἀπὸ τὴν Σιβηρίαν. Ἡ ἐπικράτεια αὕτη ἔχει ἔκτισιν μεγαλητέραν ἀπὸ τὴν τῆς Εὐρώπης ὅλης 586 ἑκατομμύρια.

1) Ἡ Κίνα ἰδίως, τὸ ἀρχαιότατον ἀπὸ ὅλα τὰ βασίλεια τοῦ κόσμου, κατεστάθη ἥδη νὰ ἔχη πληθυσμὸν, ὅσον ὅλη ἡ Εὐρώπη. — Πεκῖνον, ἡ καθέδρα τῆς Αὐτοκρατορίας, περιέχει ὑπὲρ τὸ ἓν καὶ ἓκατομμύριον κατοίκων, καὶ ἓν παλάτιον τοῦ Αὐτοκράτορος ἀξιοθέατον. — Ἡ Καντὼν (πληθ. 850 χιλ.) εἶναι παραθαλάσσιος πόλις ἐμπορικὴ, εἰς τὴν ὁποίαν ἐμποροῦν νὰ διατρίβωσιν οἱ μὲ τὴν Κίναν ἐμπορευόμενοι ξένοι. — Ὀλίγον πρὸς Β. τοῦ Πεκίνου εἶναι τὸ λεγόμενον Μέγα τεῖχος, ἔχον μῆκος 450 λευγῶν, καὶ ὕψος 8 μέτρων, τὸ ὁποῖον ἔκτισαν ἄλλοτε οἱ Κινέζοι διὰ νὰ ἐμποδίσωσι τὰς εἰσβολὰς τῶν Ταρτάρων. — Ἔως 4 χιλ. πόλεις περιτειχισμέναι εὐρίσκονται εἰς τὴν Κίναν διαιρουμένην εἰς 45 νομούς.

Προϊόντα: τὸ μεσημβρινὸν μέρος ἔχει σχεδὸν ὅμοια μὲ τὰ τῆς Ἰνδίας· ἴδιον δὲ τῆς Κίνας εἶναι τὸ τέξι καὶ τὰ φαρφουρία ἐκεῖνα τὰ ὠραῖα, τὰ ἐπωνομαζόμενα Κινεζικά. — Οἱ Κινέζοι ἔχουσι καὶ μορφὴν διάφορον καὶ ἥθη καὶ ἔθιμα ἴδια. Παλαιότερον ἀνεπτύχθησαν εἰς τὰς τέχνας καὶ εἰς τὸν πολιτισμὸν, ὅστις εἶναι διάφορος ἀπὸ τὸν Εὐρωπαϊκόν. — Οἱ Κινέζοι παραστήνουσι πᾶσαν λέξιν μὲ ἴδιον σημεῖον, ὅθεν καὶ ἡ γλῶσσά των ἔχει πολλὰς χιλιάδας γραμμάτων. — Θρησκεία ἐπικρατοῦσα, Μονοθεϊσμός.

Μονοθεϊσμός. Ἡ ἐπιγραφή εἰσῆλθε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

2) Ἡ Σινική ἢ Κινεζικὴ Ταρταρία εἶναι ὁ μεταξὺ Κίνας, Ἰνδιῶν καὶ Ἀφγανιστανῆς (ἀπὸ Μεσημβρίας) καὶ τῆς Σιβηρίας (ἀπ' Ἀρκτου) ἐκτεταμένος τόπος, περιλαμβάνων τὴν χερσόνησον τῆς Κορέας, τὴν Μαντσιουρίαν, τὴν Μογγολίαν, τὴν Θιβητίαν, καὶ τὴν μικρὰν Βουχαρίαν, καὶ κατοικοῦμενος ἀπὸ πολλοὺς καὶ διαφόρους λαοὺς, οἵτινες εἰς διάφορον κατάστασιν πολιτισμοῦ εὐρίσκονται, κατὰ τὸν ὅποιον κατοικοῦσι τόπον, διότι τοῦ μὲν ὁ τόπος εἶναι ὀρεινόςτατος, τοῦ δ' εὐφορος, καὶ ἄλλοῦ ἔχει ἀπεράντους πεδιάδας ἐρήμους. Οἱ περισσότεροι τῶν λαῶν τούτων, ὄντες νομαδικοὶ, ἔκαμον εἰσβολὰς εἰς τοὺς μεσημβρινοὺς τόπους, ὥστε καὶ αὐτὴν τὴν Κίναν ἐκυρίευσαν.

Δ') Ταρταρία ἀειζήτητος.

Κεῖται μεταξὺ τῆς Σινικῆς Ταρταρίας, καὶ Περσίας καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, κατοικοῦμένη ἀπὸ διάφορα ἔθνη νομάδων λαῶν τῶν περισσοτέρων, καὶ περιέχουσι ἀπεράντους πεδιάδας ἐρήμους καὶ τὴν μερίστην λίμνην Ἀράλην. Οὗτος εἶναι ὁ τόπος τῶν παλαιῶν Σκυθῶν καὶ Μασσαγετῶν, περιέχων νῦν τὴν Τουρκομανίαν, τὴν Τουρκεστάνην καὶ τὴν μεγάλην Βουχαρίαν· ἀπ' ἐδῶ δὲ ἐξῆλθον οἱ Τοῦρκοι καὶ οἱ Οὐνοὶ, καὶ ὁ μέγας κατακτητὴς τῆς Ἀσίας Ταμερλάνος κατὰ τὸν 15 αἰῶνα. — Βουχάρα (πληθ. 70,000) πόλις σημαντικὴ νῦν, διότι δι' αὐτῆς μεταβιβάζονται πολλὰ ἐμπορεύματα τῆς Περσίας καὶ τῶν Ἰνδιῶν εἰς τὴν Ῥωσσίαν· καὶ ἄλλοτε δ' ἦτον ὀνομαστὴ διὰ τὰ σχολεῖά της. Ἔθεν ἔβγαινον οἱ διαβασμένοι ἢ οἱ Μουλάδες τῶν Τοῦρκων. — Ἡ Σαμαρκάνδη ἦτον ἡ καθέδρα τοῦ Ταμερλάνου. — Πρωτόντα ἔχει ὁ τόπος χρυσόν, ἀργυρον, ὑδράργυρον, νάφθαν, καὶ διάφορα ὀπωρικά. — Πληθυσμὸν δὲ 7 ἑκατομμύρια.

Ε') Ἀσιατικὴ Ῥωσσία.

Εἶναι ὅλον τὸ μέρος τὸ πρὸς βορρᾶν τῆς Κίνας καὶ τῆς Ταρταρίας, ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς Εὐρώπης ἐκτεινωμένη ἕως τὸν πορθμὸν τὸν Βερίγγιον, ἀντικρὺ τῆς Ἀμερικῆς. — Περιέχει τὴν Σιβηρίαν καὶ Καμιτσάτικαν ἐκτεταμένους τόπους, ψυχροτάτους καὶ χιονοσκεπέστους τὸν πλείοτερον καιρὸν τοῦ χρόνου. — Πόλεις· Τοσόλσκη, πρωτ. τῆς Σιβηρίας. — Νεριχίγκη ἐμπορικὴ

πόλις πλησίον τῶν Μειθορίων τῆς Σινικῆς ἔχουσα καὶ μεταλλεῖα ἀργύρου.—Προϊόντα κύρια, χρυσοῦς, ἄργυρος καὶ μόλυβδος, καὶ γουναρικά πολύτιμα, οἷον σαμούρια, κακούμια μαυραλεπούδες κτλ.—Πληθυσμός· περί τὰ 4 ἑκατομμύρια.—Εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Ῥωσίαν πρέπει νὰ προστεθῶσι καὶ ἡ (μεταξὺ Εὐρώπης, Κασπίας θαλάσσης καὶ Τουρκίας) Γεωργία, καὶ Κιρκασία (τόποι περίφημοι διὰ τὴν ὠραιότητα τῶν κατοίκων των) καὶ ἡ Ῥωσικὴ Ἀρμενία πρὸ ὀλίγων χρόνων κατακτηθεῖσα. Οἱ τόποι οὗτοι πρὸς Μ. τοῦ Καυκάσου κείμενοι ἔχουσιν εὐκαρπον χώραν καὶ ἐν ἑκατομ. κατοίκων.—Ἐριθάνη πρωτ. τῆς Ἀρμενίας.—Τιφλίς πρωτεύουσα τῆς Γεωργίας καὶ καθέδρα τῆς Διοικήσεως αὐτῶν τῶν ἐπαρχιῶν. Εἰς τὴν Ἀρμενίαν εἶναι καὶ τὸ ὄρος Ἀραράτ ὅπου ἐστάθη ἡ Κιβωτὸς τοῦ Νῶε κατὰ τὴν Ἱερὰν Γραφήν.—Εἰς δὲ τὸ ἀρκτικὸν μέρος τῆς Σιθηρίας κατοικοῦσιν οἱ Σαμογέται, ἄνθρωποι κοντοὶ καὶ ἀσχημότατοι, εἰς τὰ πρόσωπα τῶν ὁποίων δὲν φαίνεται οὔτε ἔχνος τοῦ πρωτότου κάλλους τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ κάτοικοι τῆς Σιθηρίας τὸν χειμῶνα μεταχειρίζονται ἐφόλκια ὡς ἀμάξιας, τὰ ὁποῖα σύρουν σκύλοι ἐπὶ τῶν παγωμένων χιόνων.

ΣΤ') Νῆσοι τῆς Ἀσίας σημαντικαὶ εἰς τὸν Εἰρηνικὸν καὶ Ἰνδικὸν Ὠκεανόν.

Πρὸς Ἀνατολὰς τῆς Κίνας, εἶναι αἱ Ἰαπωνικαὶ νῆσοι, ἔχουσαι ἡφαίστεια πολλὰ καὶ πληθ. 30 ἑκατομ.—Οἱ κάτοικοι ὁμοιάζουσι τοὺς Κινέζους κατὰ τὰ ἥθη· εἶναι δὲ φιλοπονώτεροι καὶ μαχημώτεροι. Ὁ βασιλεὺς αὐτῶν λέγεται Κοῦβος καὶ ἡ πρωτ. Υεθῶ, ἔχουσα δύο ἑκατομμύρια κατοίκων. Βορρειοανατολ. αὐτῶν εἶναι αἱ Κουρίλαι πρὸς Ν. δὲ ἡ Φορμόζα, καὶ Μακάνη μετ' ἄλλων παρὰ τὴν Σινικὴν ἢ Ἀνδαμάνη καὶ Νικοβάρη εἰς τὸν κόλπον τῆς Βεγγάλης.—Εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν περὶ τὴν Χερσονήσον τῆς Ἰνδίας εἶναι ἡ Κεϊλάνη νῆσος μεγάλη, πλουσία καὶ ἐμπορικὴ, φέρουσα πολλὰ δένδρα καρποφόρα, ἐλέφαντας, τίγρεις θῆδια καὶ διάφορα πτηνά.—Ἄλλαι δύο σωρεῖται νήσων πολυαριθμῶν εἶναι πρὸς Ἀνατ. αἱ Λακεδῖθαι καὶ αἱ Μαλεδῖθαι· Αἱ Λακεδῖθαι εἶναι πολυαριθμοὶ, πολὺ μικραὶ, καὶ μόλις γνωσταί. Αἱ Μαλεδῖθαι, τῶν ὁποίων αἱ περισσώτεραι εἶναι ἀκατοίκητοι

διὰ τὴν πλημμύραν τῆς θαλάσσης, ἔχουν καρυδιάς πολλὰς, καὶ πλῆθος κοχλιδίων, τὰ ὁποῖα οἱ Ἴνδοὶ μεταχειρίζονται ὡς νομίσματα λεπτά.—Πρὸς Δ. ἐν τῇ Μεσογείῳ περὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν εἶναι αἱ νῆσοι Κύπρος, Ῥόδος, Σάμος κλπ. περὶ τῶν ὁποίων ἐλαλήσαμεν καὶ ἡ Προικόννησος, εἰς τὴν Προποντίδα.

Θάλασσαν ἰδιαίτουσαι τῆς Ἀσίας, καὶ κόλποι, λίμναι, ὄρη, ποταμοί.

Θάλασσαί.—Καριτσατικὴ θάλασσα καὶ Ὠχοτιστικὴ θάλασσα, βρέχουσαι τὰ Ἀν. παράλια τῆς Ἀσιατικῆς Ῥωσσίας. — Ἰαπωνικὴ θάλασσα, περὶ τὰς νήσους τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος. — Κιτρίνη θάλασσα καὶ Σινικὴ, βρέχουσα τὴν Κίναν.—Βεγγαλικὴ θάλασσα, ἢ κόλπος τῆς Βεγγάλης, μεταξὺ τῶν δύο χερσονήσων τῆς Ἰνδίας.—Ὀμανικὴ ἢ Ἀραβικὴ θάλασσα, μεταξὺ Ἰνδίας καὶ Ἀραβίας, καὶ κόλπος Περσικὸς, ὁ μεταξὺ Περσίας καὶ Ἀραβίας. Κόλπος Ἀραβικὸς ἢ Ἐρυθρὰ θάλασσα, μεταξὺ Ἀραβίας καὶ Ἀφρικῆς. Κόλπος Ὀθικὸς, εἰς τὸν βόρειον Ὠκεανὸν εἰς τὴν χώραν τῶν Σαμογετῶν.

Πορθμοί.—Πορθμὸς Βερίγγιος πρὸς Β., χωρίζων τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν.—Πορθ. τῆς Μαλάκας, μεταξὺ τῆς Χερσονήσου Μαλάκας, καὶ τῆς νήσου Σουμάτρας. Πορθμὸς Ὀρμούσιος εἰς τὸ ἔμβασμα τοῦ Περσικοῦ κόλπου. Βαβελμανδελικὸς, εἰς τὸ ἔμβασμα τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, καὶ ὁ Ἑλλησποντος καὶ ὁ Βόσπορος.

Ἀκρωτήρια. Ῥιζαλιγάτης, ἡ μεσημβρινοανατολ. ἄκρα τῆς Ἀραβίας τὸ Κομορῖνον, ἢ τῆς Ἰνδοσάνης, καὶ Ῥομάνιον ἢ τῆς χερσονήσου Μαλάκας. Ἀκρωτήριο Ἀνατολικὸν καὶ Ἀκρωτ. Βόρειον ἐπὶ τῆς Καριτσατικῆς. Ἀκρωτήρ. Μπαμπᾶς εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν πρὸς Βορρᾶν τῆς Μιτυλήνης.

Λίμναι.—Αἱ μέγισται εἶναι δύο, ὥστε ὀνομάζονται καὶ θάλασσαί.—Ἡ Κασπία θάλασσα (μεταξὺ Περσίας καὶ Γεωργίας), καὶ ἡ Ἀραλικὴ θάλασσα (Ἀραλὶς λίμνη) εἰς τὴν ἀνεξάρτητον Ταρταρίαν, ὁμοῦ μὲ ἄλλας πολλὰς μικροτέρας, μεταξὺ τῶν ὁποίων λογίζεται καὶ ἡ ἀσφαλτίτης λίμνη, λεγομένη καὶ νεκρὰ θάλασσα εἰς τὴν Παλαιστίνην.

Ὄρη.—Τὰ Οὐράλια, διαχωρίζοντα τὴν Εὐρωπαϊκὴν καὶ Ἀσιατικὴν Ῥωσσίαν. Εἰς τὸ κέντρον ἡ Ἀλταϊκὴ Σειρὰ πρὸς

τὰ βόρεια μέρη τῆς Σινικῆς Ταρταρίας. — Ὁ Καύκασος, με-
ταξὺ Μαύρης καὶ Κασπίης θαλάσσης. — Τὸ Ἀραράτ, τὸ
ὁποῖον χωρίζει τὴν Τουρκίαν ἀπὸ τὴν Περσίαν. — Ὁ Ταῦρος,
ἐκτεινόμενος ἀπὸ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἕως τὰς Ἰνδίας. — Τὰ
Γαταῖα, διαπερῶντα εἰς δύο σειρὰς Ἀνατ. καὶ Δυτικῆν, τὴν
Ἰνδικὴν Χερσόνησον ἕως τὸ Ἀκρωτήριο Κομορῖνον. — Ἰμα-
λαῖα (Ἰμας) εἰς τὴν Θιβητίαν τὰ ὑψηλότερα ὄρη τοῦ Κόσμου.
— Ἰμαλαῖα ὅ, ἢ λέγονται τὰ χωρίζοντα τὰς Ἰνδίας πρὸς βορ. ἀπὸ τὴν Θιβητίαν.
Εἰς πηλὸν ἢ κορυφῇ αὐτῶν, λεγόμενη Ταμουράλη, ἔχει ὕψος 8,700
μέτρ. ἢ 26,800 ποδ. τὸ δὲ ὕψος τῶν ὄρεων μετᾶται ἀπὸ τὴν ἐπιπέδην
τῆς θαλάσσης.

Ποταμοί — Ὅθως καὶ Λένας, χυνόμενοι εἰς τὴν παγωμένην
θάλασσαν. — ὁ Βόλγας καὶ ὁ Οὐράλης, εἰς τὴν Κασπίαν. — ὁ
Τίγρις καὶ ὁ Εὐφράτης εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. — ὁ Ἰνδὸς, εἰς
τὴν Περσικὴν θάλασσαν. — ὁ Γάγγης καὶ Καθαβεργῆς εἰς τὸν
κόλπον τῆς Βεγγάλης. ὁ Κιάνγος εἰς τὴν Κιτρῖνην θάλασσαν,
καὶ ὁ Σαγγαλιένος εἰς τὴν Ἰαπωνικὴν.

Χερσόνησον ἢ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἢ τῆς Ἀραβίας, αἱ τῶν
Ἰνδιῶν, διαχωρίζονται ἀπὸ τὸν κόλπον τῆς Βεγγάλης ἢ τῆς
Μαλάκας, ἢ τῆς Κορέας καὶ ἢ τῆς Καμιτσάτικας.

ΜΑΘΗΜΑ Η΄

ΑΦΡΙΚΗ.

Τὸ τρίτον μέρος τοῦτο τοῦ κόσμου εἶναι μεγαλύτερον μὲν
ἀπὸ τὴν Εὐρώπην, μικρότερον δὲ τῆς Ἀσίας, μετὰ τὴν ὁποίαν
ἐγίνετο διὰ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζου.

Σύνορα. Πρὸς βορ. ἢ Μεσόγειος θάλασσα, ἥτις τὴν χωρί-
ζει ἀπὸ τὴν Εὐρώπην· πρὸς Ἀνατ. ἢ Ἐρυθρὰ καὶ ὁ Ἰνδικὸς
Ὠκεανὸς, παρεκτεινόμενος καὶ πρὸς Μεσημβρίαν πρὸς Δύσιν
δὲ ὁ Ἀτλαντικὸς, ὅστις τὴν χωρίζει ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν.

Κλίμα, προϊόντα, κατοικαί. — Ἡ Ἀφρικὴ ἐμπορεῖ νὰ διαιρεθῇ
εἰς βορείαν, μέσην, καὶ μεσημβρινήν. Τὸ πλείωτον αὐτῆς μέ-
ρος περιέχεται εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην, ὅθεν καὶ τὸ κλί-
μα τῆς εἶναι θερμότατον καὶ ὄχι πολλὰ ὑγρινόν. — Οἱ μεσόγειοι
τόποι αὐτῆς εἶναι ἀμυγδαεῖς, ἔρημοι καὶ ἄκαρποι, κατοικούμε-

νοι ἀπὸ ἄγρια θηρία ἢ ἀπὸ μικρολαοὺς βαρβάρους· τὰ δὲ παραθαλάσσια εἶναι πλέον κατοικημένα καὶ εὐφορα.—Παράγουσι προϊόντα, ῥύζι, σιναμικὴν, κεγχρὶ, ἀραβόσιτον, κρασίον, φοίνικας (χουρμάδας), ὀπωρικά διάφορα καὶ νίτρον. Ἐχει προσέτι ὁ τόπος καὶ μέταλλα· οἷον χρυσόν, ἄργυρον, χαλκόν, σίδηρον, μάρμαρα, ἐλεφαντόδοντα· ζῶα διάφορα· οἷον ἐλέφαντας, ἵπποποτάμους, στρουθοκαμήλους ψιττακοὺς καὶ πιθήκους, καμήλους, αἴγας, πρόβατα κτλ. καὶ πλῆθος θηρίων καὶ ἐρπετῶν φαρμακερῶν. Μεταξὺ τῶν θηρίων εἶναι λέοντες, τίγρεις, παρδάλεις, ὕαιναί, ἰχνεύμονες καὶ οἱ εἰς τοὺς ποταμοὺς εὐρισκόμενοι κροκόδειλοι.

Αἱ ἐκτεταμέναι ἔρημοι τῆς Ἀφρικῆς ἔρουντι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τόπους τινὰς εὐκάρπους καὶ συδένδρους λεγομένους Ὀάσεις. Οὗτοι εὐρίσκονται ὡς νησὶα περικυκλωμένα ἀπὸ πέλαγος ἁμῶν κινήτων, τὰς ὁποίας κάποιε ἄνεμοι κευτηροὶ σπρόνουν καὶ θάπτουν τῆς συνοδίας τῶν πραγματευτῶν, οἱ ὅποιοι διαβαίνουσιν ἐκείνας τὰς ἔρημους.

Εἰς το μεταξὺ τῶν τροπικῶν καὶ εἰς τοὺς πλησίον αὐτῶν τόπους, γειμῶν κυρίως δὲν ὑπάρχει, ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ εἶναι ἡ λεγομένη ὥρα τῶν βροχῶν αὐτὴ δὲ διαρκεῖ ἐξ μῆνος ὑπο τὸν Ἰσημερινόν, καὶ τρεῖς εἰς τοὺς πλησίον τῶν τροπικῶν τοπούς. Αἱ δὲ ὥραι τοῦ ἔτους εἰς τοὺς τόπους τοὺς πρὸς Μεσημβρίαν τοῦ Ἰσημοῦ γίνονται ἀντιστρόφως περ' ὅτι εἰς τὰ βόρεια κλίματα· δηλ· ὅταν ἡμεῖς οἱ κατοικοῦντες τὸ Βόρειον ἡμισφῆριον ἔχωμεν ἥμερος, οἱ κατοικοὶ τοῦ Νοτίου ἡμισφαιρίου ἔρουν γειμῶνα καὶ τ' ἀστακίον. Ἐν παραλίᾳ τῆς Ἀφρικῆς μόνον εἶνα ἡλιοφωτὰ καὶ ὡς κατοικημένα τὰ ἡμισφῆρια εἶναι ἡλιοφωτὰ πονεῖτω ἢ ὀλίγον ἡλιοφωτῆνα.

Κάτοικοι.—Οἱ εἰς τὰ βόρεια μέρη κατὰ τὰ παράλια τῆς Μεσογείου θαλάσσης ὁμοιάζουσι μὲ τοὺς Εὐρωπαϊοὺς κατὰ τὸ χρῶμα ἢ εἶναι ὀλίγον μελαγχρονώτεροι· εἰς τὰ ἐνδότερα ὁμοίως καὶ εἰς τὰ λιπαρά παράλια εἶναι τινες μελαφοὶ, καὶ ἄλλοι ὅμοιος διόλου μαῦροι, οἱ ἐπωνομαζόμενοι Αἰθίοπες. — Διακροῦνται δὲ εἰς πολλὰ καὶ διάφορα ἔθνη καὶ μικρολαοὺς. — Αἱ κοινωνικαὶ τέχναι καὶ ὁ πολιτισμὸς φαίνονται μόνον εἰς τοὺς κατοικοῦντας τὰ βόρεια καὶ ἀνατολικὰ παράλια. καὶ ὅπου οἱ Εὐρωπαῖοι ἔχουν συστημένας ἀποικίας· οἱ λοιποὶ Ἀφρικανοὶ εἶναι βάρβαροι, σκληροὶ καὶ δεισιδαιμόνες.

Ὅλοι οἱ κάτοικοι συμπροσθύνονται περὶ τὰ 90 ἑκατομμύρια.

—Θρησκεία· εἰς τὰ βόρεια καὶ ἀνατολικά μέρη ἐπικρατεῖ ἡ Μω-

αμειδιανική και ἡ Χριστιανική· εἰς τὰ λοιπὰ ἡ εἰδωλολατρεία και ὁ φετισσισμός. — Κυβερνήσεις τῶν ἐξημερωμένων λαῶν εἶναι μοναρχικαὶ ἀπόλυτοι..

ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ.

Εἰς τὸ βόρειον μέρος, κατὰ τὰ παράλια τῆς Μεσογείου θαλάσσης, εἶναι δύο ἐπικράτειαι, ἡ Αἴγυπτος και ἡ Βαρβαρία· και ἄλλη τρίτη ἡ Σαχάρα, κειμένη ἔξω τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρου παρὰ τὸν Ὠκεανόν, και ἐκτεινομένη ὀπισθεν τῆς Βαρβαρίας μέχρι τῆς Αἰγύπτου.

α) Αἴγυπτος· καρποφορώτατος τόπος και ὄνομαστός εἰς τὴν παλαιὰν ἱστορίαν, διότι ἀπ' αὐτοῦ τὸν παλαιὸν καιρὸν ἀποικίσαντες πολλοὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐδίδαξαν τοὺς Ἕλληνας τὰ τοῦ ἡμέρου βίου ἐπιτηδεύματα.

Ἡ Αἴγυπτος εἶναι ὡς μία κοιλὰς στενὴ και μακρὰ μεταξὺ εἰς 2 σειρὰς ὁρέων ἐκτεινομένη ἀπὸ Μεσημ. πρὸς Βορρῶν και διαιρεῖται εἰς ἄνω Αἴγυπτον και εἰς κάτω ὁ Νεῖλος ποταμὸς τὴν διασχίζει καθ' ὅλον τὸ μῆκός της, και τὴν κατασταίνει καρποφορωτάτην μὲ τὰς πλημμύρας του.—Πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου εἶναι τὸ Κάϊρον, ἀπέχον ἡμισυ μίλλιον ἀπὸ τὸν Νεῖλον· εἶναι ἡ καθέδρα τοῦ Ἀντιβασιλέως, και ἔχει περὶ τὰς 250 χιλιάδας κατοίκων και διάφορα ἐργαστάσια.

Ἀλεξάνδρεια· παραθαλάσσιος, ἀρχαία πόλις, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου· εἶναι σημαντικὴ διὰ τὸ ἐμπόριον και διὰ τὰς ἀρχαιότητάς της. Εἰς τὰ περίεξ εὐρίσκονται πολλὰ λείψανα ἀρχαίων κτιρίων· οἱ ὀβελίσκοι τῆς Κλεοπάτρας, ἐν ἀμφιθέατρον, περιστύλια, και ἡ στήλη τοῦ Πομπηίου ἀπὸ μονόλιθον γρανίτην 95 πόδας ὑψηλή· πλησίον δὲ τοῦ Καίρου σώζονται και αἱ περίφημοι πυραμίδες, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ ὑψηλοτέρα ἔχει ὕψος 440 ποδῶν.

Προϊόντα τῆς Αἰγύπτου. Γεννήματα διάφορα, ρύζιον, ὄπωρικὰ, βαμβάκιον, λινάριον, ἵπποι, κάμηλοι, κτλ.—Πληθ. 3 περίπου ἑκατομμύρια.—Κυβέρνησις· διοικεῖται μοναρχικῶς ὑπὸ ἓνα Σατράπην. Ἡ Ἀντιβασιλέα ὑποκείμενον εἰς τὸν Σουλτάνον.

β) Βαρβαρία· ἀρχομένη ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου ἐκτείνεται ἔως

ἔξω τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρου, καὶ διαιρεῖται εἰς διαφόρους μεγάλας χώρας. Αὗται δὲ εἶναι ἡ Τρίπολις, Τοῦνις, ἡ Ἀλγερία καὶ τὸ Μαρόκον. Τοῦτου τοῦ τελευταίου ὁ διοικητὴς λέγεται αὐτοκράτωρ· τῶν δὲ ἄλλων ὀνομάζονται Δεΐδες.—Ὅλοι οὗτοι ἐγνώριζον τὴν κυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου.

Ἡ Ἀλγερία εἶναι τὴν σήμερον ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐξουσίαν τῶν Γάλλων, οἵτινες τὴν κατέκτησαν διὰ τῶν ὅπλων τὸ 1850.—Πρωτεύουσαι τῶν εἰρημένων ἐπικρατειῶν ὁμόνομοι Τρίπολις, Τοῦνις (ἢ Τούνεσι), Ἀλγέριον καὶ Μαρόκον. (Πληθ. 8 της τῆς Βαρβαρίας ἕως 15 ἑκατμ).

γ) Σαχάρα, μεγάλη καὶ ἐκτεταμένη ἔρημος, ἀμμώδης καὶ ἄκαρπος, κατοικουμένη ἀπὸ ἄγρια θηρία. Τὰ πλησίον τοῦ Ὠκεανοῦ παράλια καὶ τὰς Ὀάσεις κατοικοῦσι βάρβαροί τινες καὶ Νομάδες μικροὶ, βόσκοντες κοπάδια καμήλων καὶ αἰγδοπροβάτων. Τὰ μόνον σημαντικὰ δένδρα τῶν Ὀάσεων εἶναι φοίνικες καὶ ἓν εἶδος ἀκακίας, ἣτις δίδει τὸ Ἀραβικὸν κόμμιν.

Ἐντικρυ τῶν παραλίων τῆς Σαχάρας καὶ τῆς Βαρβαρίας κεῖνται αἱ Νῆσοι Καναρίαι, ὑποκείμεναι εἰς τὴν Ἰσπανίαν. Μεταξὺ αὐτῶν ἡ Τενερίφα καὶ ἡ Φέβρος εἶναι ὀνομαστάι· ἡ μὲν, διὰ τὸ ὑψηλότατον αὐτῆς ὄρος· ἡ δὲ, διὰ τὸν λαμβανόμενον ἀπ' αὐτῆς πρῶτον ἐκ συνθήκης μεσημβρινόν. Ἡ Μαδέρα, ὀνομαστὴ διὰ τὸν οἶνον τῆς, καὶ αἱ Ἀσόραι ὑπόκεινται εἰς τὴν Πορτογαλίαν.

δ) Σενεγαμβία καὶ ἡ ἄνω Γουϊνέα· εἰς τοὺς δυτικὸς αἰγιαλοὺς τῆς Ἀφρικῆς καὶ ὑπὸ τὴν διακεκαυμένην ζώνην, κατοικεῖται ἀπὸ διαφόρους βαρβάρους λαοὺς μαύρων.—Αὐτοῦ ἔχουσιν ἀποικίας αἱ Εὐρωπαῖοι οἷον Ἀγγλοὶ, Γάλλοι, Πορτογάλλοι, Δανιμάριοι κτλ. κατοικοῦντες τὰ παράλια, διὲν ἐξάγονται πολύτιμα προϊόντα· οἷον ἐλεφαντόδοντα, χρυσοῦ κόνις κτλ. Ἐντικρυ τῆς Σενεγαμβίας εἶναι καὶ αἱ νῆσοι τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου.

ε) Ἡ Κάτω Γουϊνέα (χωριζομένη ἀπὸ τὴν ἄνω διὰ τοῦ Ἰσημερινοῦ) περιέχει τὰ βασίλεια Κόγγον, Ἀγγόλαν, Βεγγουέλαν καὶ τὸ Λοάγγον.

Οἱ Πορτογάλλοι, ἐξουσιάζοντες αὐτοὺς τοὺς τόπους, ἔχου-

σι πρωτεύουσάν των τὸν Ἅγιον Παῦλον εἰς τὸ Βασιλεῖον τῆς Ἀγγόλας.

δ') Πρὸς βορ. καὶ ἀνατ. τῆς Γουίνεας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἐκτείνεται ἡ Νιγηρία ἢ Σουϊδάν, τόπος ἐκτεταμένος καὶ ὀλιγον γνωστός, κατοικούμενος ἀπὸ Ἀραβας συστήνοντας διὰ φθορα μικροβασίλεια.—Σημαντικαὶ πόλεις εἶναι ἡ Βαμβούκη, Τομβουκτώ καὶ Βουρνῶ, πρωτεύουσαι ὁμωνύμων βασιλείων.

ε') Πρὸς ἀνατολὰς τῆς Νιγηρίας κείται ἡ Ἄβυσσινία εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Νεῖλος ἔχει τὰς πηγὰς του, (παλαιὰ Αἰθιοπία) ἐκτεινομένη ἕως εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν.—Μητρόπολις. Γουνδάρη.—Θρησκεία, ἡ Χριστιανικὴ ἀναμεμιγμένη μὲ πολλοὺς Ἰουδαϊσμούς. (Πληθ. 4 ἑκατομ.)

ς') Νουβία, κειμένη μεταξὺ Ἄβυσσινίας καὶ Αἰγύπτου καὶ διαρρέομένη ὑπὸ τοῦ Νεῖλου, περιέχει πολλὰ ἀνεξάρτητα βασίλεια καὶ πληθ. ἕως 2 ἑκατομμύρια.—Σενεάρη, πόλις παρὰ τὸν Νεῖλον ἐμπορικὴ καὶ καθέδρα ὁμωνύμου βασιλείου.—Ἡ Νουβία καὶ ἡ Ἄβυσσινία ἔχουσι προϊόντα, ὅσα καὶ ἡ Αἴγυπτος, καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.

ζ') Εἰς τὰ παράλια τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ κείται α) ἡ Ἀδείλια ἢ γῶρα τῶν Σομαύλων καὶ τὸ Ἀϊάνον, ἀπολήγον εἰς τὸ Γαρδαφούδιον ἀκρωτήριον β) πέραν δὲ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἡ Ζαγγουεβάρια γ) ἡ Μοζαμβικὴ καὶ δ' ἡ Σοφάλα, εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς ὁποίας εἶναι καὶ ἡ Μονομόταπα, ἰσχυρὸν ἄλλοτε βασίλειον. Ὅλοι οὗτοι οἱ τόποι κατοικούνται ἀπὸ διαφόρους λαοὺς μαύρους τὸ χρῶμα, συστήνοντας πολλὰ μικροβασίλεια ὑποκείμενα τὰ πλείοντα εἰς τοὺς Πορτογάλλους, οἵτινες ἔχουσι ἀπ' αὐτῶν συστημένας ἀπαικίας Ἄντικρυ αὐτῶν τῶν παραλίων εἶναι πλήθος νήσων, μεταξὺ τῶν ὁποίων μεγίστη εἶναι ἡ Μαδαγασκάρη, ἀντικρυ τῆς Μοζαμβικῆς κειμένη καὶ ὑπὸ 4 ἑκατομ. αὐτοχθόνων λαῶν τῆς Μαλακίας φυλῆς κατοικουμένη. Αὐταὶ δ' αἱ νῆσοι παράγουσι ζάχριν, καφέν. Ἰνδικόν (λουλάκι), πεπέρι κτλ. καὶ ὑπόκεινται εἰς τοὺς Εὐρωπαίους.

η) Καφρέρια ἢ Καφρία, τὸ μεσημβρινιώτατον μέρος τῆς

Ἄφρικῆς, ἐκτεινόμενον ἕως εἰς τὴν εὐκρατον ζώνην. Αὐτοῦ κεῖται καὶ ἡ Καπανδία χώρα, τῆς ὁποίας Πρωτ. πόλις εἶναι τὸ Κάπον. ἤγουν τὸ εὐέλπεσ ἀκρωτήριο, διότι κεῖται ἐπὶ τοῦ ὀρεινόμενου ἀκρωτηρίου, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ μεσημβρινώτατον τῆς Ἄφρικῆς.—Αὐτὴ ἡ πόλις ἐκτίσθη κατ' ἀρχὰς ἀπὸ τοὺς Ὀλλανδοὺς, καὶ τὴν σήμερον ἐξουσιάζεται ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους. Εἶναι δὲ σημαντικὴ, διότι εἰς αὐτὴν πιάνυσιν ὅλα τὰ πηγαινοερχόμενα πλοῖα εἰς τὰς Ἰνδίας.

Πρὸς βορ. τοῦ Κάπου κατοικοῦσιν οἱ Ὀστεντόται, ἔθνος Αἰθιοπικόν, μελανοκυκίνου χρώματος, διηρημένον εἰς μικρολαοὺς, ἐξ ὧν τινες εἶναι θηριωδέστετοι.

Παρακτὸ τῶν Νήτων Κινάρων κλ. τὰς ὁποίας ἀνομάσασεν ὦ. εὐρισχομένης εἰς τὸν Ἄτλαν. Ὁκεανόν, πρέπει νὰ σημειώσωμεν περὶ καὶ τὴν εἰς τοὺς Ἄγγλους ὑποκειμένην Νήσιον τῆς Ἀσίας Ἑλένης (ἀπέκρινε τῆς Κάτω Γουϊνέας) μικρὸν μὲν, ἀλλ' ὀνομαστήν, διότι εἰς αὐτὴν ἐξω. ἴσθη καὶ ἐπέθανεν ὁ Αὐτοκράτωρ Ναπολεὼν Α.

Ὁ γ. λίμναι, ποταμοὶ τῆς Ἀφρικῆς.

Ὅρη ὀνομαστά τῆς Ἄφρικῆς εἶναι ὁ Ἄτλας. ὅστις ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον ἐξαπλώνεται ἕως τὸν Ἀτλαντικόν Ὁκεανόν.—Τὰ Κογγικὰ ὄρη, τὰ ὁποῖα διαχωρίζουν τὴν Νιγηρίαν ἀπὸ τὴν Γουϊνέαν.—Τὰ ὄρη τῆς Σελήνης, τὰ πρὸς μεσημβρίαν τῆς Ἀβουσινίας καὶ τὰ Λύπατα εἰς τὸ παράλιον τῆς Ζαγγουβαρίας.

Λίμναι ὀνομασταὶ εἶναι ἡ Μενζαβάχη εἰς τὸ στόμα τοῦ Νεῖλου· ἡ τοῦ Μοίριδος (Καίρου) εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἡ Δομβάη, εἰς τὴν Ἀβουσιαν, ἡ Τσάδη εἰς τὴν Νιγηρίαν καὶ ἡ Μεραβή, εἰς Καφφεριαν.—Ποταμοὶ ὁ Νεῖλος, ἀρχόμενος ἀπὸ τὴν Ἀβουσιαν περὶ τὴν Νουβίαν καὶ Αἴγυπτον, καὶ ὄνεται εἰς τὴν Μεσόγειον.—Ὁ Σενεγάλης καὶ Γαμβίας, οἵτινες διαδρέοντες τὴν Σενεγαμβίαν χύνονται εἰς τὸν Ἀτλαντ. Ὁκεανόν.—Ὁ Νίγηρ, ὅστις πηγάζων εἰς τὰ ὄρη τῆς Σενεγαμβίας διατρέχει τὸ ὄροπέδιον τῆς Νιγηρίας, καὶ διερχόμενος διὰ διασφάγος τὰ Κογγικὰ ὄρη χύνεται εἰς τὸν Κόλπον τῆς Γουϊνέας, λεγόμενος ἐκεῖ Κυόρας· καὶ ὁ Ζαμπέζης ἢ Γουάρας, ὅστις διαδρέχων τὴν Μονομόταπα χύνεται εἰς τὸν Ἰνδικόν Ὁκεανόν.

ΜΑΘΗΜΑ Θ΄ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Ἡ Ἀμερικὴ εἶναι τὸ τέταρτον μέρος τοῦ κόσμου, τὸ ὁποῖον ἀνεκαλύφθη κατὰ τὸ 1492 ἀπὸ τὸν Χριστόφορον Κολόμβον, καὶ ἔχει τόσην ἔκτασιν ὅσην ἔχουσι σχεδὸν ἡνωμένοι αἱ τρεῖς ἄλλαι Ἠπειροὶ τοῦ παλαιοῦ κόσμου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον τὴν χωρίζουσιν ὁ Ἄτλαντ. Ὀκεανὸς πρὸς Ἄν. καὶ ὁ Εἰρηνικὸς πρὸς Δ.

Διαιρεῖται ἡ Ἀμερικὴ εἰς δύο μεγάλας χερσονήσους, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν λέγεται Ἀρκτῶα ἢ βορεῖα· ἡ δὲ Νοτιὰ ἢ μεσημβρινὴ Ἀμερικὴ· αὐταὶ ἐνώνονται διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Πανάμας, ὅστις λέγεται καὶ Δαριένιος· πληθυσμ. 48 ἑκατομμύρια.

Α΄ ΑΡΚΤΩΑ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Ἡ Ἀρκτῶα Ἀμερικὴ διαιρεῖται εἰς 4 μεγάλα τμήματα· εἰς τὸ πρῶτον ἀνήκει ἡ Βρεττανικὴ Ἀμερικὴ.—Εἰς τὸ δεῦτερον, πρὸς βορρᾶν καὶ δύσιν αὐτῆς, εἶναι ἡ Ῥωσικὴ Ἀμερικὴ καὶ οἱ νεοευρημένοι τόποι.—Εἰς τὸ τρίτον περιλαμβάνονται αἱ Ὀμόσπονδοι Πολιτεῖαι, καὶ εἰς τὸ τέταρτον ἡ Μεξικανικὴ καὶ ἡ ἀπ' αὐτῆς χωρισθεῖσα συμπολιτεία τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς.

1) Ἡ Βρεττανικὴ Ἀμερικὴ ἢ Νέα Βρεττανία εἶναι ἔκτεταμένος τόπος ὑποκειμένος εἰς τὴν Ἀγγλίαν· ἔχει κλίμα ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν, δάση, ποταμοὺς καὶ λίμνας μεγάλας.—Περιορίζεται ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν Ὀκεανὸν, ἀπὸ τὸν Βαφίνιον Κόλπον καὶ ἀπὸ τὴν βορεῖαν παγωμένην θάλασσαν· πρὸς Δ. ἀπὸ τὴν Ῥωσικὴν Ἀμερικὴν, καὶ πρὸς Μ. ἀπὸ τὰς Ὀμοσπόνδους πολιτείας, ἀπὸ τὰς ὁποίας χωρίζεται διὰ μεγάλων λιμνῶν καὶ τοῦ ποτ. τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου.—Διαιρεῖται δὲ ἡ νέα Βρεττανία εἰς 4 μεγάλα τμήματα· εἰς Βόρειον, Δυτικόν, Κεντρικόν καὶ Ἀνατολικόν, ἔχοντα μολὶς 1,500.000 κατοίκων. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα τρία τμήματα κατοικοῦνται ὑπὸ διαφόρων ἀγγίων λαῶν· τὸ δὲ Ἀνατολικόν περιέχει τὰς Ἀνατολικὰς χώρας, οὕσας ἐπ' αὐτῶν γνωστὰς καὶ ὑπὸ Ἑθνωπαίων κατοικουμένας.—Αὐ-

τοῦ τοῦ τμήματος σημαντικώτεροι ἐπαρχίαι εἶναι Ἄνω Καναδάς πρῶτ. Ὑόρκη παρὰ τὴν λίμνην Ὀνταρίαν. — Κάτω Καναδάς πρῶτ. Κυβέκη εἰς τὸν ποταμὸν τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου καὶ πρὸς Β. ἡ Λαθραδορίς κατοικουμένη ὑπὸ τῶν Ἑσκιμῶν, οἵτινες εἶναι μικρόσωμοι καὶ δυσειδεῖς ἄνθρωποι, ὡς οἱ Σαμογέται καὶ οἱ λάπωνες· κύριον προϊόν τῶν τόπων τούτων εἶναι τὰ γουναρικά.

Ἀνατολικομεσημ. τῆς Λαθραδορίδος κεῖται μεγάλη Νῆσος λεγομένη Νέα Γῆ ἐμποῦ μὲ ἄλλας μικροτέρας εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου. Εἰς αὐτὰς συνέρχονται χιλιάδες πρῶτων ἀεικτιχῶν, δὲ τὸ ὄψαρευμα φαλαινῶν, βεγκῶν, Γαδῶν Μουρούων καὶ ἄλλων κητῶν θαλασσίων, καὶ συναγελαζομένων ἰχθύων.

2) Πρὸς Β. τῆς Λαθραδορίδος παρὰ τὸν Βαφίνιον κόλπον ἐκτείνεται ἡ Γροελλανδία (Γῆ Πρασίνη), περιλαμβάνουσα καὶ τοὺς ὀλίγους γνωστοὺς εἰσέτι βόρειους τόπους. Οἱ κάτοικοι (ἕως 20 χιλ.) τῆς Γροελλανδίας εἶναι Ἑσκιμοὶ οἱ Δανιμάρκιοι καὶ οἱ Ἄγγλοι ἔχουσι ἐκεῖ τινὰς ἀποικίας διὰ τὸ ὄψαρευμα τῆς Φαλαίνης. — Ἡ δὲ Ῥωσικὴ Ἀμερικὴ ἐκτείνεται Β. Δ. τῆς Βρεττανικῆς ἕως τὸν Βερίγγιον πορθμὸν, περιλαμβάνουσα καὶ τὰς πεπρακειμένας νήσους, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι μία σειρά Ἀλεουτιανῶν λεγόμεναι ἢ Ἄλωπεκόννησοι, διὰ τῶν ὁποίων φαίνεται ὅτι ἤννετό ποτε ἡ Ἀσία μὲ τὴν Ἀμερικὴν. Μία ἐμπορικὴ ἐταιρία Ῥώσων ἐξουσιάζει τοὺς ὀλίγους κατοίκους τῶν ἐκτεταμένων τούτων καὶ ἐρήμων τόπων, οἵτινες δίδουσι πληθῆθος γουναρικῶν πολυτίμων. Πληθ. 60 χιλ.

Οἱ κατοικοῦντες τὸ Β. τοῦτο τμήμα εἶναι τῆς φυλῆς τῶν Ἑσκιμῶν, ἀνθρώπων ἀθλίων, ὁμοίων μὲ τοὺς Σαμογέτας τῆς Ἀσίας καὶ μὲ τοὺς Λάπωνας τῆς Εὐρώπης. Καὶ αὐτοὶ δὲ ζῶσι κυρίως ἀπὸ τὸ ὄψαρευμα μέτε εἰς τὰς τοῦπαι, κατασκευαζόμενας εἰς τὴν γῆν, περνῶντες τὸν χειμῶνα, ὅςτις διαρκεῖ ἕως 9 μῆνας· αἱ δὲ νύκτες εἰς τὰ βόρεια μέρη εἶναι σχεδὸν τριῶν μηνῶν, καθὼ καὶ αἱ ἡμέραι τὸ θέρος. Ἀπὸ τῆς 25 Νοεμβρίου (ε. ν.) μέχρι τῆς 15 Ἰανουαρίου ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου δὲν φαίνεται ὀλοτελῶς, καθὼ, πάλιν ἀπὸ τῆς 25 Μαΐου μέχρι τῆς 15 Ἰουλίου δὲν κρύπτεται διόλου ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα.

3) Αἱ Ὀμόσπονδοι Πολιτεῖαι, πρὸς Μ. τῆς Βρεττανικῆς Ἀμερικῆς, ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν ἕως τὸν Εἰρηρικὸν Ὠκεανὸν ἐκτείνονται, σύγκεινται ἀπὸ 35 τοπαρχίας ἢ πολιτείας δημοκρατικῆς, περιλαμβάνουσαι ἀπέραντον ἑκτασιν γῆς, ἴσην μὲ τὰ

ἡ τῆς Εὐρώπης, καὶ πληθ. ἕως 28 ἑκατομ. — Καθεμὲν το-
 παρχία ἔχει χωριστὴν Κυβέρνησιν δημοκρατικὴν, καὶ ὅλων δ-
 μοῦ αἱ κοινὰ ὑποθέσεις κυβερνῶνται ἀπὸ ἓνα σύλλογον συγ-
 κροτούμενον ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν τοπαρχιῶν καὶ ἀπὸ
 ἓνα προσωρινὸν ἀρχηγόν. Ὅστις ὀνομάζεται πρόεδρος τῶν Ὀμο-
 σπόνδων πολιτειῶν κατὰ τετραετίαν ἐκλεγόμενος. — Πρωτεύ-
 οῦσαι πόλεις, Βασικτώνη, παρὰ τὸν Ποτούμακον ποταμὸν, συ-
 νοικισθεῖσα κατὰ τὸ 1792 εἰς τιμὴν τοῦ ἐνδόξου Βασικτώωνος·
 Ἔδρα τῆς δημοσπόνδου Κυβερνήσεως· Βαστόνη, 130 χιλ. κατ.
 — Νεσβόρακον, 500 χιλ. κατ. καὶ ἡ Φιλαδέλφεια 400 χιλ. κατ.
 ἐπὶ τοῦ Δελουάρου ποταμοῦ. — Πληθ. περὶ τὰ 28 ἑκατομμύρια.
 Ἐξ αὐτῶν τὰ 23 κατάγονται ἐξ Εὐρωπαϊῶν, διότι αἱ περισ-
 σότεραι τοπαρχίαι κατ' ἀρχὰς ἀπικίσθησαν ἀπὸ Ἀγγλοῦς, καὶ
 ἄλλαι τινες (Μεσημβριναὶ) ἀπὸ Γάλλοις, καὶ κατ' ἡμέραν πολ-
 λαὶ αἰκογένειαι ἐκ τῶν διαφόρων λαῶν τῆς Εὐρώπης μετοικί-
 ζουσιν εἰς τὰς ἀπεράντους χώρας τῆς Ὀμοσπονδίας· εἶναι δὲ
 καὶ ἕως 3 ἑκατομ. Μαῦροι ἀργυρώνητοι μεταφερθέντες ἀπὸ
 τὴν Ἀφρικὴν πρὸς καλλιέργειαν τῶν ἐκτεταμένων φυτειῶν
 Σαχαροκαλάμου κλπ. Ἐκ δὲ τῶν αὐτοχθόνων Ἰνδιάνων, ζών-
 των κατὰ μικρολαοὺς ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας τῆς συμπολιτείας,
 μέλις ὑπάρχουσιν ἕως 2 ἑκατομμύρια. — Ἐπικρατοῦσα
 εἶναι ἡ Προτεσταντικὴ, ὑποδαιουμένη εἰς διαφόρους αἱρέσεις,
 καὶ γλῶσσα ἡ Ἀγγλική.

4) Μεξικανικὴ Δ. Μ. τῶν Ὀμοσπόνδων πολιτειῶν εἰς τὰ
 παράλια τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου
 ἐκτεταμένη. Περιέχει τὰς ἐπαρχίας Μεξικὸν ἢ Νέαν Ἰσπανίαν,
 τὴν παλαιὰν Καλλιφορνίαν καὶ τὴν νέαν Καλλιφορνίαν. —
 Πόλεις· Μεξικὸν πρωτ. μὲ 250 χιλιάδ. κατοίκων. Βερακρούξη,
 τὸ κέντρον τοῦ μετὰ τῆς Εὐρώπης ἐμπορίου. — Πληθ. 7 ἑκα-
 τομ. — Ἐπικρατοῦσα ἡ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας. — Ἦτο
 πρότερον ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἰσπανῶν, νῦν δὲ εἶναι αὐ-
 τόννομος Πολιτεία.

Ἡ Νέα Καλλιφορνία, κατακτηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ὀμοσπόνδων Πολιτειῶν
 κατὰ τὸν πρὸς τοὺς Μεξικανοὺς πό-εμον τὸ 1847 ἔχει παράλιον πόλιν
 τὸν ἅγιον Φραγκίσκον μὲ εὐρυχωρότατον λιμένα εἰς τὸν Εἰρηνικόν Ὠκε-
 ανόν.

νόν· εἰς αὐτὸν τὸν λιμένα γύνεται ὁ ποταμὸς Σακραμέντος, εἰς τὰς κοιλάδας τοῦ ὁποίου καὶ τῶν περὶ χειμῶνων εὐρέθησαν χρυσοφόρα στρώματα πλούσια, καὶ ψήγματα χρυσοῦ φέρονται εἰς τὰ βεῖθρα αὐτῶν.

Ἀπὸ τὴν Μεξικανικὴν πολιτείαν ἀπ' ἀρχῆς ἐχωρίσθη ἡ ἐπαρχία τῆς Γουατεμάλης. ἤτις ἐσύστησεν ἰδίαν συμπολιτείαν ἐκ ἧ δημοκρατειῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα Κεντρικῆ Ἀμερικῆ· περιέχει δὲ τοὺς τόπους τοὺς κάτωθεν τῆς χερσονήσου τοῦ Γουακατάν ἐκτεινομένους μέχρι τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Πανάμας, κατοικοῦμένους ὑπὸ 2 ἑκατομ. κατοίκων, καὶ ὑποκειμένους συχνάκις εἰς πολλοὺς σεισμοὺς ἕνεκα τῶν πολλῶν ἠφαιστειῶν· Γουατεμάλη πρωτεύουσα, πόλις βιομήχανος καὶ ἐμπορικῆς μὲ 30,000 κατοίκων. Κοβάνη, πρωτ. ἐπαρχίας, εἰς τὴν ὁποίαν βρέχει τοὺς 9 μῆνας τοῦ ἔτους.

B) ΑΜΕΡΙΚΗ ΝΟΤΙΑ.

Ἡ Νοτία ἢ Μεσημβρινὴ Ἀμερικῆ, ἀρχομένη πρὸς Β: ἀπὸ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Πανάμας καὶ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου, ἀπολήγει πρὸς Μ. εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ὀρνον κατὰ τὸν Μαγελλανικὸν πορθμὸν Διαιρεῖται δὲ εἰς ἑπτὰ τμήματα ὀνομαζόμενα, Κολομβία, Περούϊανή, Χιλή, Παταγονία, Λαπλατία, Βραϊσίλια, καὶ Γουιάνας, καὶ περιέχοντα δέκα ἐπικρατείας.

— Ἡ Μεσημβρινὴ Ἀμερικῆ εἶναι ἡ μεγίστη, ἡ πλουσιωτάτη, καὶ ἡ εὐκαρποτάτη θλων τῶν χερσονήσων τοῦ Κόσμου.

1) Κολομβία (καὶ Τέρρα Φέρμα) ἀπὸ τὸν Ἰσθμὸν τῆς Πανάμας ἀρχομένη καὶ ἐκτεινομένη ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν ἕως τὸν Εἰρηρικὸν Ὠκεανὸν καὶ εἰς τὸ Περού. Περιλαμβάνει τρεῖς δημοσπόνδους δημοκρατίας, α) τὴν δημοκρατίαν τῆς Νέας Γρενάδας· β) τὴν τοῦ Ἰσημερινοῦ, καὶ γ) τὴν τῆς Βενεζουέλας· ἐκάστη αὐτῶν, διηρημένη κατὰ τὴν ἰδίαν τῆς ἕκτασιν εἰς νομοὺς, διοικεῖται ὑπὸ ἑνὸς προσωρινοῦ προέδρου καὶ ἑνὸς συλλόγου Ἀντιπροσώπων. Ἡ Κολομβία περιέχει ὄρη καὶ ὄροπέδια ὑψηλὰ καὶ ἠφαιστεια νῦν καιόμενα, ἐξ ὧν τὸ Κιμβόρασον, εἶναι τὸ ὀνομαστότερον, εἶθεν καὶ εἰς σεισμοὺς ὑπόκεινται συνεχεῖς· εἶναι δὲ καὶ εὐφοροτάτη ἡ γῆρα παράγουσα ὄρυζον, κάπνον, βότανα διάφορα, ἕλα πολύτιμα, Ἰν-

δικόν (λουλάκι), καπνόν, κακόν κτλ. — Πόλεις· Καθαργένη Κουμάνα, Μαρακάϋθον.—Καθέδρα· Σανταφέ τοῦ Βογώτα, μὲ 20 χιλ. κατοίκους.. — Πανάμα ἐπὶ τοῦ ὀμωνύμου Ἰσθμοῦ. —Κουίτον· Πρωτεύουσα τῆς δημοκρατίας τοῦ Ἰσημερινοῦ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Κυμβοράσου.—Πληθ. ὑπὲρ τὰ 4 ἑκατομ. —Θρησκεία δὲ ἡ Καθολικοδυτικὴ εἶναι ἡ μόνη ἀνεκτὴ.

2 καὶ 3) Περουϊανὴ ἢ Περοῦ τόπος εὐφορος καὶ πλούσιος εἰς μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, φέρων καὶ τῶν λοιπῶν προϊόντων, ὅσα καὶ ἡ Κολομβία· ἰδίως δὲ φέρει τὸ κιγκινό-δενδρον ἀπὸ τὸν φλοιὸν τοῦ ὁποίου ἐξάγεται τὸ κινίνον.—Κεῖται κατὰ μῆκος τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὀκεανοῦ, διασχιζόμενος ἀπὸ τὰς Ἄνδρας, τῶν ὁποίων αἱ σειραὶ λέγονται Κορδιλιέραι. Διαιρεῖται δὲ εἰς δύο Ἐπικρατείας ἐχούσας καὶ πολιτείας ἰδίας· ἡ μὲν Βορειότερα λέγεται Περοῦ· ἡ δὲ πρὸς μεσημβρίαν ἄνω Περοῦ καὶ Βολιβία, διότι αὐτὸς ὁ τόπος περιέχει τὰ ὑψηλότερα ὄρη καὶ ὄροπέδια τοῦ Κόσμου. — Τοῦ Περοῦ πρωτ. Λίμα, ὠραιστάτη πόλις μὲ 60 χιλ. κατοίκων.—Καῦσκον, καθέδρα τῶν αὐτοχθόνων βασιλέων, πρὶν τῆς κατακτῆσεως τοῦ Περοῦ ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν.

Τῆς Βολιβίας Πόλ. Ποτόση (κάτ. 10 χιλ.) καὶ Λαπάξη (κάτ. 40 χιλ.) ἔχουσαι πλησίον τῶν πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.—Ἡ Ποτόση εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Δημοκρατίας καὶ ἡ εἰς ὑψηλότερον τόπον εὐρισκομένη πόλις τῆς οἰκουμένης, διότι κεῖται εἰς 12,500 ποδ. ὕψος ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.—Πληθ. τῆς Περουϊανῆς περὶ τὰ 3 ἑκατομμύρια.

4) Χιλὴ· πρὸς μεσημβρίαν τῆς Περουϊανῆς εἰς μίαν στενὴν λωρίδα, περιοριζομένη ἀπὸ τὸν Εἰρην. Ὀκεανὸν καὶ ἀπὸ τὴν σειρὰν τῶν ὄρεων τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται Κορδιλιέραι.—Εἶναι χώρα εὐφορωτάτη, ἔχουσα κλίμα γλυκὸν καὶ πλουσιώτατα μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, σιδήρου κλ. καὶ ἀδαμάντων.—Πρωτ. τῆς Δημοκρατίας Σαντιάγγο μὲ 60 χιλιάδας κατοίκων.—Πληθ. 4,500 χιλ.—Εἰς τὴν Χιλὴν ὑπόκεινται καὶ αἱ σωρεῖαι τῶν νήσων χιλίων εἰς τὸν Μέγαν Ὀκεανὸν κείμεναι.

5) Παταγονία ἐκτεταμένος, ἀλλ' ἄφορος καὶ ὀλίγον γνωστὸς τόπος κείμενος πρὸς Ἄν. τῆς Χιλῆς καὶ ἐκτεινόμενος μετὰ τῶν δύο Ὁκεανῶν ἕως εἰς τὴν μεσημβρινωτάτην ἄκρην τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς· κατοικεῖται δὲ ἀπὸ τοὺς Παταγόνας ἀγρίους εἰσέτι καὶ ἀπολιτεύτους. Οὗτοι εἶναι ἀξιοσημεῖωτοι διὰ τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημα τοῦ σώματός των, διότι ὑπερβαίνει, ὡς λέγουσι τοὺς πέντε πόδας.—Ἀντικρὺ πρὸς Μ. κεῖται ἡ λεγομένη Γῆ τοῦ πυρός· αὕτη δὲ εἶναι σωρεῖται νήσων χωριζόμεναι ἀπὸ τὴν Παταγονίαν διὰ τοῦ Μαγελλανικοῦ πορθμοῦ, καὶ περιέχουσα πυρίπνοα βουνά.

Πρὸς Ν αὐτῶν καὶ πρὸς Ἄν. εἶναι καὶ ἄλλαι νῆσοι, καὶ γαίη πησίον τοῦ ἀνταρκτικοῦ Πολικοῦ κύκλου, ὀλίγον ἐγνωσμένα, χιονοκρίεστατοι αἱ πλείους καὶ ἄ-α-ποι.

6) Πολιτεία τοῦ Πλάτα, ἢ Λαπλατία, πρὸς Ἄν. τῆς Χιλῆς καὶ πρὸς Βορ. τῆς Παταγονίας, ἀπὸ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Λαπλάτα ἐκτεινόμενη ἕως εἰς τὴν Βολιβίαν· ὀνομάζεται καὶ συμπολιτεία Ἀργεντίνη. Περιέχει δὲ κοιλάδας εὐφόρους καὶ τόπους ἐρήμους, καὶ ἀπεράντους βάλτους γινόμενους ἀπὸ τὴν πλημμύραν τοῦ ποταμοῦ.—Πληθ: 2 ἑκατομ.—Πρωτ. ἡ Εὐάερος (Βουένος Ἀῦρες) εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πλάτα ποταμοῦ κάτ. 100 χιλιάδες).

7) Βραϊσιλία παρὰ τὸν Ἀτλαντ. Ὁκεανὸν ἕως τὴν Κολομβίαν καὶ τὴν Περουϊανὴν ἐκτεινόμενη. Εἶναι ἐκτεταμένος τόπος (ἴσος σχεδὸν μ' ὀλόκληρον τὴν Εὐρώπην) καὶ πλουσιώτατος εἰς μεταλλεῖα πολυτίμων λίθων, καὶ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. Ποτιζόμενος ἀπὸ πολλοὺς καὶ μεγάλους ποταμοὺς, ἔχει εἰς τὸ βόρειον μέρος πεδιάδας ἀπεράντους, βαλτιώδεις καὶ νοσώδεις· εἰς τὸ μεσημβρινὸν εἶναι ὁ τόπος ὄρεινότερος, ὑγιέστερος καὶ εὐκαρπύτατος· ἔχει δὲ πανταχοῦ βοσκὰς παχείας, ὅπου βόσκονται ἀγέλαι βφιδίων καὶ ἵππων ἄγριαι.—Διαιρεῖται εἰς 19 ἑπαρχίας.—Κυβέρ. Αὐτοκρατορία συνταγματικὴ. Καθέδρα· Ρισιανέιρον ἔχουσα 150 χιλ. κατοίκων καὶ λιμένα εὐρυχωρότατον καὶ ἀσφαλές-στατον.—Πληθ. 5 ἑκατομ. ἐξ ὧν αἱ ἡμίσεις εἶναι μαῦροι.—Θρησκεία μόνη ἡ τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας ἐπικρατεῖ, καθὼς καὶ εἰς ἑλλην τὴν Νότιον Ἀμερικὴν. Τὸ ἐκτεταμένον Πολιτικὸν ἔθνος ὁ

ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ τῶν Ἀμαζόνων διαθρεχόμενος τόπος, κατοικεῖται ὑπὸ μικρολαῶν ἀγρίων.

8) Γουιάνας (πρὸς βορ. τῆς Βρασιλίας καὶ πρὸς ἀν. τῆς Κολομβίας), ἐκτεταμένη καὶ πολλὰ βαλτώδης χώρα, ἐξουσιαζομένη ἀπὸ τοὺς Ἀγγλοὺς, τοὺς Ὀλλανδοὺς καὶ τοὺς Γάλλους. Εἰς τὰς μεσογείους ἐρήμους αὐτῆς τῆς χώρας εὕρεσκειται καὶ ὁ τριμερώτατος Ὅρις, ὁ ἐπωνομαζόμενος Κροταλίας. Πληθ. 210 χιλ. Προϊόντα: καφές, ζάχαρις, βούμιον, μωσχόκαρυδα, βαμβάκιον κλ.

9 καὶ 10) Μεταξὺ τῆς Βρασιλίας καὶ τῆς Ἐπικρατείας τοῦ Λαπλάτα κεῖνται ἄλλαι δύο ἐπικράτεια ἡ Οὐρουγουάη, καὶ ἡ Παραγουάη. Ἀποσπασθεῖσα ἀπὸ τὴν Λαπλατίαν ἡ Οὐρουγουάη, τὴν ἑπείν χωρίζουσι ἀπὸ τὴν Λαπλατίαν αἱ ἐκβολαὶ τοῦ Λαπλάτου ποταμοῦ) εἶναι δημοκρατικὴ πολιτεία, ἔχουσα μόλις 150 χιλ. κατοίκων καὶ πρωτ. τὸ Μοντεβιδέον, εἰς τὰς ἐκβολὰς αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ· ἡ δὲ Παραγουάη περιέχει ἕως 500 χιλ. κατοίκων, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ πολλοὶ ἄγριοι Ἰνδιάνοι διοικεῖται ὑπὸ ἑνὸς ἀρχηγοῦ ἀπολύτου ὅστις λέγεται δικτάτωρ. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ κατὰ τὸ 1842 συνέστη εἰς δημοκρατίαν — Πρωτ. ἡ Ἀσσηφιόνη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Παραγουάη ποταμοῦ.

Γ.) ΔΥΤΙΚΑΙ ΙΝΔΙΑΙ ἢ ΑΝΤΙΛΛΑΙ.

Ὀνομαζόνται οὕτω πολλοὶ νῆσοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, κείμενοι εἰς τὴν θάλασσαν τὴν μεταξὺ τῶν δύο εὐρυνήσων (τῆς βορ. καὶ νοτ. Ἀμερικῆς) καὶ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου. Διαιρούμεναι δὲ ὀνομαζόνται μεγάλοι καὶ μικροὶ Ἀντίλλαι, καὶ Λουκιάιαι, κατοικούμεναι ἀπὸ 5 περίπου ἑκατομμύρια καὶ ἐξουσιαζόμεναι ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν, Γάλλων, Ἰσπανῶν, Ὀλλανδῶν, Δανῶν καὶ Σουεδῶν.

Αἱ Ἀντίλλαι ἔχουσι κλίμα θερμὸν καὶ νοσῶδες. Δίδουσι πλουσιοπαρόχως ζάχαριν, καφέν, κακάον βαμβάκιον καὶ ταμβάκον. — Μεταξὺ τῶν Μεγάλων Ἀντιλλῶν εἶναι ὀνομαστή ἡ Κούβα, ἡ μεγίστη πασῶν πρωτ. Ἀβάνη, ὑποκειμένη εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς. — Ὁ Ἅγιος Δομίνικος, ἡ Αἴτιον, ἀνεξάρ-

της Δημοκρατία πρότερον καὶ νῦν αὐτοκρατορία μαύρων — καὶ ἡ Ταμάικα, υποκειμένη εἰς τοὺς Ἄγγλους. Μεταξὺ δὲ τῶν μικρῶν, ἡ Γουαδελουπά καὶ ἡ Μαρτινίκα, εἶναι σημαντικαὶ υποκειμένοι εἰς τοὺς Γάλλους.

Αἱ δὲ Λουκάϊαι εἶναι περίπου 500 υποκειμένοι εἰς τοὺς Ἄγγλους. Μεταξὺ αὐτῶν εἶναι σημαντικὴ ἡ ἐπωνομαζομένη νῆσος τοῦ Σωτήρος, διότι αὐτὴν πρώτην ἀνεκάλυψεν εἰς τὸν νέον κόσμον Χριστόφορος ὁ Κολόμβος, καὶ ὠνόμασεν οὕτω, κατὰ τὸ 1492.

Εἰς τὰ δυτικὰ Ἰ.δίας ἐπικρατοῦσι δύο ὄρα κατ' ἔτος, ἡ τῆς ἀνομβρίας, ἐξ ἡμέρας (ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριον ἕως τὸν Ἀπρίλιον) καὶ ἡ τῶν β.ο.ῶν, τοὺς λοιποὺς ἐξ, ὅτε γίνονται ἀνεμοστρόβιλοι καὶ καιλιπαε τρομερώτατοι καὶ καταστρεπτικώτατοι.

Κόλποι, Λίμναι, Πόταμοί, Ὅρη.

Οἱ μεγάλοι κόλποι τῆς Ἀμερικῆς εἶναι ὁ Βαρκίνος καὶ ὁ Οὐδσώνιος μετὰ πολλῶν ἄλλων μικρῶν εἰς τὴν Ἀρκτον. — Ὁ τοῦ Μεξικου, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ὁ τῆς Καλλιφορνίας εἰς τὸν Εἰρην. Ὠκεανόν. — Πορθμῶν δὲ ὁ Βερήγγιος εἰς τὴν Ἀρκτον, καὶ ὁ Μαγελλανικὸς εἰς τὴν Μεσημβρίαν.

Λίμναι. Ἡ Ἀρκτοία Ἀμερικὴ ἔχει τίσας λίμνας. ὅσας οὐδεμίαν ἄλλη Ἠπειρος τῆς οἰκουμένης. Εἰς αὐτὴν ὀνομάζουσι 12 μεγάλας λίμνας ἐκ τῶν ὁποίων ἡ Σαμπλανὴ εἰς τὰς Ὁμοσπόνδους Πολιτείας, ἔπειτα ἡ Ἐριῆ καὶ ἡ Ὀνταρία, κοινοῦνται μὲ ἄλλας λίμνας, γίνονται διὰ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν.

Πόταμοί. Εἰς τὴν Ἀρκτοίαν Ἀμερικὴν εἶναι ὁ τοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου, ἀρχίζων ἀπὸ τῆς Λίμνης Ὀνταρίας. — Ὁ Νιαγάρας ἐκβαίνων ἀπὸ τῆς λίμνης Ἐριῆν γίνεται εἰς τὴν Ὀνταρίαν. Ὁλίον δὲ πρὶν εἰσεῖν εἰς αὐτὴν κάμνει ἓνα καταρῆκτον φοβρὸν κρημνίζομενον ἀπὸ 160 ποδῶν ὕψος. — Ὁ Μιτσισίπηρ, ἀρχίζων ἀπὸ τινος λίμνης τῆς Βρεταν. Ἀμερικῆς, καὶ δεξιόμενος πολλοὺς ἄλλους ποταμοὺς γίνεται εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον, διατρέχων ἐν διάστημα 108) λευγῶν. — Εἰς τὴν Νοτίαν Ἀμερικὴν ὁ Ὄρενίκος, γινόμενος διὰ πολλῶν σπημάτων εἰς τὸν Ὠκεανόν (ἀπικνεύει εἰς τὰς μικρὰς Ἀντίλλας.) Ὁ ποτ.

τῶν Ἀμαζόνων ἔχει τὰς πηγὰς του εἰς τὸ Περοῦ, καὶ ἀφ' οὗ διατρέξει 1.500 λευγῶν διάστημα, χύνεται εἰς τὸν Ἀτλ. Ὠκεανὸν ὑπὸ τὸν Ἰσημερινόν· οὗτος εἶναι ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τοῦ κόσμου.—Ὁ Πλάτας (ἢ Ἀργυροῦς) συστηνόμενος ἀπὸ τέσσαρας μεγάλους ποταμοὺς, χύνεται εἰς τὸν Ὠκεανὸν μεταξὺ Λαπλάτιας καὶ Οὐρουγουάης ἔχων στόμα 2 1/2 λευγῶν πλατύ.

Ὅρη. Εἰς τὴν Ἀρκτικὴν Ἀμερικὴν εἶναι ἡ σειρὰ τῶν Ἀλεγγαίων ὄρέων, τὰ ὅποια διασπλίζουν τὰς Ὀμοσπόνδους πολιτείας.—Καὶ τῶν Πετραίων ὄρέων εἰς τὸ Μεξικόν.—Αἱ Ἄνδα ἢ αἱ Κορδιλιέραι ἀρχίζουσαι ἀπὸ τὸν Ἰσθμὸν, εἶναι ἐκτεταμέναι σειραὶ ὄρέων διατρέχουσαι ἀπὸ ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν τὴν νοτίαν Ἀμερικὴν, κατὰ μῆκος τῶν παραλίων κυρίως τοῦ Εἰρηρικοῦ Ὠκεανοῦ, εἰς διάστημα 1.500 λευγῶν. Τὸ Κιμβόρασον, ἔχον 20,158 ποδῶν ὕψος, εἶναι ὄρος ἡφαίστειον αὐτῆς τῆς σειρᾶς εἰς τὴν Κολομβίαν, καὶ ὁ Σοράτας ἔτι ὑψηλότερον εἰς τὴν Βολιβίαν. — Ἡφαίστεια δὲ ὄρη εὐρίσκονται πολλὰ καὶ εἰς τὰς δύο χερσονήσους.

Κλίμα, Προϊόντα, Κάτοικοι, Κυβερνήταις.

Ἐπειδὴ ἡ Ἀμερικὴ κεῖται ὑπὸ τὰς τρεῖς ζώνας, ἔχει καὶ κλίμα καὶ θερμοκρασίαν ἀέρος διάφορα. Εἰς τὰ ἀρκτικά μέρη τοῦ Καναδά, καθὼς καὶ εἰς τὰ περίξ τοῦ Μεγελλανικοῦ πορθμοῦ, εἶναι ψυχὸς ὑπερβολικόν· ἐξεναντίας, εἰς τὴν Νέαν Ἰσπανίαν καὶ εἰς τὰς Ἀντίλλας εἶναι ὑπερβολικὴ ἡ θερμότης· εἰς δὲ τὴν Λουϊζιάνην τῶν Ὀμοσπόνδων Πολιτειῶν, καθὼς καὶ εἰς τὴν Παραγουάην, ὁ ἀήρ εἶναι συγκερασμένος, ἐπειδὴ εὐρίσκονται αὐτοὶ οἱ τύποι εἰς τὰς εὐκράτους ζώνας.

Ἡ Γῆ τῆς Ἀμερικῆς ἤθελεν εἶσθαι πολὺ πλεόν καρποφόρος, ἂν ὅλη ἐκατοικεῖτο ἀπὸ πολιτισμένους λαοὺς, καὶ ἂν ἐκαλλιεργεῖτο ὅσον ἔπρεπε.—Τὰ προϊόντα αὐτῆς εἶναι ζάχαρις, καφῆς, κακάον, κρεμέζιον, Ἰνδικόν, ξύλα βαφῆς καὶ οἰκοδομῆς κτλ. ἔχει δὲ καὶ πλούσια μεταλλεῖα λίθων πολυτίμων, καὶ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.—Ὅλα τὰ ἡμερὰ ζῶα τῆς Εὐρώπης μεταφερθέντα ἐκεῖ ἐπολλαπλασιάσθησαν· ἔχει ὅμως καὶ ἄλλα ἴδιά τῆς ἡμερὰ καὶ ἄγρια τετράποδα καὶ πτηνά.

Ἡ Προβατοκάμηλος εἶναι ζῶον ἴδιον τῆς Ἀμερικῆς, τὸ ὁποῖον μετεχειρίζοντο παλαιότερον οἱ κάτοικοί τῆς ὡς φορτηγὸν ζῶον.—Ὁ Κόνδωρ εἶναι τὸ μεγαλῶτατον ἀπ' ὅλα τὰ πτηνὰ τοῦ κόσμου. εὐρισκόμενον εἰς τὰ ὄρη τοῦ Περού, εἰς τὰς Ἀνδὰς. Αὐτὸ, ὅταν ἔχη τὰς δύο του πτέρυγας ἀνοικτάς, κρατεῖ 25 ποδῶν τόπον. καὶ ἔμπορεῖ νὰ σηκώσῃ εἰς τὰ δυνάμια του ἓν πρόβατον.—Τὸ Κολύβριον, τὸ μικρότατον ἀπ' ὅλα τὰ γνωστά πωλίττα, εἶναι καὶ αὐτὸ τῆς Ἀμερικῆς. Αἱ γυναῖκες φοροῦν ὡς σκωλαρίκια αὐτὰ τὰ πωλάκια ξηραμένα, διότι τὰ χρώματα τῶν πτερῶν των ἀστράπτουσι καὶ λάμπουν, ὡσάν τὰ ὠραιότερα διαμαντικὰ.

— Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀμερικῆς διακρίνονται εἰς τέσσαρας φυλάς ἀνθρώπων. — α) οἱ ἀποικίσαντες Εὐρωπαῖοι β) οἱ δέφυλοι ἢ μιζογενεῖς, οἱ γεννημένοι ἀπὸ ἀπὸ πατέρας Εὐρωπαίου καὶ ἀπὸ μητέρας Ἀμερικανῆς ἢ Ἀμερικανοῦς πατέρας καὶ ἀπὸ μητέρας Εὐρωπαϊκῆς γ) οἱ Αἰθίοπες, οἱ μεταφερόμενοι ἐκεῖ ἀπὸ τὴν Ἀσίαν ἢ Ἀφρικὴν δ) οἱ αὐτόχθονες, ἢ οἱ ἐντόπιοι τῆς Ἀμερικῆς, λεγόμενοι Ἰνδιάνοι, οἵτινες ζῶσιν ἄγριοι, τρεφόμενοι μὲ τὸ κυνήγιον, ἢ μὲ τὸ Ἰνδικόν αἰτάριον, τὸ λεγόμενον μαΐς· οὗτοι ἔχουσι χρῶμα ὀμοῖον μὲ τὸ τοῦ κοκκίνου χαλκοῦ.—Κυβερνήσεις Ὀλων σχεδὸν τῶν πολιτισμένων λαῶν τῆς Ἀμερικῆς, αἱ Κυβερνήσεις εἶναι δημοκρατικαὶ κατὰ τὸν τύπον τῶν Ὀλλανδῶν Πολιτειῶν Μία μόνη εἶναι μοναρχικὴ Κυβέρνησις, ἢ τῆς Βρασιλίας, ἣς ἔχει αὐτοκράτορα συνταγματικόν.—Οἱ ἄγριοι λαοὶ ζῶσιν ὑπὸ ἀρχηγῶς, οἵτινες κυρίως ἔχουσι ἐξουσίαν, ὅταν τοὺς ὀδηγῶσιν εἰς τοὺς πολέμους.

ΜΑΘΗΜΑ Γ. ΩΚΕΑΝΙΑ.

Λέγεται οὕτω τὸ πέμπτον μέρος τοῦ κόσμου, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει ὅλα τὰς εἰς τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανὸν διεσπαρμένους νήσους, ὁμοῦ μὲ τὰς πρὸς νότον τῆς Ἀσίας παρὰ τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν εὐρισκομένας.—Διαιρεῖται ἡ Ὠκεάνια εἰς Νοτασίαν, Αὐστραλίαν καὶ Πολυνησίαν, λογιζομένη ὅτι ἔχει ἕκτασιν μεγαλητέραν παρὰ τὴν τῆς Εὐρώπης καὶ πληθ. περί τὰ 25 ἑκατομμύρια.

α) ΝΟΤΑΣΙΑ.

Περιέχει τὰς μεταξὺ Ἀσίας καὶ Νέας Ὀλλανδίας νήσους, αἱ ὁποῖαι τασσόμεναι εἰς τρεῖς σωρεῖας, λέγονται νῆσοι τῆς Σόνδας, Μολοῦκαι καὶ Φιλιππῖναι.

Αἱ νῆσοι τῆς Σόνδας εἶναι ἡ Βόρνεος, ἡ μεγίστη μετὰ τὴν Νέαν Ὀλλανδίαν νῆσος. — Ἡ Σουμάτρα (ὕπὸ τὸν Ἰσημερινὸν κείμενη καὶ αἰ δύο) καὶ ἡ Ἰάβα, τὴν ὁποίαν χωρίζει ἀπὸ τὴν Σουμάτραν ὁ πορθμὸς τῆς Σόνδας· ὅλαι αὐταὶ αἱ νῆσοι εἶναι νοσῶδεις· οἱ αὐτόχθονες κάτοικοι εἶναι βάρβαροι ἢ ἄγριοι λαοί. — Οἱ Βάται κατακοῦντες ἐπὶ τῆς Σουμάτρας εὐρίσκονται εἰς ἡμιπολιτισμένην κοινωνικὴν κατάστασιν, καὶ φυλάττουσιν ἀκόμη τὸν βάρβαρον νόμον τῶν, τοῦ νὰ τρώγωσι τοὺς αἰχμαλωτιζομένους εἰς τὸν πόλεμον ξένους, ἢ τοὺς ἄποικοι τοὺς δικαζομένους διὰ μοιχείαν ἢ νυκτοκλοπήν. — Ἐὰ προϊόντα αὐτῶν τῶν νήσων εἶναι ἀδάμαντες, βαμβάκιον, καφουρά, Ἰνδικόν, ζάχαρις, ῥύζιον, κτλ. — Οἱ Ἀγγλοὶ καὶ οἱ Ὀλλανδοὶ, ἔχουσι πλοῖα εἰς τὰς δύο τελευταίας καὶ καταστήματα ἐμπορικά.

Αἱ Μολοῦκαι παράγουσιν ἀρώματα, οἷον μοσχοκάρυδα, κανέλλαν, μοσχοκάρφια, πεπέρη, ζιγγίθερι, (τζεντζεφλί) κτλ. ἐξουσιαζόμεναί τινες ἀπὸ τοὺς Πορτογάλλους καὶ Ὀλλανδοὺς. — Αἱ Φιλιππῖναι, ἕως 1,100 τὸν ἀριθμὸν καὶ περὶ τὰ 3 ἑκατομμύρ. κατοίκων περιέχουσαι, ἐξουσιαζόνται ἀπὸ τοὺς Ἰσπανοὺς, καὶ ὑπόκεινται εἰς τριμεροῦς σεισμοὺς καὶ ἀνεμοστροβίλους.

Οἱ κατέχοντες τὴν Νοτασίαν Εὐρωπαῖοι καρποῦνται μεγάλα πλούτη, οὐχὶ μόνον ἐκ τῶν βαρυτίμων προϊόντων αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἐμπορίου, τὸ ὁποῖον ἐνεργοῦσι κυρίως μετὰ τὴν Κίναν.

β) ΑΤΣΤΡΑΛΙΑ.

Περιέχει τὴν Νέαν Ὀλλανδίαν ὁμοῦ μετὰ πολλὰς περὶ αὐτὴν μεγάλας καὶ μικρὰς νήσους.

Ἡ Νέα Ὀλλανδία εἶναι ἡ μεγίστη νῆσος τοῦ κόσμου ἔχουσα ἐπιφάνειαν ἴσην μετὰ τὴν τῆς ἐκτάσεως τῆς Εὐρώπης· ἀλλ' ἀκόμη μᾶλλον τὰ παράλια αὐτῆς εἶναι ἀκριβῶς ἐγνωσμένα.

— Οἱ κάτοικοι τῆς εἶναι μαῦροι, ἄγριοι, ὀσφυροφώτατοι καὶ κτηνωδέστατοι. — Οἱ Ἀγγλοὶ εἰς τὰ Ἀνατ. παράλια ἔχουσι συστημένας δύο ἀποικίας, ἅπου ἐξορίζουσι τοὺς κακούργους ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν. Πρὸς Μ. εἶναι ἡ νῆσος Τασμανία, χωριζομένη ἀπὸ τῆς Ν. Ὀλλανδίας διὰ τοῦ πορθμοῦ Βάτρου, καὶ εἰς αὐ-

ἔχουσι τὸν Μωαμεθανισμόν, καὶ εἰς τινὰς ὀλίγους τόπους ἤρχι-
σε νὰ διαδίδεται ἤδη καὶ ὁ Χριστιανισμός.

Ἡ Ὀκεανία κατέχει μεγαλητέραν ἔκτασιν ἐπὶ τῆς ὕδρογειοῦ
σφαίρας, διότι αἱ νῆσοι, ἐκ τῶν ὁποίων σύγκειται, εἶναι δι-
σπαρμέναι εἰς τὰ πελάγη τῶν Ὀκεανῶν ἀλλὰ μετὰ τὴν Εὐ-
ρώπην εἶναι μικροτέρα ἀπὸ τὰς τρεῖς ἄλλας ἡπείρους, καὶ ἡ
ὀλιγώτερον κατοικημένη ἀπὸ θλας. Ὀλη ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ὀ-
κεανίας λογίζεται 552 χιλ. λεύγ. τετραγων. καὶ ὁ πληθυσμὸς
αὐτῆς συμποσοῦται εἰς 50 περίπου ἑκατομ. οἱ δὲ κάτοικοι αὐ-
τῆς ἀνάγονται εἰς δύο γένη. Οἱ μὲν εἶναι κλάδος τῆς Κιτρὸ-
νης φυλῆς, λεγόμενοι γένος Μαλακκαῖον, διότι ἔχουσι τὴν κα-
ταγωγὴν των ἀπὸ τὴν Χερσόνησον Μαλάκκαν· οἱ δὲ τῆς Αἰ-
θιοπικῆς φυλῆς, ὀνομαζόμενοι Ὀκεάνιοι Αἰθίοπες. Οἱ μὲν
Μαλακκαῖοι κατοικοῦσι τὴν Νοτασιάαν καὶ Ποληνησίαν, φαινό-
μενοι φιλοτεχνότεροι καὶ ἡμερώτεροι οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν·
διότι καταγίνονται εἰς τὴν Γεωργίαν καὶ εἰς τὰς πρωτίστας
τέχνας τοῦ βίου, ἔχοντες καὶ τινὰς Κυβερνήσεις καὶ θρησκείαν
τὴν Μωαμεθανικὴν. Οἱ δὲ Αἰθίοπες υποδιαιροῦνται εἰς δύο γέ-
νη· τὸ μὲν λέγεται γένος τῶν Παπούων, οἵτινες ἔχουσι κάποι-
αν φιλοτέχνησαν καὶ ἀρχὰς πολιτισμοῦ· τὸ δὲ λέγεται γένος τῶν
Ἐνδαμηνῶν. Οὗτοι εἶναι τὰ ζωωδέστατα ὄντα τοῦ ἀνθρωπίνου
γένους· ζῶσιν οἱ περισσότεροι κατὰ οἰκογενεῖας ἄγριοι, γυμνοί,
καὶ ἄθλιοι, μὴ ἡξεύροντες μήτε καλύβας νὰ κτίσωσι, μήτε
ἀπὸ τὰ πέντε των δάκτυλα περισσότερον ἢ ἀριθμῆσωσιν.

Οἱ κάτοικοι τῆς Πολυνησίας ἔχουν τὴν κοινὴν συνήθειαν
τοῦ νὰ πλουμίζωσι τὸ σῶμά των μὲ διάφορα σχήματα καὶ
χρώματα πρὸς καλλωπισμὸν, φαίνονται δὲ ἡμεροὶ καὶ φιλοτε-
χνότεροι. Οἱ δὲ τῆς Αὐστραλίας εἶναι ἄγριοι οἱ περισσότεροι καὶ
θηριώδεις· διὰ τὴν θηριωδίαν μάλιστα διακρίνονται οἱ τῆς νέας
Ζηλανδίας, οἵτινες, ὄντες καὶ μαχιμώτατοι, ἔχουσι συγχοῦς πο-
λέμους, καὶ τρώγουσι καὶ τὰς σάρκας τῶν πολεμίων. ὄσους
φονεῦουσιν εἰς τὰς μάχας.—Αἱ νῆσοι Σανδβίτχαι τῆς Πολυνη-
σίας, πρὸς τὸν τροπικὸν τοῦ Καρκίνου κείμεναι (150 χιλ. κάτ.)
κατοικοῦνται ὑπὸ λαῶν ἐξημερωμένων, διότι πρὸ τινων χρό-

νων ἑκατηγήθησαν εἰς τὸν χριστιανισμόν· ὅθεν ἔχουσι καὶ τακτικὰς Κυβερνήσεις, καὶ σχολεῖα, καὶ τὰ τοῦ ἡμέρου βίου ἐπιτηδεύματα. — Αἱ νῆσοι τῆς ἑταιρίας πρὸς Ν. τοῦ Ἰσημερινοῦ εἶναι 60—70 τὸν ἀριθμὸν καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὀνομαστὴ εἶναι ἡ Ὀταίτη, εὐφορὸς νῆσος κατοικουμένη ὑπὸ ἡμέρων λαῶν. Ἀτινες ἐδέχθησαν τὸν Χριστιανισμόν ἀπὸ τοῦ 1815, καὶ ἔχουσιν ὁμοίως τακτικὴν Κυβέρνησιν, προσιδόντες εἰς τὸν πολιτισμὸν. Οἱ Γάλλοι ἐσχάτως ἔλαβον εἰς τὴν κατοχὴν τῶν τῆν Ὀταίτην καὶ τὰς Μαρκεσίας νήσους. Καὶ αἱ Ἀγγλοὶ παρομοίως ἀπεκατεστάθησαν εἰς τὰς νήσους τῶν Φίλων, προσπαθεῦντες νὰ διαδώσωσι τὸν Χριστιανισμόν, καὶ τὰ καλὰ αὐτοῦ πρὸς τὴν ἑξημέρωσιν καὶ τὸν πολιτισμὸν ἐκείνων τῶν λαῶν.

Ἡ Ὀκεανία ἐν γένει, ἐξαιρουμένης τῆς Αὐστραλίας, ἔχει γῆν γόνιμον καὶ εὐκαρπὸν καὶ κλίμα εὐκρατὸν· διότι, ἀν καὶ κῆται ὑπὸ τὴν διακεκαυμένην Ζώνην, αἱ θαλάσσιαι αἰθραι μετριάξουσι τὴν θερμότητα, ὥστε φαίνεται ἡ ἔαρ διγενεχὲς ἔχων ὁ τόπος, ἢ φθινόπωρον φέρον ἄνθη καὶ καρποὺς διαφόρους. Πολλὰ νῆσοι παρουσιάζουσι θέαν τερπνοτάτην καὶ γραφικὴν, κατάσχεποι οὖσαι ἀπὸ ὕαση καὶ κατάρβυτοι, καὶ δεικνύουσαι βλάστησιν εὐρωστον καὶ γλοιοράν. Ὑπόκεινται δὲ καὶ πολλὰ εἰς καταγιῶδας τρομερὰς καὶ εἰς σεισμοὺς, μάλιστα αἱ τῆς Νοτασίας, διότι ὑπάρχουσι πολλὰ ἑφαιστεία καιόμενα.

ΤΕΛΟΣ.

